

ПОСТАНОВА

Верховної Ради України

Про звіт Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування можливих порушень законодавства України у сфері отримання, розподілу, транспортування, зберігання, використання за цільовим призначенням гуманітарної та іншої допомоги, а також неефективного використання державного майна, яке може бути використане для тимчасового розміщення внутрішньо переміщених осіб та забезпечення інших потреб держави

Заслухавши та обговоривши звіт Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування можливих порушень законодавства України у сфері отримання, розподілу, транспортування, зберігання, використання за цільовим призначенням гуманітарної та іншої допомоги, а також неефективного використання державного майна, яке може бути використане для тимчасового розміщення внутрішньо переміщених осіб та забезпечення інших потреб держави, Верховна Рада України постановляє:

1. Звіт Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування можливих порушень законодавства України у сфері отримання, розподілу, транспортування, зберігання, використання за цільовим призначенням гуманітарної та іншої допомоги, а також неефективного використання державного майна, яке може бути використане для тимчасового розміщення внутрішньо переміщених осіб та забезпечення інших потреб держави (далі – Тимчасова слідча комісія), взяти до відома (додається).

2. Направити звіт Тимчасової слідчої комісії Президенту України, Прем'єр-міністру України.

3. Направити звіт Тимчасової слідчої комісії до Кабінету Міністрів України, Ради національної безпеки і оборони України, Міністерства оборони України, Міністерства соціальної політики України, Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції України, Офісу Генерального прокурора,

Служби безпеки України, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, Національного агентства з питань запобігання корупції, Бюро економічної безпеки України, Фонду державного майна України, начальникам обласних військових адміністрацій та Київської міської військової адміністрації, міським головам міст – адміністративних центрів областей та Київському міському голові для розгляду в межах компетенції та відповідного реагування.

4. Рекомендувати Офісу Генерального прокурора, Національній поліції України, Бюро економічної безпеки України, Державному бюро розслідувань, Національному антикорупційному бюро України, Службі безпеки України забезпечити належне досудове розслідування кримінальних проваджень, відкритих за фактами порушення законодавства у сфері обігу гуманітарної та іншої допомоги, зазначеними у звіті Тимчасової слідчої комісії.

5. Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців з дня набрання чинності цією Постановою підготувати та подати на розгляд Верховної Ради України законопроекти, спрямовані на вирішення проблемних питань, визначених у звіті Тимчасової слідчої комісії.

6. Кабінету Міністрів України, Раді національної безпеки і оборони України, Міністерству оборони України, Міністерству соціальної політики України, Міністерству внутрішніх справ України, Національній поліції України, Офісу Генерального прокурора, Службі безпеки України, Державному бюро розслідувань, Національному антикорупційному бюро України, Національному агентству з питань запобігання корупції, Бюро економічної безпеки України, Фонду державного майна України, начальникам обласних військових адміністрацій та Київської міської військової адміністрації, міським головам міст – адміністративних центрів областей та Київському міському голові поінформувати Верховну Раду України про результати розгляду звіту Тимчасової слідчої комісії у двотижневий строк.

7. Звіт Тимчасової слідчої комісії опублікувати в газеті "Голос України", а також оприлюднити на офіційному веб-сайті Верховної Ради України.

8. Припинити повноваження Тимчасової слідчої комісії.

9. Ця Постанова набирає чинності з дня її прийняття.

Голова Верховної Ради
України

м. Київ
21 вересня 2023 року
№ 3395-IX

Р. СТЕФАНЧУК

Додаток
до Постанови Верховної Ради України
від 21 вересня 2023 року
№ 3395–ІХ

ЗВІТ

Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування можливих порушень законодавства України у сфері отримання, розподілу, транспортування, зберігання, використання за цільовим призначенням гуманітарної та іншої допомоги, а також неефективного використання державного майна, яке може бути використане для тимчасового розміщення внутрішньо переміщених осіб та забезпечення інших потреб держави

Постановою Верховної Ради України від 20 вересня 2022 року № 2603–ІХ утворено Тимчасову слідчу комісію Верховної Ради України з питань розслідування можливих порушень законодавства України у сфері отримання, розподілу, транспортування, зберігання, використання за цільовим призначенням гуманітарної та іншої допомоги, а також неефективного використання державного майна, яке може бути використане для тимчасового розміщення внутрішньо переміщених осіб та забезпечення інших потреб держави (далі – Тимчасова слідча комісія та/або Комісія).

Головою Тимчасової слідчої комісії обрано народного депутата України Козира Сергія В'ячеславовича (депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ "СЛУГА НАРОДУ"), заступником голови Комісії – народного депутата України Вельможного Сергія Анатолійовича (депутатська група "ДОВІРА").

До складу Тимчасової слідчої комісії обрано таких народних депутатів України: Горбенка Руслана Олександровича (депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ "СЛУГА НАРОДУ"); Демченка Сергія Олексійовича (депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ "СЛУГА НАРОДУ"); Культенка Артема Валерійовича (депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ "СЛУГА НАРОДУ"); Неклюдова Владлена Михайловича (депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ "СЛУГА НАРОДУ"); Павленка Юрія Олексійовича (депутатська група "Платформа за життя та мир"); Ткаченка Максима Миколайовича (депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ "СЛУГА НАРОДУ"); Третьякову Галину Миколаївну (депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ "СЛУГА НАРОДУ"); Фролова Павла Валерійовича (депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ "СЛУГА НАРОДУ"); Юрченка Олександра Миколайовича (депутатська група "Відновлення України").

Постановою Верховної Ради України від 23 лютого 2023 року № 2928–ХІ до складу Тимчасової слідчої комісії обрано: Кабаченка Володимира Вікторовича (депутатська фракція політичної партії

Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина"); Рудика Сергія Ярославовича (депутатська група "Партія "За майбутнє"); Піпу Наталію Романівну (депутатська фракція Політичної Партії "ГОЛОС"). Постановою Верховної Ради України від 14 липня 2023 року № 3263–ІХ Піпу Наталію Романівну звільнено від обов'язків члена Тимчасової слідчої комісії.

Кількісний склад Комісії – 13 народних депутатів України.

На першому засіданні 20 вересня 2022 року секретарем Тимчасової слідчої комісії шляхом відкритого голосування обрано народного депутата України Юрченка Олександра Миколайовича (депутатська група "Відновлення України").

Строк діяльності Тимчасової слідчої комісії – один рік із дня прийняття постанови про її утворення. Таким чином, Верховна Рада України має заслухати звіт про роботу Комісії до 20 вересня 2023 року.

Основними завданнями Тимчасової слідчої комісії визначено:

1) вивчення та розслідування можливих фактів порушень законодавства України у сфері отримання, розподілу, транспортування, зберігання та використання за цільовим призначенням гуманітарної та іншої допомоги, яка призначена для внутрішньо переміщених осіб, інших осіб, постраждалих від збройної агресії російської федерації проти України (в тому числі пенсіонерів, осіб з інвалідністю, дітей-сиріт), підрозділів Збройних Сил України та Сил територіальної оборони Збройних Сил України;

2) дослідження ефективності рішень центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій та інших осіб щодо організації процесу отримання, розподілу, транспортування, зберігання та використання за цільовим призначенням гуманітарної та іншої допомоги;

3) розслідування обставин щодо використання майна загальносоюзних громадських об'єднань колишнього Союзу РСР, яке належить державі та перебуває у віданні Федерації професійних спілок України, та іншого державного майна з метою подальшого його цільового використання для потреб внутрішньо переміщених осіб та забезпечення інших потреб держави;

4) підготовка пропозицій щодо удосконалення механізму отримання, розподілу та надання гуманітарної допомоги, використання майна для потреб внутрішньо переміщених осіб, інших осіб, постраждалих від збройної агресії російської федерації проти України (в тому числі пенсіонерів, осіб з інвалідністю, дітей-сиріт), сектору безпеки та оборони, а також посилення контролю за дотриманням законодавства України у сфері гуманітарної та соціальної політики.

Правову основу роботи Комісії становлять Конституція України, Указ Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затверджений Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 2102–ІХ, Закон України "Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України", Закон України "Про правовий режим воєнного стану", Закон України "Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану" та інші нормативно-правові акти.

За період роботи Тимчасової слідчої комісії проведено 32 засідання Комісії, з них 10 виїзних.

Засідання Тимчасової слідчої комісії проводилися з дотриманням принципів відкритості та неупередженості, всі учасники засідань були поінформовані про застосування засобів аудіофіксації для забезпечення стенографування.

Відповідно до строків та в порядку, передбачених законодавством, на засіданні 13 березня 2023 року Комісія затвердила попередній звіт про виконану за шість місяців роботу. На розгляд Верховної Ради України внесено відповідний проект постанови (реєстр. № 9106 від 15.03.2023).

Постановою Верховної Ради України від 11 квітня 2023 року № 3044–ІХ попередній звіт Тимчасової слідчої комісії взято до відома, 24 квітня 2023 року його направлено Президенту України, Прем'єр-міністру України, до Ради національної безпеки і оборони України, центральних органів виконавчої влади, правоохоронних органів, обласних військових адміністрацій, міським головам міст – адміністративних центрів областей та Київському міському голові, а також розміщено на офіційному веб-сайті Верховної Ради України¹. Висновки Комісії також опубліковані в офіційних друкованих виданнях².

Варто зазначити, що пунктом 4 Постанови Верховної Ради України від 11 квітня 2023 року № 3044–ІХ Кабінету Міністрів України, Раді національної безпеки і оборони України, Міністерству оборони України, Міністерству соціальної політики України, Міністерству внутрішніх справ України, Офісу Генерального прокурора, Службі безпеки України, Державному бюро розслідувань, Національному антикорупційному бюро України, Національній поліції України, Національному агентству з питань запобігання корупції, Бюро економічної безпеки України, Фонду державного

¹ Попередній звіт Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування можливих порушень законодавства України у сфері отримання, розподілу, транспортування, зберігання, використання за цільовим призначенням гуманітарної та іншої допомоги, а також неефективного використання державного майна, яке може бути використане для тимчасового розміщення внутрішньо переміщених осіб та забезпечення інших потреб держави. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3044-20#n14>

² Голос України. 2023. № 85. 28 квіт.

Офіційний вісник України. 2023. № 45. Ст. 2392.

майна України, начальникам обласних військових адміністрацій та Київської міської військової адміністрації, головам міських рад обласних центрів та міста Києва доручено поінформувати Верховну Раду України про результати розгляду попереднього звіту Тимчасової слідчої комісії у двотижневий строк.

Після попереднього звіту Тимчасова слідча комісія продовжила виконання своїх основних завдань, зосередивши увагу на питаннях, що потребували часткового або комплексного розслідування, додаткового аналізу матеріалів та вивчення обставин, зокрема в таких напрямках:

1. Проведення комплексного аналізу виконання (вжитих заходів) компетентними органами положень затвердженого попереднього звіту, а саме висновків та пропозицій Комісії. Актуалізація висновків та пропозицій з огляду на стан їх реалізації. Опрацювання письмових відповідей, наданих компетентними органами щодо пропозицій та зауважень до висновків та пропозицій Комісії.

2. Продовження системного аналізу положень законодавства України у сфері отримання, розподілу, транспортування, зберігання, використання за цільовим призначенням гуманітарної та іншої допомоги, розслідування фактів неефективного використання державного майна, яке може бути використане для тимчасового розміщення внутрішньо переміщених осіб та забезпечення інших потреб держави, для підготовки пропозицій щодо внесення змін; підготовка пропозицій щодо внесення змін до законодавства, що регулює діяльність тимчасових слідчих комісій.

3. Узагальнення та аналіз інформації, отриманої від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, акумульованої за весь період роботи Комісії.

4. Направлення додаткових запитів щодо надання інформації, необхідної для виконання основних завдань Комісії, у тому числі з метою отримання актуальних даних та уточненої інформації.

5. Продовження комунікації з представниками центральних органів виконавчої влади, правоохоронних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій для встановлення об'єктивних обставин з питань, що належать до предмета відання Комісії.

6. Аналіз стану реагування та вжиття заходів представниками правоохоронних органів на підставі офіційних звернень Комісії та фактів, що стали їм відомі на засіданнях Комісії, зокрема здійснення процесуальних дій згідно із законодавством.

7. Продовження вивчення питання щодо майна, яке перебувало у віданні загальносоюзних громадських об'єднань (організацій) колишнього Союзу РСР, а нині перебуває у віданні Федерації професійних спілок України.

8. Продовження розслідування наявних та додатково виявлених обставин, які є важливими для виконання Комісією її основних завдань.

Зважаючи на постанови Верховної Ради України від 20 вересня 2022 року № 2603–IX та від 11 квітня 2023 року № 3044–IX, а також за результатами підготовки попереднього звіту Комісією складено висновки з урахуванням напрямів її діяльності протягом квітня – серпня 2023 року.

I. Щодо реагування центральних органів виконавчої влади, інших державних органів, військових адміністрацій та органів місцевого самоврядування на висновки і пропозиції, зазначені у попередньому звіті Комісії

1. Фонд Державного майна України повідомив Комісію (лист № 10-24-11494 від 10.05.2023) про необхідність прискорення прийняття законопроектів про правовий режим майна загальносоюзних громадських об'єднань (організацій) колишнього Союзу РСР (реєстр. № 6420 від 10.12.2021) та про мораторій на відчуження майна загальносоюзних громадських об'єднань (організацій) колишнього Союзу РСР (реєстр. № 6421 від 10.12.2021), оскільки це, на його думку, на законодавчому рівні остаточно визначить суб'єктів права власності майна загальносоюзних громадських об'єднань (організацій) колишнього Союзу РСР, розташованого на території України, зокрема майна, яке перебувало/перебуває у володінні або користуванні Федерації профспілок України (суб'єктів господарювання, створених за її участі) та колишньої загальносоюзної громадської організації "Добровільне товариство сприяння армії, авіації та флоту СРСР" станом на 24 серпня 1991 року та знаходилося на території України.

Фонд Державного майна України звернув увагу на обумовлені практикою Європейського суду з прав людини ризики повернення майна із приватної власності добросовісних набувачів у державну власність, зазначивши при цьому, що відповідно до позиції Європейського суду з прав людини ретроспективне скасування дійсного права власності становить позбавлення майна у розумінні статті 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та розглядається як винятковий захід втручання у право власності (пункт 41 рішення у справі "Кривенький проти України" від 16 лютого 2017 року, заява № 43768/07).

Водночас Фонд Державного майна України зазначив, що статтею 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод передбачено, що втручання у гарантовані нею права може бути виправдане у разі якщо таке втручання здійснюється на підставі закону, переслідує легітимну мету та забезпечує справедливий баланс суспільного та приватного інтересів.

2. Міністерство економіки України (далі – Мінекономіки) зазначило позицію (лист № 3211-01/20584-01 від 07.05.2023) щодо виконання пункту 5 висновків Тимчасової слідчої комісії, а саме що вирішення питання щодо забезпечення внутрішньо переміщених осіб тимчасовим житлом можливе за рахунок максимального використання для цих потреб державного майна,

у тому числі майна, яке перебуває у віданні громадських організацій колишнього СРСР, зокрема Федерації професійних спілок України. На думку Мінекономіки, вирішити зазначене питання можливо лише у разі забезпечення відповідного рівня управління державою належним їй майном з урахуванням необхідності захисту прав добросовісних інвесторів, а саме шляхом прийняття поданих Кабінетом Міністрів України законопроектів про правовий режим майна загальносоюзних громадських об'єднань (організацій) колишнього Союзу РСР (реєстр. № 6420 від 10.12.2021) та про мораторій на відчуження майна загальносоюзних громадських об'єднань (організацій) колишнього Союзу РСР (реєстр. № 6421 від 10.12.2021), які прийняті за основу.

3. Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України (далі – Мінреінтеграції) повідомило (лист № 22/11.1-5092-23 від 24.05.2023), що Кабінет Міністрів України 9 травня 2023 року прийняв постанову № 470 "Про координаційні центри підтримки цивільного населення", які створюються з метою координації надання допомоги постраждалому населенню.

Також зазначено, що Мінреінтеграції підтримує прийняття урядових законопроектів про правовий режим майна загальносоюзних громадських об'єднань (організацій) колишнього Союзу РСР (реєстр. № 6420 від 10.12.2021) та про мораторій на відчуження майна загальносоюзних громадських об'єднань (організацій) колишнього Союзу РСР (реєстр. № 6421 від 10.12.2021).

4. Міністерство соціальної політики України (далі – Мінсоцполітики) повідомило (лист № 12462/1/1-23 від 01.05.2023), що розробило проект постанови Кабінету Міністрів України "Деякі питання пропуску та обліку гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану", який станом на 15.05.2023 розглянуто на засіданні Урядового комітету з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій, соціальної політики та у справах ветеранів і доопрацьовується Мінсоцполітики з урахуванням пропозицій і зауважень Міністерства фінансів України та Міністерства юстиції України. Згодом було повідомлено, що зазначений проект постанови доопрацьовано Мінсоцполітики та 16.07.2023 повторно направлено до Кабінету Міністрів України.

5. Міністерство оборони України (далі – Міноборони) зазначило (лист № 220/6061 від 29.05.2023), що підтримує висновки попереднього звіту Тимчасової слідчої комісії щодо необхідності забезпечення тимчасовим житлом внутрішньо переміщених осіб за рахунок максимального використання для цих потреб державного майна, у тому числі за рахунок майна, яке перебуває у віданні громадських організацій колишнього СРСР, зокрема Федерації професійних спілок України.

Крім того, Міноборони в межах своїх повноважень готове долучитися до розроблення проекту акта щодо внесення змін до нормативно-правових актів України щодо удосконалення законодавства про гуманітарну допомогу,

обмеження прав військовозобов'язаних осіб на виїзд за межі України, використання майна загальносоюзних громадських об'єднань (організацій) колишнього СРСР, а також у разі надходження відповідного проекту нормативно-правового акта, підготовленого згідно з вимогами Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.07.2007 № 950, забезпечить його опрацювання в найкоротші строки.

6. Міністерство внутрішніх справ України (далі – МВС) повідомило Комісію (лист № 31001/7/38-7005-2023 від 05.05.2023) про дані статистики кримінальних правопорушень, а також надало інформацію про стан розслідування кримінальних проваджень слідчими підрозділами Національної поліції України, зокрема за фактами незаконних дій з гуманітарною допомогою, благодійними жертвами та безоплатною допомогою, а також в інших кримінальних провадженнях, які були предметом обговорення на виїзних засіданнях Комісії.

7. Національна поліція України повідомила (лист № 4310/01/24-2023 від 04.05.2023), що з початку повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України слідчими підрозділами поліції розпочато досудове розслідування в 746 кримінальних провадженнях за фактами незаконних дій з гуманітарною допомогою, благодійними жертвами та безоплатною допомогою. У вчиненні 157 кримінальних правопорушень зазначеної категорії 135 особам повідомлено про підозру, обвинувальні акти в 57 таких кримінальних провадженнях направлено до суду. Стан виявлення, розкриття та розслідування таких кримінальних проваджень перебуває на контролі керівництва Національної поліції України, а також неодноразово обговорювався на нарадах (востаннє 15 березня 2023 року), за результатами яких начальникам головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві поставлено окремі завдання, виконання яких триває. Стан досудового розслідування у зазначених кримінальних провадженнях взято на контроль Головним слідчим управлінням Національної поліції України.

Головним слідчим управлінням Національної поліції України заплановано також заслуховування інформації про стан досудового розслідування в найбільш складних і таких, що викликають значний суспільний резонанс, кримінальних провадженнях за фактами незаконних дій з гуманітарною допомогою, благодійними жертвами та безоплатною допомогою, а також в інших кримінальних провадженнях, які обговорювалися на виїзних засіданнях Комісії.

Відомості, викладені у попередньому звіті Тимчасової слідчої комісії, взято до уваги та з метою вжиття організаційних і практичних заходів щодо підвищення результативності роботи за вказаними напрямками службової діяльності заплановано розглянути на відеоселекторній нараді за участю керівництва Національної поліції України.

Крім того, за фактами неналежного здійснення досудового розслідування слідчими підрозділами вказаних головних управлінь в окремих кримінальних провадженнях, розпочатих на підставі відомостей, отриманих під час засідань Комісії, керівництво ГУНП у Дніпропетровській та Полтавській областях зобов'язано провести службові розслідування, за результатами яких буде прийнято рішення згідно із чинним законодавством України.

8. Рада національної безпеки і оборони України зауважила (лист № 2149/32-03/2-23 від 05.06.2023), що "в умовах існування окремих елементів правової невизначеності щодо державного контролю у сфері ввезення, зберігання та розподілу гуманітарної допомоги, а також незадовільного стану організації роботи щодо отримання, зберігання та розподілу гуманітарної та іншої допомоги військовими адміністраціями, про що свідчать пункти 1 і 6 висновків Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України, існують потенційні загрози національній безпеці України через ввезення на територію України неякісних товарів у режимі гуманітарної допомоги, які несуть ризик виникнення або загрозу життю чи здоров'ю людей, тварин або рослин, довкіллю чи природним ресурсам". У зв'язку з цим Рада національної безпеки і оборони України наголосила на доцільності опрацювання Тимчасовою слідчою комісією "у своїй подальшій роботі питання необхідності формування дієвої системи забезпечення якості та безпечності товарів (предметів), зокрема лікарських засобів і медичних виробів, продуктів харчування, предметів гігієни тощо, під час отримання, розподілу, транспортування, зберігання їх як гуманітарної та іншої допомоги".

9. Національне агентство з питань запобігання корупції повідомило (лист № 25-09/992623 від 08.05.2023), що згідно з пунктом 5 частини першої статті 11 Закону України "Про запобігання корупції" Національне агентство з питань запобігання корупції організовує проведення досліджень з питань вивчення ситуації щодо корупції.

Враховуючи критичну важливість питання щодо надання гуманітарної допомоги як напряму державної політики та інформацію про проблеми, які супроводжують процеси її надання, Національне агентство з питань запобігання корупції підготувало відповідний аналітичний документ.

Наразі Національне агентство з питань запобігання корупції продовжує аналіз сфери надання гуманітарної допомоги, зокрема, проводить аналіз корупційних та інших ризиків у процедурах забезпечення державою набувачів гуманітарною допомогою в умовах воєнного стану.

У рамках проведення зазначеного аналізу попередній звіт Тимчасової слідчої комісії стане одним із джерел інформації, на основі яких Національне агентство з питань запобігання корупції формуватиме свої рекомендації щодо мінімізації виявлених корупційних ризиків.

10. Бюро економічної безпеки України відзначило (лист № 11/4.6/10599-23 від 05.05.2023), що з початку повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України виявлення та розслідування кримінальних

правопорушень у сфері отримання, розподілу, транспортування, зберігання, використання за цільовим призначенням гуманітарної та іншої допомоги визначено одним із пріоритетних напрямів його діяльності.

За результатами роботи детективів Бюро економічної безпеки України до суду передано два кримінальні провадження зазначеної категорії. Наразі здійснюється досудове розслідування у п'яти кримінальних провадженнях.

Розслідування кримінальних проваджень перебуває на контролі, Бюро економічної безпеки України вживає всіх необхідних заходів для повного та всебічного з'ясування обставин вчинення злочинів і притягнення винних осіб до відповідальності.

11. Національне антикорупційне бюро України наголосило (лист № 02-002/14470 від 10.05.2023), що відповідно до пункту 7 висновків Тимчасової слідчої комісії керівництвом взято на контроль досудове розслідування у кожному кримінальному провадженні щодо можливих протиправних дій із гуманітарною допомогою.

Детективи Національного антикорупційного бюро України проводять необхідні процесуальні дії, спрямовані на повне, всебічне та неупереджене досудове розслідування з метою притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності та відшкодування завданих збитків.

12. Державне бюро розслідувань зазначило (лист № 12776-23/10-2-04-01-6151/23 від 10.05.2023), що станом на 05.05.2023 його слідчі здійснювали розслідування у 61 кримінальному провадженні щодо фактів, зазначених у попередньому звіті Комісії. У провадженні слідчих Державного бюро розслідувань перебуває 29 кримінальних проваджень зазначеної категорії, з них в одному оголошено про підозру, одне провадження зупинено. Повідомлено про підозру у вчиненні кримінальних правопорушень 14 особам. До суду направлено сім обвинувальних актів щодо восьми осіб.

Відповідно до інформації, наведеної у попередньому звіті Комісії, слідчі територіального управління Державного бюро розслідувань, розташованого у м. Мелітополі, проводили досудове розслідування у кримінальному провадженні № 62022080020000047 від 29.03.2022 за ознаками вчинення кримінального правопорушення, передбаченого частиною четвертою статті 191 Кримінального кодексу України, за фактами привласнення і зловживання грошовими коштами та можливого зловживання з гуманітарною допомогою з боку посадових осіб Запорізької ОВА.

За інформацією Державного бюро розслідувань зазначене кримінальне провадження 17.05.2022 на підставі постанови прокурора Запорізької обласної прокуратури передано за підслідністю до Головного управління Національної поліції України в Запорізькій області.

Крім того, з огляду на інформацію, викладену у попередньому звіті Комісії, Головне слідче управління Державного бюро розслідувань за процесуального керівництва Офісу Генерального прокурора проводить

досудове розслідування у кримінальному провадженні № 620191000000001170 від 20.08.2019 за фактами незаконного відчуження службовими особами Федерації професійних спілок України, ПрАТ "Укрпрофоздоровниця", ПрАТ "Укрпрофтур" державного майна, неналежного виконання службовими особами Фонду державного майна України своїх обов'язків, зловживання своїм службовим становищем в інтересах третіх юридичних осіб з боку колишніх керівників Головного управління з питань майна (назва змінювалася) Київської міської державної адміністрації, внесення в акти приймання-передачі майна під час формування статутних фондів ПрАТ "Укрпрофоздоровниця", ПрАТ "Укрпрофтур" недостовірних відомостей щодо належності (права власності) цього майна (фактично майно є державним, а вказувалося як власність громадської організації), підбурювання до надання неправомірної вигоди за вчинення службовою особою, яка займає відповідальне становище, відповідних дій (частина перша статті 15, частина п'ята статті 191, частина друга статті 364, частина друга статті 367, частина друга статті 366, частина третя статті 369 Кримінального кодексу України).

Встановлено, що у період з 1992 року і дотепер службові особи ПрАТ "Укрпрофоздоровниця", ПрАТ "Укрпрофтур", Федерації професійних спілок України, діючи за попередньою змовою групою осіб із невстановленими особами, з метою умисного збагачення за рахунок чужого майна здійснюють відчуження курортно-оздоровчих, спортивних та інших державних комплексів, які перебувають у їхньому віданні, без погодження з Фондом державного майна України, що призводить до заподіяння матеріальної шкоди (збитків) державі в особливо великих розмірах.

У межах досудового розслідування на підставі отриманих даних та зібраних доказів з метою запобігання незаконному відчуженню майна накладено арешт на 248 об'єктів нерухомості (пансіонати, спортивні комплекси, адміністративні будівлі, концертні зали, готелі тощо), які вже передано Національному агентству України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, для здійснення заходів з управління ними.

На підставі зібраних у кримінальному провадженні доказів повідомлено про підозру керівникам Головного управління з питань майна (назва змінювалася) Київської міської державної адміністрації у зловживанні ними своїм службовим становищем, а саме в умисному, з метою одержання неправомірної вигоди для інших юридичних осіб, використанні службовою особою службового становища всупереч інтересам служби, що спричинило тяжкі наслідки (зокрема, зазначеними особами незаконно оформлено право власності на ряд майнових комплексів/об'єктів нерухомого майна).

08.12.2022 прокурор Офісу Генерального прокурора виділив в окреме провадження чотири кримінальні провадження.

12.12.2022 у кримінальному провадженні повідомлено про підозру заступнику Голови Федерації профспілок України за фактом розтрати чужого майна шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем, вчиненим за попередньою змовою групою осіб, в особливо великих розмірах (зокрема, за фактом організації та безпосередньої участі разом з іншими особами у незаконному відчуженні на користь ТОВ "Київінвест" нежилого будинку – курортної бальнеолікарні площею 11 629,30 м² за адресою: вул. Попудренка, 34, м. Київ, загальна вартість якого згідно з висновком судової оціночно-будівельної експертизи становить 138 308 921 грн). 12.12.2022 суд обрав підозрюваному запобіжний захід – взяття під варту з альтернативою у виді застави в розмірі 124 млн грн. Крім того, підозрюваного відсторонено від займаної посади.

Як зазначає Державне бюро розслідувань, у кримінальному провадженні під час документування протиправної діяльності вищезазначеного підозрюваного вдалося запобігти новому епізоду його злочинної діяльності. Так, встановлено, що підозрюваний надав вказівку своєму знайомому передати суддям Київського апеляційного суду неправомірну вигоду у розмірі 150 000 доларів США за зміну в суді запобіжного заходу з тримання під вартою на нічний домашній арешт. Під час транспортування 03.04.2023 зазначеною особою цих грошових коштів його автомобіль Toyota Land Cruiser Prado було зупинено слідчими Державного бюро розслідувань, які провели невідкладний обшук транспортного засобу, під час якого виявили та вилучили грошові кошти в сумі 150 000 доларів США.

03.04.2023 слідчі Головного слідчого управління Державного бюро розслідувань за цим фактом внесли відомості до ЄРДР за частиною третьою статті 369 Кримінального кодексу України. Досудове розслідування триває.

Крім того, Державне бюро розслідувань поінформувало, що на адресу Тимчасової слідчої комісії направлено лист (№ 28137-22/10-5-04-01-11992/22 від 14.11.2022) із пропозиціями щодо перегляду, доопрацювання та/або удосконалення положень статті 201² "Незаконне використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги" Кримінального кодексу України.

Державне бюро розслідувань зазначає, що, з огляду на важливість для забезпечення інтересів держави питань протидії кримінальним правопорушенням у сфері отримання, розподілу, транспортування, зберігання, використання за цільовим призначенням гуманітарної та іншої допомоги, а також неефективному використанню державного майна, яке може бути використане для тимчасового розміщення внутрішньо переміщених осіб, та забезпечення своєчасної, систематичної та ефективної діяльності щодо запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування таких правопорушень, робота за цими напрямками триває та перебуває на контролі керівництва.

13. Служба безпеки України повідомила (лист № 6/6597 від 15.05.2023) про таке.

Досудове розслідування у кримінальному провадженні № 22022170000000189 від 15.12.2022 за підозрою Мамає О.Ф. у вчиненні злочину, передбаченого частиною другою статті 114² Кримінального кодексу України, а саме несанкціонованого поширення інформації про розташування підрозділу Збройних Сил України з можливістю його ідентифікації на місцевості, що здійснювалося слідчими слідчого відділу Управління СБУ в Полтавській області, закінчено. 28.02.2023 обвинувальний акт стосовно Мамає О.Ф. скеровано до Октябрського районного суду м. Полтави. Судовий розгляд триває.

Кримінальне провадження № 12022170000000318 від 06.06.2022 за частиною другою статті 364, статтею 227 Кримінального кодексу України, в якому досліджуються обставини закупівлі Управлінням адміністративних послуг Полтавської міської ради у ТОВ "Продоптом" недоброякісної продукції (м'ясних консервів) для внутрішньо переміщених осіб, 25.10.2022 за рішенням прокурора об'єднане з кримінальним провадженням № 22022170000000058 від 22.04.2022 за частиною першою статті 114, частиною другою статті 113, частиною другою статті 364, частиною другою статті 227 Кримінального кодексу України за аналогічним фактом (під № 22022170000000058).

19.04.2023 Офісом Генерального прокурора підслідність злочинів у зазначеному кримінальному провадженні визнано за слідчим відділом Управління Служби безпеки України в Полтавській області. На сьогодні досудове розслідування триває, вживаються заходи щодо встановлення винних осіб з метою притягнення їх до кримінальної відповідальності.

У кримінальному провадженні № 22022270000000072 від 05.10.2022 за фактом організації незаконного каналу виїзду за кордон військовозобов'язаних чоловіків за винагороду та внесення недостовірних даних до інформаційної системи "Шлях" слідчими слідчого відділу Управління Служби безпеки України в Чернігівській області 24.12.2022 повідомлено про підозру кільком громадянам України у вчиненні злочинів, передбачених частиною першою статті 114¹ та частиною третьою статті 332 Кримінального кодексу України.

25.12.2022 суд обрав підозрюваним запобіжний захід у виді тримання під вартою (продовжено до 24.05.2023).

У рамках зазначеного кримінального провадження 03.03.2023 слідчими Управління Служби безпеки України в Чернігівській області повідомлено про ще одну підозру у вчиненні злочинів, передбачених частиною першою статті 114¹, частиною третьою статті 332 Кримінального кодексу України.

30.03.2023 частину матеріалів кримінального провадження виділено в окреме провадження № 22023270000000060, досудове розслідування

в якому зупинене у зв'язку з розшуком підозрюваного. На сьогодні співробітниками Управління Служби безпеки України в Чернігівській області вживаються заходи щодо встановлення місцезнаходження підозрюваного.

08.05.2023 частину матеріалів кримінального провадження № 22022270000000072 виділено в окреме провадження № 22023270000000093, досудове розслідування в якому закінчено та 15.05.2023 обвинувальний акт скеровано до Деснянського районного суду м. Чернігова для розгляду по суті. Судовий розгляд триває.

Досудове розслідування у кримінальному провадженні № 22022270000000072 за фактом організації незаконного каналу виїзду за кордон військовозобов'язаних чоловіків за винагороду та внесення недостовірних даних до інформаційної системи "Шлях" на сьогодні триває. Співробітниками Управління Служби безпеки України в Чернігівській області вживаються заходи щодо встановлення та перевірки причетності інших осіб до вчинення цього кримінального правопорушення з метою прийняття законного і обгрунтованого процесуального рішення.

Інша інформація, викладена у попередньому звіті Тимчасової слідчої комісії, врахована в оперативно-службовій діяльності підрозділів СБУ в межах визначеної компетенції.

14. Від Офісу Генерального прокурора інформація за результатами розгляду попереднього звіту Комісії на виконання пункту 4 Постанови Верховної Ради України від 11 квітня 2023 року № 3044–ІХ не надходила.

Комісія наголосила про це у зверненні до керівництва Офісу Генерального прокурора (лист № 442д9/9-2023/175072 від 11.08.2023), у відповідь на яке було повідомлено (лист № 09.4-229вих-23 від 15.08.2023), що Кабінет Міністрів України 01.05.2023 надіслав до Офісу Генерального прокурора Постанову Верховної Ради України від 11 квітня 2023 року № 3044–ІХ. За результатами розгляду 30.05.2023 в межах компетенції відповідну інформацію надано лише Кабінету Міністрів України.

Зазначене підтверджує невиконання Офісом Генерального прокурора пункту 4 Постанови Верховної Ради України від 11 квітня 2023 року № 3044–ІХ щодо обов'язку поінформувати Верховну Раду України про результати розгляду попереднього звіту Тимчасової слідчої комісії у двотижневий строк.

Слід зазначити, що з доданого до відповіді на звернення Комісії листа Офісу Генерального прокурора, адресованого Кабінету Міністрів України (вих. № 09/4-146ВИХ-23 від 30.05.2023), вбачається, що Офіс Генерального прокурора приділяє особливу увагу питанням забезпечення ефективного досудового розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності, пов'язаних із корупцією, розкраданням і розтратою державного

майна, гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги.

За інформацією Офісу Генерального прокурора, відповідно до відомостей ЄРДР органами Національної поліції України здійснюється досудове розслідування 443 кримінальних проваджень за статтею 201² Кримінального кодексу України. Крім того, розслідується ще понад 200 кримінальних проваджень щодо неправомірних дій з гуманітарною допомогою, розпочатих за іншою кваліфікацією (шахрайство, привласнення та розтрата майна, крадіжка, хабарництво тощо).

За результатами досудового розслідування повідомлено про підозру 168 особам у 113 кримінальних провадженнях, з них за статтею 201² Кримінального кодексу України – 114 особам у 77 кримінальних провадженнях. До суду направлено 74 обвинувальні акти, з них за статтею 201² Кримінального кодексу України – 48.

За результатами судового розгляду ухвалено 28 обвинувальних вироків, з них за частиною третьою статті 201² Кримінального кодексу України – 13.

Закрито 181 кримінальне провадження, з них за статтею 201² Кримінального кодексу України – 96.

Крім того, прокурорами обласних прокуратур здійснюється процесуальне керівництво у п'яти кримінальних провадженнях про злочини, пов'язані з незаконним використанням з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги, з кваліфікуючою ознакою "вчинені організованою групою або в особливо великому розмірі, або під час надзвичайного або воєнного стану" за частиною третьою статті 201² Кримінального кодексу України. У зазначених кримінальних провадженнях повідомлено про підозру 22 особам. До суду скеровано три кримінальні провадження, які перебували на розгляді. У двох кримінальних провадженнях досудове розслідування триває.

Прокурорами Офісу Генерального прокурора забезпечується процесуальне керівництво у дев'яти кримінальних провадженнях про злочини зазначеної категорії без кваліфікуючої ознаки "вчинені організованою групою або в особливо великому розмірі, або під час надзвичайного або воєнного стану". У кримінальних провадженнях повідомлено про підозру двом особам. До суду скеровано одне кримінальне провадження, у восьми провадженнях досудове розслідування триває.

Також слідчими Головного слідчого управління та слідчого відділу Управління Служби безпеки України в Одеській області з 2022 року здійснюється досудове розслідування у двох кримінальних провадженнях за частиною третьою статті 201² Кримінального кодексу України за фактами продажу товарів гуманітарної допомоги. Про підозру особам не повідомлялося. Досудове розслідування триває.

Слідчими органів ДБР здійснюється досудове розслідування в 11 кримінальних провадженнях за статтею 201² Кримінального кодексу України. За результатами досудового розслідування обвинувальні акти у чотирьох кримінальних провадженнях за обвинуваченням п'яти осіб направлено до суду. Судовий розгляд триває.

З метою підвищення результативності діяльності на цьому напрямі, поліпшення якості процесуального керівництва у кримінальних провадженнях відповідної категорії у березні 2023 року керівникам обласних прокуратур скеровано відповідний лист.

Хід та результати досудового розслідування у відповідних кримінальних провадженнях взято на контроль Офісом Генерального прокурора та обласними прокуратурами. Періодично проводяться заслуховування кримінальних проваджень, використовуються надані кримінальним процесуальним законодавством можливості для забезпечення повного, всебічного та неупередженого дослідження обставин кримінальних правопорушень, притягнення винних осіб до встановленої законом відповідальності.

II. Щодо реагування військових адміністрацій та органів місцевого самоврядування на висновки і пропозиції, зазначені у попередньому звіті Комісії

Вінницька, Волинська, Донецька, Запорізька, Кіровоградська, Миколаївська, Одеська, Сумська, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська ОВА, Київська міська військова адміністрація розглянули попередній звіт Комісії та надали інформацію про вжиті заходи і прийняті рішення щодо отримання, надання, оформлення, розподілу і контролю за використанням гуманітарної допомоги, щодо розміщення внутрішньо переміщених осіб, а також повідомили, що висновки Комісії, викладені у попередньому звіті, будуть використані у подальшій роботі.

Закарпатська, Івано-Франківська, Київська, Львівська, Рівненська, Харківська ОВА та Кропивницька міська рада розглянули попередній звіт Комісії та повідомили, що звіт взято до відома і буде використано у подальшій роботі.

Херсонська ОВА надала інформацію щодо розгляду попереднього звіту Комісії та зауважила про відсутність значних порушень з боку Херсонської ОВА вимог закону щодо отримання, надання, оформлення, розподілу і контролю за використанням гуманітарної допомоги.

Чернівецька ОВА також додатково повідомила про вжиті заходи з мінімізації корупційних ризиків під час внесення відомостей до системи "Шлях".

Волинська ОВА за результатами розгляду попереднього звіту Комісії надала інформацію про випадки примусового вилучення, відчуження майна на

території області та рекомендувала: "При формуванні змін до Закону України "Про гуманітарну допомогу" врахувати механізм контролю за розподілом гуманітарної допомоги з використанням консультаційної підтримки обласних рад внутрішньо переміщених осіб, що створюються при відповідних органах виконавчої влади в регіонах. Питання модернізації та контролю автоматизованої системи реєстрації гуманітарної допомоги доручити Міністерству цифрової трансформації та використати як механізм ідентифікації транзакцій можливості Порталу "Дія" і затвердити відповідні зміни до регіональних програм цифровізації для фінансування створення окремих регіональних модулів для забезпечення сучасного обліку гуманітарних складів, хабів, інших установ".

Полтавська ОВА ознайомила з попереднім звітом Комісії та не погоджується з висновками Комісії, підкреслюючи, що не використовувала безпосередньо гуманітарну допомогу, а діяла як "логістичний хаб".

Тернопільська ОВА розглянула попередній звіт Комісії та надала інформацію про вжиті заходи і прийняті рішення щодо отримання, надання, оформлення, розподілу і контролю за використанням гуманітарної допомоги. Крім того, Тернопільська ОВА зауважила, що не погоджується з твердженнями Комісії, які зазначені у попередньому звіті, щодо ненадання інформації про кількість отриманої гуманітарної допомоги, оскільки не вважає себе кінцевим користувачем (отримувачем, набувачем) гуманітарної допомоги.

Станом на 20.09.2023 Комісії не надано відповіді щодо розгляду попереднього звіту Комісії Дніпропетровською ОВА та Івано-Франківською, Вінницькою, Дніпровською, Житомирською, Запорізькою, Луцькою, Львівською, Миколаївською, Одеською, Полтавською, Рівненською, Сумською, Тернопільською, Ужгородською, Харківською, Хмельницькою, Черкаською, Чернівецькою, Чернігівською міськими радами.

З аналізу відповідей, отриманих від міністерств, установ, правоохоронних органів, обласних військових адміністрацій та міських рад за результатами розгляду висновків і пропозицій, викладених у попередньому звіті Комісії, вбачається, що більшість взяли до відома зазначену інформацію. При цьому з усіх ОВА та міських рад, які надали інформацію про розгляд попереднього звіту Комісії, лише Львівська ОВА надала копію доручення, в якому зазначені заходи і строки їх виконання. Тернопільська та Полтавська ОВА повідомили, що не погоджуються з окремими твердженнями Комісії, викладеними у попередньому звіті.

У зв'язку з відсутністю відповідей від значної кількості міських рад слід наголосити на неналежному реагуванні органів місцевого самоврядування на попередній звіт Тимчасової слідчої комісії.

З аналізу відповідей правоохоронних органів за результатами розгляду попереднього звіту Тимчасової слідчої комісії вбачається, що більшість із них врахували висновки та пропозиції Комісії, викладені у попередньому звіті,

взяли під контроль досудове розслідування кримінальних правопорушень у сфері отримання, розподілу, транспортування, зберігання, використання за цільовим призначенням гуманітарної та іншої допомоги, а також неефективного використання державного майна, яке може бути використане для тимчасового розміщення внутрішньо переміщених осіб.

Однак відсутність конкретики у відповідях правоохоронних органів свідчить про неефективність проведення досудового розслідування органами слідства та процесуального керівництва органами прокуратури у кримінальних провадженнях відповідної категорії, поверхнєве реагування або його повну відсутність (Офіс Генерального прокурора) на висновки та пропозиції, викладені у попередньому звіті Комісії.

Зважаючи на те, що у попередньому звіті Комісією було акцентовано увагу на неприпустимості безпідставного чи необґрунтованого застосування механізму примусового вилучення (відчуження) майна в умовах воєнного стану, зокрема у зв'язку з можливими витратами з державного бюджету на відшкодування вартості такого майна власникам у подальшому, у своїх відгуках на попередній звіт Комісії на це звернули увагу не міністерства та відомства, а лише окремі обласні військові адміністрації.

Так, Житомирська ОВА повідомила, що з метою з'ясування обставин подальшого розподілу та передачі примусово відчуженого (вилученого) майна було надіслано листи до Житомирської митниці Держмитслужби та ТОВ "Комфі трейд".

Вінницька ОВА повідомила, що накази від 01.03.2022 № 13, від 04.03.2022 № 32, від 30.03.2022 № 214 щодо примусового вилучення майна визнано такими, що втратили чинність як такі, що не були реалізовані та необхідність у яких відпала.

Волинська ОВА зазначила, що попередній звіт Комісії доведено до відома начальників районних військових адміністрацій та запропоновано вжити заходів з налагодження централізованого обліку та контролю за виконанням погоджених ними рішень (наказів) військових частин чи інших органів/підрозділів про примусове відчуження (вилучення) майна, уникати надалі погодження подібних наказів у випадках, якщо предметом таких дій є майно, придатність якого для потреб оборони є сумнівною, а також враховувати, що власники такого майна мають право на компенсацію його вартості за рахунок коштів державного бюджету.

Донецька ОВА акцентувала увагу на вимогах частини другої статті 4 Закону України "Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану", згідно з якою у місцевостях, де ведуться бойові дії, примусове відчуження або вилучення майна здійснюється за рішенням військового командування, без погодження з органами, зазначеними у частині першій цієї статті (зокрема обласною державною адміністрацією), крім випадків, передбачених частиною третьою цієї статті.

Запорізька ОВА повідомила, що зерно пшениці, щодо якого приймалося рішення про примусове відчуження від 11.03.2022, повернуто власникам, які погодилися сплатити витрати на транспортування та зберігання вилученого майна. Станом на 30.04.2023 зерно пшениці вагою 138,7 тонни все ще перебувало на зберіганні, оскільки його власник відмовився від оплати зазначених витрат.

Реагування з боку Міноборони та інших службових, посадових осіб військового командування щодо зазначеного питання на адресу Тимчасової слідчої комісії не надходило. Водночас відзначимо, що рішення про примусове вилучення (відчуження) майна приймається командуванням військових частин та погоджується військовими адміністраціями, тож Комісія вважає за доцільне, щоб Міноборони вжило заходів, спрямованих на запобігання необґрунтованому примусовому вилученню (відчуженню) майна фізичних та юридичних осіб в умовах воєнного стану.

III. Питання, розглянуті на засіданнях Комісії у квітні – серпні 2023 року

У період з квітня по серпень 2023 року Тимчасова слідча комісія за участі представників органів державної влади, зокрема правоохоронних органів, підприємств та організацій, провела 11 засідань. Серед розглянутих питань, що є необхідними для належної роботи Комісії та виконання її основних завдань, варто виокремити такі.

1. 10 квітня 2023 року відбулося засідання Тимчасової слідчої комісії у м. Києві, на якому заслухано інформацію керівників правоохоронних органів Дніпропетровської та Полтавської областей щодо стану розслідування кримінальних проваджень, які обговорювалися під час виїзних засідань Тимчасової слідчої комісії у м. Дніпрі та у м. Полтаві (05.10.2022, 08.02.2023 та 09.02.2023) і були зареєстровані після проведення зазначених засідань, а також щодо причин зволікання у цих провадженнях, невстановлення фактів, що мають значення, і неприйняття необхідних процесуальних рішень³.

За результатами заслуховування правоохоронних органів Полтавської області було наголошено на необхідності надання Комісії інформації щодо:

кількості скерованих заяв до Вищої ради правосуддя, органів прокуратури та Національної поліції України, Державного бюро розслідувань про неналежне проведення досудового розслідування та можливі процесуальні порушення і зловживання з боку суддів у кримінальному провадженні № 22022170000000189, в якому фігурує Мамай О.Ф.;

кількості зареєстрованих кримінальних проваджень, що стосуються предмета відання Тимчасової слідчої комісії, стану їх досудового розслідування, вчинених процесуальних дій, наявних перешкод, які заважають

³ Див. попередній звіт Комісії. С. 13-14, 54-58, 68-71.

належному, об'єктивному та швидкому проведенню досудового розслідування.

За результатами заслуховування правоохоронних органів Полтавської області Комісією прийнято рішення:

- 1) взяти до уваги доповідь правоохоронних органів Полтавської області;
- 2) визнати незадовільною роботу Головного управління Національної поліції України в Полтавській області щодо кримінальних проваджень № 12022170000000318, № 22022170000000189, № 42021172060000202 та інших, що обговорювалися на засіданні Тимчасової слідчої комісії.

За результатами заслуховування правоохоронних органів Дніпропетровської області було наголошено на необхідності надання Тимчасовій слідчій комісії інформації щодо:

стану досудового розслідування, процесуальних дій, вчинених органами слідства та процесуальним керівником, наявних перешкод, які заважають належному, об'єктивному та швидкому проведенню досудового розслідування у кримінальних провадженнях № 12022043010000024 ("справа Дніпромлин") та № 42023040000000126;

причин відсутності реагування правоохоронних органів області на неправомірні дії колишнього начальника Дніпропетровської ОВА Резніченка В.М.

За результатами заслуховування правоохоронних органів Дніпропетровської області Комісією прийнято рішення:

- 1) взяти до уваги доповідь правоохоронних органів Дніпропетровської області;
- 2) визнати незадовільною роботу Головного управління Національної поліції України в Дніпропетровській області щодо кримінальних проваджень № 12022043010000024, № 42023040000000126, № 12023040000000144, № 12023040000000142, № 12023040000000141 та № 12023040000000143.

2. 28 квітня 2023 року відбулося засідання Тимчасової слідчої комісії за участі голови громадської організації "Об'єднання переселенців "Спільна справа" Зикова Ю.В., представників Вінницької ОВА, Вінницької міської ради, на якому обговорено питання щодо підтримки та можливих фактів умисного перешкоджання реалізації проекту "Нове будівництво багатоквартирного житлового будинку з вбудованими нежитловими приміщеннями..." для забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб та учасників бойових дій⁴.

За результатами засідання прийнято рішення про необхідність отримання від громадської організації "Об'єднання переселенців "Спільна справа", Вінницької ОВА та Вінницької міської ради додаткових матеріалів та

⁴ Див. попередній звіт Комісії. С. 14.

копій документів, у тому числі щодо реалізації проекту, будівництва зазначеного житлового будинку та підведення до нього комунікацій, а також про направлення звернення до правоохоронних органів згідно з повноваженнями, визначеними законодавством, для надання належної оцінки обставинам, перевірки можливої неправомірної діяльності та вжиття необхідних заходів реагування відповідно до закону.

Крім документів, які після проведення засідання були надані громадською організацією "Об'єднання переселенців "Спільна справа", Вінницькою ОВА та Вінницькою міською радою, до Комісії надійшло звернення окремих членів Обслуговуючого кооперативу "Житлово-будівельний кооператив "Спільна справа" щодо неправомірних, на їхню думку, дій голови кооперативу Зикова Ю.В. Отримані звернення, листи, копії документів, відео- та інші матеріали (загальний обсяг – понад 50 Гб) було узагальнено та підготовлено для передачі правоохоронним органам.

Так, Тимчасова слідча комісія направила звернення до Офісу Генерального прокурора (вих. № 442д9/9-2023/118992 від 01.06.2023) та до Державного бюро розслідувань (вих. № 442д9/9-2023/118982 від 01.06.2023) з проханням:

розглянути матеріали та в межах повноважень провести перевірку щодо реалізації проекту "Нове будівництво багатоквартирного будинку з вбудованими нежитловими приміщеннями по вул. С. Зулінського б/н" для забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб та учасників бойових дій;

за результатами перевірки, за наявності достатніх правових підстав, вжити заходів відповідно до наданих повноважень щодо внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР) про вчинення кримінального правопорушення та надати Тимчасовій слідчій комісії витяг з ЄРДР відповідно до вимог статті 214 Кримінального процесуального кодексу України.

Тимчасова слідча комісія також направила звернення до ГУНП у Вінницькій області (вих. № 442д9/9-2023/118982 від 01.06.2023) про надання вичерпної інформації щодо кримінального провадження, зареєстрованого за фактом можливих неправомірних дій голови Обслуговуючого кооперативу "Житлово-будівельний кооператив "Спільна справа" Зикова Ю.В.

Станом на дату складення звіту до Комісії надійшла відповідь лише від Державного бюро розслідувань (лист № 17641/14-01-04/23 від 29.06.2023), яке повідомило, що матеріали звернення Комісії № 442д9/9-2023/118982 від 01.06.2023 щодо можливих дій службових осіб Вінницької міської ради та Вінницької ОВА, працівників Вінницького районного управління Головного управління Національної поліції у Вінницькій області, а також з інших питань направлено до Головного управління Національної поліції у Вінницькій області для вирішення питання по суті. При цьому у своєму листі до Головного управління Національної поліції

у Вінницькій області Державне бюро розслідувань зазначило, що "з матеріалів звернення не вбачається обставин, які вказують на ознаки складу злочину і які б свідчили про вчинення злочину суб'єктами, віднесеними до підслідності органів Державного бюро розслідувань".

3. Тимчасова слідча комісія продовжила вивчення питання забезпечення дотримання вимог щодо належного оформлення ввезення відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 01.03.2022 № 174 (далі – постанова № 174) за гарантійними листами товарів гуманітарної допомоги та контролю за їх отриманням і цільовим використанням⁵.

29.05.2023 відбулося засідання Тимчасової слідчої комісії з питань дотримання вимог щодо належного оформлення ввезення відповідно до постанови № 174 за гарантійними листами товарів гуманітарної допомоги та контролю за їх отриманням і цільовим використанням за участі представників Державної служби експортного контролю України (далі – Держекспортконтроль), Державної митної служби України (далі – Держмитслужба), Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України (далі – Держспецзв'язку), Державної прикордонної служби України (далі – ДПС), Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі – ДСНС), Офісу Генерального прокурора, Міноборони, Національної поліції України, Служби безпеки України, МВС.

За результатами розгляду матеріалів, наданих Держекспортконтролем листами від 11.11.2022 та 21.04.2023, виступів представників міністерств та відомств і народних депутатів України – членів Тимчасової слідчої комісії та обговорення, яке відбулося під час засідання Комісії, встановлено таке.

Станом на 01.04.2023 Держекспортконтролем опрацьовано 2372 копії гарантійних листів, отримані від Держмитслужби. Від кінцевих користувачів надійшло 630 листів-підтверджень (26,5 відсотка загальної кількості отриманих Держекспортконтролем копій гарантійних листів). Станом на 10.11.2022 Держекспортконтролем проаналізовано 1671 копію гарантійних листів, отримано 196 листів-підтверджень (11,7 відсотка).

У ході аналізу Держекспортконтролем виявлено низку проблемних питань при оформленні кінцевими користувачами документів відповідно до вимог постанови № 174, що може свідчити про порушення порядку ввезення гуманітарних вантажів на митну територію України. Згідно з інформацією, наданою Комісії, Держекспортконтролем розроблено та надано державним органам та установам, до функціональних обов'язків яких належить підготовка гарантійних листів, рекомендації щодо належного оформлення ввезення окремих категорій товарів гуманітарної допомоги.

Крім того, Держекспортконтролем у процесі перевірки виявлено факти підробки гарантійних листів, подвійного використання і ненадання інформації командирами частин.

⁵ Про окремі виявлені порушення зазначено у попередньому звіті Комісії. С. 41–44.

Основні категорії товарів, отриманих за гарантійними листами: пластини для бронежилетів, тепловізори, переносні радіостанції, біноклі, квадрокоптери. Існують також гарантійні листи, які готуються для відправлення, за якими майно поки не отримано, які підготовлені, але товари не включені до переліку, визначеного постановою № 174.

Встановлено, що існують непоодинокі випадки, коли серед кінцевих отримувачів гуманітарної допомоги, які видавали у 2022 році гарантійні листи, є юридичні особи, не включені до переліку кінцевих одержувачів, визначеного в абзаці шостому пункту 1 постанови № 174 (ОВА, благодійні фонди, громадські організації тощо).

За інформацією ДПС з початку збройної агресії російської федерації проти України оформлено понад 67 000 транспортних засобів з гуманітарними вантажами (66 964 – автомобільним, дев'ять – авіаційним, 596 – залізничним транспортом).

Держмитслужбою складено 205 протоколів про порушення митних правил щодо товарів гуманітарної допомоги та у 2023 році направлено 154 повідомлення про кримінальні правопорушення за статтями 201², 358, 191 Кримінального кодексу України (за 2022 рік – 29 повідомлень). Повідомлено, що товари, які ввозяться на територію України з порушенням митних правил, конфіскуються та передаються на потреби Збройних Сил України.

Органами Національної поліції України проводиться розслідування 443 кримінальних проваджень за статтею 201² Кримінального кодексу України та понад 200 кримінальних проваджень щодо неправомірних дій з гуманітарною допомогою за іншими складами злочинів (крадіжка, шахрайство тощо). Крім того, спільно з представниками Головного слідчого управління вивчено матеріали кримінальних проваджень щодо ввезення гуманітарної допомоги подвійного призначення за гарантійними листами. На сьогодні розслідується 54 таких проваджень.

Головним слідчим управлінням Національної поліції України на засіданні Комісії 29.05.2023 було повідомлено про факти продажу гуманітарної допомоги (а саме пластин для бронежилетів загальною вартістю 1 266 000 грн), у тому числі ввезеної на підставі гарантійного листа військової частини (сталеві пластини до бронежилетів загальною вартістю 450 000 грн). Обвинувальні акти скеровані до суду за статтею 201² Кримінального кодексу України. Розглядаються повідомлення інших державних органів про порушення законодавства щодо гуманітарної допомоги, ввезеної на підставі гарантійних листів. Наголошено на необхідності проведення взаємних звірок.

Державне бюро розслідувань розслідувало 61 кримінальне провадження щодо кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним використанням гуманітарної допомоги.

Під час засідання члени Комісії наголошували на необхідності проведення взаємозвірки наявної у міністерств та відомств інформації щодо

виданих гарантійних листів, листів про отримання зазначених у гарантійних листах товарів та вжиття заходів для забезпечення цільового використання товарів, визначених у додатку 2 до постанови № 174.

За результатами засідання члени Комісії одногосно ухвалили рішення звернутися до Кабінету Міністрів України з пропозицією провести звірку для отримання актуальної інформації щодо ввезення, отримання та цільового використання товарів, визначених у додатку 2 до постанови № 174, та, у разі потреби, направити матеріали до відповідних правоохоронних органів.

Комісія звернулася до Кабінету Міністрів України з листом (№ 442д9/7-2023/120595 від 05.06.2023), в якому висловила пропозицію надати відповідні доручення щодо проведення міжвідомчої наради, на якій необхідно:

визначити заходи і порядок проведення в найкоротший строк взаємозвірки наявної в міністерствах та відомствах (з урахуванням підрозділів, які їм підпорядковані) інформації про кількість товарів, які ввозилися за гарантійними листами, кількість отриманих таких товарів, кількість надісланих листів-підтверджень про отримання таких товарів, кількість товарів, не отриманих кінцевим користувачем;

розробити план дій щодо забезпечення цільового використання товарів, визначених у додатку 2 до постанови № 174, які ввозилися за гарантійними листами, що були видані особами, які не є (чи на дату видачі гарантійного листа не були) кінцевими користувачами у розумінні зазначеної постанови;

визначити порядок взаємодії правоохоронних органів щодо виявлення порушень вимог постанови № 174, які призвели до нецільового використання товарів, що ввозилися за гарантійними листами.

На виконання доручення Прем'єр-міністра України від 08.06.2023 № 17113/1/1-23, виданого на вищезазначений лист Комісії, отримано таку інформацію.

Мінсоцполітики повідомило (лист № 7929/0/2-23/20 від 17.06.2023), що вбачається за необхідне розглянути на міжвідомчій нараді за участі представників Мінфіну, Міноборони, МВС, ДСНС, Держекспортконтролю, Держспецзв'язку, Держмитслужби та Національної поліції України питання щодо розроблення механізму отримання від Держмитслужби вичерпної інформації, достатньої для проведення взаємозвірки наявних даних щодо товарів гуманітарної допомоги, ввезених за гарантійними листами, та визначення центрального органу виконавчої влади, що відповідно до компетенції уповноважений здійснювати аналіз інформації про отримання таких товарів та їх цільове використання.

Крім того, Мінсоцполітики повідомило, що з метою врегулювання відносин у сфері гуманітарної допомоги та створення механізму, який сприятиме підвищенню прозорості її розподілу, розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України "Деякі питання пропуску та обліку гуманітарної

допомоги в умовах воєнного стану", що передбачає внесення отримувачами гуманітарної допомоги інформації про товари, які на період дії воєнного стану визнаються гуманітарною допомогою за декларативним принципом, а також звітів про їх розподіл та використання до автоматизованої системи реєстрації гуманітарної допомоги.

Листом № 9089/0/2-23/20 від 07.07.2023 Мінсоцполітики повідомило, що 06.07.2023 проведено міжвідомчу нараду за участі представників Держмитслужби, Держекспортконтролю, ДПС, Держспецзв'язку, ДСНС, Національної поліції України та МВС. За результатами обговорення та аналізу отриманої інформації виявлено:

наявність різниці у кількості гарантійних листів, наведеної в інформації Державної митної служби України та Держспецзв'язку, що зумовлено наданням при перетині кордону гарантійних листів на товари, відсутні в додатку 2 до постанови № 174;

наявність різниці у кількості наданих центральними органами виконавчої влади (їх підрозділами), військовими адміністраціями гарантійних листів та кількості гарантійних листів, наданих Держмитслужбі при перетині кордону товарами, що зумовлює необхідність здійснення відповідними центральними органами виконавчої влади ґрунтовного аналізу кількості наданих ними (підпорядкованими їм підрозділами) гарантійних листів;

наявність різниці у кількості наданих центральними органами виконавчої влади (їх підрозділами), військовими адміністраціями гарантійних листів та кількості гарантійних листів, за якими поінформовано Держекспортконтроль про отримання та облік товарів;

випадки надання центральними органами виконавчої влади (їх підрозділами), військовими адміністраціями гарантійних листів, товари за якими фактично не отримані кінцевими користувачами.

Зважаючи на викладене, вирішено продовжити роботу щодо проведення взаємозвірки інформації про ввезені товари гуманітарної допомоги за гарантійними листами та контроль за їх отриманням, обліком і цільовим використанням шляхом надання Мінсоцполітики до 01.07.2023 центральними органами виконавчої влади (з урахуванням їх підрозділів), військовими адміністраціями узагальненої інформації про надані гарантійні листи та отримані за ними товари в розрізі даних, наданих Держмитслужбою та Держекспортконтролем. У результаті проведеної роботи планується виявити гарантійні листи, за якими здійснено пропуск товарів гуманітарної допомоги та які не надавалися відповідними центральними органами виконавчої влади (їх підрозділами), військовими адміністраціями або товари за якими не отримані кінцевими користувачами.

Мінсоцполітики листом № 11114/0/2-23/58 від 10.08.2023 повідомило, що станом на 09.08.2023 міністерством спільно з МВС, Національною

поліцією України, ДСНС, Держспецзв'язку, Адміністрацією ДПС, Держекспортконтролем та Держмитслужбою проведено ґрунтовну роботу щодо взаємозвірки наявної інформації про надані гарантійні листи та ввезені за ними товари.

За результатами проведеного аналізу підтверджено видачу центральними органами виконавчої влади більше 100 гарантійних листів та отримання товарів за ними, виявлено вісім гарантійних листів, товари за якими не отримано, та понад 40 гарантійних листів, надання яких не підтверджено відповідними центральними органами виконавчої влади. Зазначена інформація базується на даних Держмитслужби щодо загальної кількості гарантійних листів, за якими протягом 2022–2023 років на митну територію України було ввезено товари.

Разом з тим за результатами проведеного аналізу виявлено такі незгодженості та проблематику:

відсутня інформація щодо наданих гарантійних листів та отриманих за ними товарів від Міноборони та підпорядкованих йому підрозділів;

реквізити окремих гарантійних листів та зазначені в них отримувачі, наведені в інформації МВС (Національної гвардії України), Національної поліції України, Адміністрації ДПС та Держмитслужби, не збігаються, що потребує аналізу копій відповідних гарантійних листів суб'єктами, що, ймовірно, їх видавали, з метою підтвердження або спростування факту їх надання.

Враховуючи необхідність продовження роботи із взаємозвірки наявної інформації та відсутність інформації від Міноборони, Мінсоцполітики звернулося до Кабінету Міністрів України з проханням продовжити контрольний термін виконання доручення Прем'єр-міністра України від 08.06.2023 № 17113/1/1-23 до 28.08.2023.

Листом № 12544/0/2-23/58 від 29.08.2023 Мінсоцполітики зауважило про доцільність продовження контрольного терміну (до 18.09.2023) з метою необхідності продовження роботи щодо взаємозвірки наявної інформації та відсутності інформації від Міноборони, МВС, Національної поліції України та Служби безпеки України.

Держекспортконтроль повідомив (лист № 3266/34-с-23 від 14.06.2023) Комісію, що він звернувся з листом (№ 3178/22-с-23 від 08.06.2023) до Першого віце-прем'єр-міністра України – Міністра економіки України з пропозицією розглянути можливість проведення міжвідомчої наради, під час якої порушити питання:

організації здійснення звірки узагальнення даних, що стосуються питань підтвердження отримання підпорядкованими підрозділами Міноборони, МВС, Держспецзв'язку, Служби безпеки України товарів гуманітарної допомоги, визначених у додатку 2 до постанови № 174;

організації контролю за фактичним отриманням товарів та дотриманням гарантійних зобов'язань кінцевими користувачами;

забезпечення ефективної скоординованої взаємодії державних органів з питань дотримання відповідних законодавчих норм та регуляцій у процесі отримання, розподілу та використання гуманітарної допомоги.

З метою проведення звірки Держекспортконтролем підготовлено та листами №№ 165/22-с-23дск, 166/22-с-23дск, 167/22-с-23дск, 168/22-с-23дск, від 06.06.2023 направлено на адреси Служби безпеки України, Міноборони, МВС, Держспецзв'язку узагальнену інформацію для здійснення відповідної звірки.

Зважаючи на інформацію⁶, опубліковану 14.06.2023 на офіційному веб-сайті Держмитслужби, Комісія направила до Держмитслужби звернення (№ 442д/9-2023/131741 від 19.06.2023) з проханням, серед іншого, надати інформацію про спільні перевірки, проведені Держмитслужбою та Міноборони щодо отримання військовими частинами і територіальними центрами комплектування та соціальної підтримки товарів, що переміщуються через митний кордон на їхню адресу як гуманітарна допомога, протягом січня – травня 2023 року та зазначити, який саме механізм створений Держмитслужбою щодо контролю за надходженням до військових частин товарів гуманітарної допомоги, який дає можливість здійснити перевірку більше 5 тисяч фактів переміщення товарів гуманітарної допомоги на адресу близько 100 військових частин.

За результатами розгляду цього звернення Держмитслужба надала інформацію (лист № 08-20-02-01/1/4249 від 28.06.2023), що, станом на 20.06.2023, у результаті спільних заходів Департаменту боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил Держмитслужби і Департаменту внутрішнього аудиту Міноборони щодо проведення перевірок отримання військовими частинами та територіальними центрами комплектування та соціальної підтримки товарів, що переміщувалися через митний кордон на їхню адресу як гуманітарна допомога, встановлено 743 випадки непідтвердження отримання гуманітарної допомоги. Кількість неотриманих товарів – 963 товарні позиції загальною вагою 1282,9 тонни.

Створений Держмитслужбою спільно з Міноборони механізм контролю за надходженням до військових частин товарів гуманітарної допомоги, який дав змогу провести перевірку більше 5 тисяч фактів переміщення товарів гуманітарної допомоги на адресу близько 100 військових частин, передбачає послідовне здійснення таких дій:

визначення суб'єктів контролю (військові частини, територіальні центри комплектування та соціальної підтримки) для проведення аудиту

⁶ З початку 2023 року Держмитслужба спільно з Міноборони виявила 653 випадки неотримання гуманітарної допомоги військовими. Режим доступу: <https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/z-pochatku-2023-roku-derzhmitsluzhba-spilno-z-minoboroni-viiavili-653-vipadki-neotrimannia-gumanitarnoyi-dopomogi-viiskovimi-1179>

Департаментом внутрішнього аудиту Міноборони надходження та обліку гуманітарної допомоги (у тому числі за ініціативою Департаменту боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил Держмитслужби);

підготовка Держмитслужбою інформації про ввезену через митний кордон України гуманітарну допомогу на адресу суб'єктів контролю, а також направлення цієї інформації до Міноборони для перевірки надходження гуманітарної допомоги;

проведення Міноборони перевірки надходження гуманітарної допомоги, здійснення її обліку (здійснюється Департаментом внутрішнього аудиту та територіальними підрозділами аудиту, а в окремих випадках – військовими частинами самостійно);

направлення Міноборони до Держмитслужби інформації про виявлені випадки ненадходження гуманітарної допомоги;

проведення Держмитслужбою перевірки отриманої від Міноборони інформації про ненадходження гуманітарної допомоги, вжиття заходів до порушників законодавства (складання протоколів про порушення митних правил, направлення до правоохоронних органів повідомлень про протиправне діяння).

Проведення перевірок отримання військовими частинами, територіальними центрами комплектування та соціальної підтримки товарів, що переміщувалися через митний кордон на їхню адресу як гуманітарна допомога, стало можливим за спільної ініціативи та підтримки таких заходів і Держмитслужбою, і Міноборони.

Окремо слід зазначити, що, станом на 28.06.2023, митними органами оформлено майже 1,4 млн тонн товарів та 101,8 тис. шт. транспортних засобів, що переміщувалися як гуманітарна допомога.

За інформацією Держмитслужби, враховуючи значні обсяги ввезення в Україну гуманітарної допомоги, обмеженість ресурсів у Держмитслужби та Міноборони, такі перевірки здійснюються вибірково.

У всіх інших випадках ввезення в Україну гуманітарної допомоги проведення додаткових заходів контролю здійснюється за наявності ризиків незаконного переміщення гуманітарної допомоги, її нецільового використання або продажу з метою отримання прибутку.

Зважаючи на викладене, здійснення повної перевірки даних щодо всіх товарів, ввезених на митну територію України як гуманітарна допомога, та проведення звірки з усіма отримувачами таких товарів Держмитслужбою не планується у зв'язку з відсутністю у неї належних ресурсів та повноважень.

Тимчасова слідча комісія констатує, що з початку дії постанови № 174 не було проведено належної роботи щодо налагодження взаємодії між органами державної влади в частині контролю за цільовим використанням гуманітарної допомоги.

Лише після того, як Комісія звернула увагу на відсутність належної взаємодії між державними органами в частині контролю за гуманітарною допомогою, ввезеною в порядку, встановленому постановою № 174, та звернулася до Кабінету Міністрів України з пропозицією надати відповідні доручення щодо проведення міжвідомчої наради (лист № 442д9/7-2023/120595 від 05.06.2023), Кабінетом Міністрів України було надано відповідні доручення щодо такої наради, а міністерства і відомства почали проводити взаємозвірки наявної інформації про надані гарантійні листи та ввезені за ними товари.

Таким чином, на основі отриманих матеріалів Комісія дійшла висновку, що відсутність належним чином організованого контролю та міжвідомчої взаємодії з першого дня набрання чинності постановою № 174 унеможлиблює оперативне відстеження відповідності кількості оформлених гарантійних листів та підтверджень про отримання товарів кількості товарів, зазначених у таких листах та фактично отриманих кінцевими користувачами.

Організація взаємозвірок наявної інформації про надані гарантійні листи та ввезені за ними товари на постійній основі усіма задіяними центральними органами виконавчої влади дасть змогу забезпечити своєчасне виявлення можливих невідповідностей та порушень, а також своєчасно інформувати правоохоронні органи про виявлені випадки неотримання товарів за гарантійними листами або їх нецільового використання для ретельного розслідування та притягнення винних до відповідальності.

Запровадження систематичних звірок та контролю, а також жорстке реагування на можливі порушення сприятимуть запобіганню зловживанням та ефективному використанню гуманітарної допомоги за цільовим призначенням.

4. Комісія продовжувала приділяти увагу існуючим проблемам контролю за ввезенням, переміщенням, зберіганням та розподілом гуманітарної допомоги. Зокрема, на засіданні Комісії 29.06.2023 заслухано директора ТОВ "Євротелеком" Булавіна П.Г. з презентацією про систему моніторингу та контролю обігу гуманітарної допомоги "Helpmarker".

Як було зазначено, метою впровадження цієї системи є:

- облік та ефективний контроль використання гуманітарної допомоги;
- мінімізація ризиків будь-яких зловживань щодо гуманітарної допомоги;
- контроль ефективності використання міжнародної допомоги;
- отримання об'єктивних даних для аналітики та прогнозування поставок;
- спрощення та автоматизація процедур.

Тимчасова слідча комісія обговорила запропонований механізм контролю та ухвалила рішення взяти інформацію до відома.

Зважаючи на отриману додаткову інформацію про результати впровадження системи "Helpmarker", на засіданні Комісії 27.07.2023 ухвалено рішення рекомендувати Мінсоцполітики та Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів використати надані матеріали під час роботи над запровадженням ефективного механізму контролю за рухом та цільовим використанням гуманітарної допомоги.

Враховуючи те, що під час своєї роботи Комісія дійшла висновку про незадовільний стан організації роботи щодо отримання, зберігання та розподілу гуманітарної та іншої допомоги, що відображено у попередньому звіті Комісії, а також у зв'язку з тим, що в Україні наразі відсутній уніфікований механізм, який може забезпечити облік та ефективний контроль за використанням гуманітарної допомоги, Тимчасова слідча комісія звернулася до Мінсоцполітики (лист № 442д9/7-2023/166583 від 01.08.2023) з рекомендацією щодо ознайомлення (за потреби – із залученням представників інших центральних органів виконавчої влади) із зазначеною програмою та визначення доцільності її інтегрування в комплексний механізм контролю за обігом та використанням гуманітарної допомоги. Комісія отримала відповідь (лист № 11102/0/2-23/58 від 10.08.2023), що пропозиції щодо забезпечення обліку та ефективного контролю за використанням гуманітарної допомоги шляхом запровадження її маркування від будь-яких установ чи організацій до Мінсоцполітики не надходили. Інформацію про систему моніторингу та контролю обігу гуманітарної допомоги "Helpmarker" взято до відома.

5. Реагування Тимчасової слідчої комісії на звернення та публікації в медіа, що стосуються предмета відання Комісії, також можуть свідчити про можливі порушення законодавства щодо гуманітарної допомоги.

До Тимчасової слідчої комісії надійшло письмове звернення громадянина України, в якому наведено інформацію, яка, на його думку, свідчить про можливі порушення, пов'язані з діяльністю представництва міжнародної організації в Україні (завищення цін, надання донорам інформації про реалізовані гуманітарні проекти, які фактично не здійснювалися, закупівлю за завищеними цінами товарів та послуг у пов'язаних з окремими працівниками представництва юридичних осіб тощо).

З метою повного, всебічного та неупередженого розгляду наведених фактів Тимчасова слідча комісія на своєму засіданні 27.07.2023 заслухала інформаційну довідку, підготовлену секретаріатом Комісії на основі отриманих разом із зверненням копій документів, про діяльність українського представництва міжнародної організації, яка публічно задекларувала, що допомагає Україні підсилювати та відновлювати медичну інфраструктуру під час повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну, надавати гуманітарну та фінансову допомогу постраждалим українцям та

переселенцям, закупає для України медичне обладнання, медикаменти, транспортні засоби та надає іншу допомогу.

Після обговорення наявної інформації Комісія дійшла висновку, що з високою ймовірністю окремі наймані працівники представництва (які є громадянами України, мають зв'язки з суб'єктами господарювання, що можуть бути пов'язані з державою-агресором, її юридичними особами чи громадянами, особами, проти яких порушено кримінальні справи, зокрема щодо розкрадання коштів державного бюджету в особливо великих розмірах та підриву обороноздатності країни) можуть бути причетні до введення в оману закордонних донорів щодо результатів своєї діяльності в Україні та до можливого розкрадання донорських коштів і гуманітарної допомоги, що впливає на значне зменшення якості та кількості надання гуманітарної допомоги (товарів і виконаних робіт). За результатами заслуховування зазначена інформація направлена до правоохоронних органів для вивчення та доповіді Комісії про прийняті рішення⁷.

Крім того, на засіданні розглянуто питання щодо факту виявлення в лютому 2023 року в с. Убині Львівської області складських приміщень з більше ніж 1200 палетами різноманітної гуманітарної допомоги, який широко висвітлювався в медіа.

Зважаючи на великий суспільний резонанс даного факту, Комісія заслухала представників Львівської обласної прокуратури, територіального підрозділу Бюро економічної безпеки у Львівській області та Головного управління Національної поліції України у Львівській області про стан розслідування кримінального провадження № 72023140000000031, порушеного за даним фактом.

У результаті встановлено такі обставини:

територіальний підрозділ Бюро економічної безпеки у Львівській області розпочав досудове розслідування 04.02.2023 за частиною першою статті 212 Кримінального кодексу України (ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), яке належить до податкових правопорушень), а не за статтею 201² Кримінального кодексу України (незаконне використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги), що є логічним з огляду на характер вилученої гуманітарної допомоги, та провадив досудове розслідування протягом чотирьох місяців, а Львівська обласна прокуратура як орган, що здійснює процесуальне керівництво у кримінальному провадженні, не вживала заходів щодо належної правової кваліфікації та визначення підслідності за повноважним органом досудового розслідування;

⁷ У зв'язку з цим з метою недопущення порушення таємниці слідства або виникнення репутаційних втрат представництва міжнародної організації, якщо факти порушення законодавства не підтвердяться, більш детальна інформація, передана правоохоронним органам, у звіті не висвітлюється.

02.06.2023 процесуальним керівником обласної прокуратури були відокремлені матеріали в окреме провадження № 72023140000000111 за частиною третьою статті 201² Кримінального кодексу України та об'єднано їх в одне провадження;

того самого дня процесуальним керівником обласної прокуратури були відокремлені матеріали в окреме провадження № 72023140000000112 за частиною третьою статті 201² Кримінального кодексу України та передано для провадження досудового слідства до слідчого управління Головного управління Національної поліції України у Львівській області;

вартість вилученої гуманітарної допомоги не встановлена, вилучені майнові цінності одразу передано Силам оборони та Херсонській і Миколаївській ОВА;

встановлені особи та організації, причетні до цього факту, але про підозру жодній особі не повідомлено;

співробітники територіального підрозділу Бюро економічної безпеки у Львівській області не змогли повідомити зміст показів, наданих власником та користувачем зазначених складських приміщень, посилаючись на те, що долучили оригінали протоколів допиту зазначених осіб до провадження № 72023140000000112, яке знаходиться у провадженні слідчого управління Головного управління Національної поліції України у Львівській області;

керівництво слідчого управління Головного управління Національної поліції України у Львівській області, у свою чергу, зазначило, що кримінальне провадження № 72023140000000112 фізично перебувало у слідчому управлінні один день та 02.06.2023 витребуване Львівською обласною прокуратурою і на момент засідання (27.07.2023) знаходиться у Львівській обласній прокуратурі;

перспектива прийняття законного рішення щодо кожного із зазначених кримінальних проваджень оголошена не була.

За результатами розгляду отриманих від правоохоронних органів відповідей на запити Комісії та обговорення питання на засіданні Тимчасова слідча комісія дійшла висновку, що розслідування даного кримінального провадження та стан досудового слідства є незадовільними, а також що існують обґрунтовані підстави вважати, що територіальний підрозділ Бюро економічної безпеки у Львівській області порушив кримінальне провадження за невірною кваліфікацією та тримає його у своєму провадженні з метою зловживання своїм становищем та владою і проведення незаконних слідчих дій, про що повідомлено Офіс Генерального прокурора, Бюро економічної безпеки України і Національну поліцію України.

Комісія запропонувала провести чергове засідання у серпні 2023 року в м. Києві за участі керівників зазначених відомств, після проведення якого 25.08.2023 було встановлено, що кримінальне провадження № 720231400000000031 за частиною першою статті 212 Кримінального

кодексу України (ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) закрито на підставі статті 284 Кримінального процесуального кодексу України. Провадження № 72023140000000111 та № 72023140000000112 за частиною третьою статті 201² Кримінального кодексу України об'єднано в одне провадження та передано для проведення розслідування до центрального апарату Бюро економічної безпеки України 03.08.2023. На час засідання керівництво Бюро економічної безпеки України не змогло повідомити про стан розслідування та перспективу прийняття законного рішення. Стан розслідування цього провадження Комісією визнано як незадовільний.

6. Підсумкове засідання Тимчасової слідчої комісії 25.08.2023 щодо результатів діяльності правоохоронних органів у частині питань, віднесених до предмета діяльності Комісії.

25 серпня 2023 року у м. Києві відбулося засідання Комісії, на якому заслухана інформація керівництва Офісу Генерального прокурора, Національної поліції України, Бюро економічної безпеки України, Державного бюро розслідувань, Служби безпеки України, а також представників Національного антикорупційного бюро України та правоохоронних органів обласного рівня щодо результатів розгляду попереднього звіту Тимчасової слідчої комісії, реагування правоохоронними органами на звернення Комісії під час засідань, встановлення причин невнесення до ЄРДР таких звернень та стану їх досудового розслідування, стану досудового розслідування у резонансних кримінальних провадженнях, реакції правоохоронних органів на відомості, одержані від Держаудитслужби.

Зокрема, Комісією наголошено, що за весь період її роботи правоохоронним органам різного рівня було повідомлено про 31 випадок можливих неправомірних дій та можливого вчинення кримінальних правопорушень, з яких лише щодо 21 випадку мало місце реагування правоохоронців у межах законодавства, щодо 10 звернень реагування відсутнє з незрозумілих для Комісії причин.

Обговорено стан досудового розслідування у найбільш резонансних кримінальних провадженнях у сфері протиправних дій щодо гуманітарної допомоги. Загалом про істотні зміни у стані досудового розслідування представники правоохоронних органів не повідомили.

Однак представники Національного антикорупційного бюро України повідомили про викриття кримінальних правопорушень щодо зловживання колишніми та чинними високопосадовцями Міністерства економіки України та Міністерства аграрної політики та продовольства України на суму 62,5 млн грн при закупівлі АТ "Укрзалізниця" продуктів харчування для забезпечення потреб держави у період воєнного стану. 24.08.2023 чиновникам повідомлено про підозру у вчиненні кримінальних правопорушень.

Щодо кримінальних проваджень, зареєстрованих за фактом примусового відчуження зерна пшениці на підставі розпоряджень начальника Дніпропетровської ОВА Резніченка В.М., заступник Генерального прокурора

Мустеца І.В. повідомив, що з обвинувальними актами до суду скеровано виділені провадження щодо начальника елеватора ТОВ "ДМК "Дніпромлин" Ткача І.А. за частиною другою статті 364¹ Кримінального кодексу України (згідно з відомостями ЄДРСР цьому кримінальному провадженню присвоєно № 42023042030000071) та колишнього начальника станції Дніпро-Головний структурного підрозділу "Дніпровська дирекція залізничних перевезень" регіональної філії "Придніпровська залізниця" АТ "Укрзалізниця" Плітка С.В. за частиною другою статті 367 Кримінального кодексу України (№ 12023041030001354).

Разом з тим Комісія зауважує, що згідно з відомостями ЄДРСР при розгляді слідчим суддею клопотання органу досудового розслідування про обрання запобіжного заходу у кримінальному провадженні № 42023042030000071 підозру за частиною другою статті 364¹ Кримінального кодексу України визнано необґрунтованою.

Крім того, заступник голови Національної поліції України Цуцкірідзе М.С. зазначив, що 05.06.2023 було скеровано листа до Дніпропетровської обласної прокуратури щодо визначення підслідності у кримінальному провадженні щодо колишнього голови Дніпропетровської ОВА та станом на 25.08.2023 зазначене питання залишається невирішеним. Слідчі дії у кримінальному провадженні не проводяться у зв'язку з тим, що зібрані в ході їх проведення докази можуть бути визнані недопустимими, зважаючи на порушення підслідності.

При цьому питання визначення належної підслідності та передання кримінального провадження до Національного антикорупційного бюро України або Державного бюро розслідувань виносилося на розгляд членами Комісії під час засідань 09.02.2023 та 10.04.2023. Тому Комісія звернулася до заступника голови Національної поліції України з проханням ініціювати службове розслідування стосовно органів поліції Дніпропетровської області щодо несвоєчасного застосування заходів, спрямованих на передання кримінального провадження до належного органу досудового розслідування.

У засіданні Комісії брав участь заступник голови Держаудитслужби Шкуропат О.Г., який надав відомості про кількість проведених ревізій окремих питань фінансово-господарської діяльності обласних військових адміністрацій та їх структурних підрозділів з питань гуманітарної допомоги та зазначив, що отримані в ході ревізій матеріали спрямовуються до правоохоронних органів.

Протягом періоду діяльності Комісією проаналізовано акти ревізій Держаудитслужби щодо обласних та Київської міської військових адміністрацій з питань гуманітарної допомоги та майнових цінностей, що мають гуманітарне значення, та встановлено, що з початку повномасштабного вторгнення російської федерації проведено перевірки щодо 17 областей та м. Києва і в кожного з об'єктів перевірок виявлено численні порушення, що мали наслідком багатомільйонні збитки.

Усі висновки ревізій були скеровані до правоохоронних органів, переважна більшість ще у жовтні – листопаді 2022 року. При цьому в актах ревізій та матеріалах наявні відомості про конкретних посадових осіб, винних у допущених порушеннях або на яких було покладено обов'язки контролю, обліку та розподілу гуманітарної допомоги, зокрема в Запорізькій, Сумській, Полтавській ОВА, Київській МВА.

Самі по собі акти ревізій та зібрані органами Держаудитслужби матеріали можуть бути використані органами досудового розслідування як докази винуватості або принаймні причетності посадовців ОВА до вчинення розтрати товарів гуманітарної допомоги та бюджетних коштів, що виділялися на їх закупівлю.

На жаль, присутні на засіданні Комісії представники правоохоронних органів не змогли надати жодних відомостей щодо стану досудових розслідувань у кримінальних провадженнях, зареєстрованих на підставі звернень Держаудитслужби (відомості відображені у відповідному блоці звіту).

Враховуючи заслухану на засіданні Комісії інформацію про кількісні та якісні показники роботи правоохоронних органів, а також інші матеріали, отримані від представників правоохоронних органів за період своєї діяльності, Комісія дійшла висновку про необхідність взяття до відома такої інформації з метою включення її до цього звіту.

Комісія неодноразово звертала увагу керівництва правоохоронних органів на відсутність належної комунікації між правоохоронними органами, низький рівень ефективності досудового розслідування у кримінальних провадженнях, необхідність проведення досудового розслідування у розумні строки, а також дотримання всіх вимог, встановлених законодавством. Таким чином, Комісія акцентувала увагу на необхідності вжиття керівництвом правоохоронних органів заходів, спрямованих на забезпечення здійснення ефективного досудового розслідування у зареєстрованих кримінальних провадженнях.

Разом з тим слід наголосити, що після проведеного засідання Тимчасової слідчої комісії 25.08.2023 Офісом Генерального прокурора (лист № 09/4-247ВИХ-23 від 28.08.2023) повідомлено таку інформацію.

За результатами судового розгляду обвинувальних актів у кримінальних провадженнях цієї категорії, у яких здійснювалося досудове розслідування слідчими органами Національної поліції України, вироки щодо посадових та службових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування, державних установ та організацій, військового командування не ухвалювалися. Разом з тим у 36 кримінальних провадженнях ухвалено вироки щодо 39 осіб – за статтею 201² Кримінального кодексу України, за статтею 191 Кримінального кодексу України – щодо однієї особи, за статтею 190 Кримінального кодексу України – щодо 13 осіб, за статтею 185 Кримінального

кодексу України – щодо шістьох осіб (приватні підприємці, працівники підприємства та працездатні особи, які не працюють і не навчаються).

Також Офісом Генерального прокурора було зазначено, що за наслідками озвученої Тимчасовою слідчою комісією інформації про можливі порушення вимог кримінального процесуального законодавства у кримінальних провадженнях № 72023140000000031 від 04.02.2023 та № 720231400000000112 від 02.06.2023 було ініційовано проведення службового розслідування з приводу дій прокурорів Львівської обласної прокуратури під час здійснення процесуального керівництва у кримінальному провадженні № 720231400000000112 від 02.06.2023.

Також у кримінальному провадженні № 12023040000000142 від 10.02.2023 за фактом зловживання службовим становищем службовими особами Дніпропетровської обласної військової адміністрації при виданні розпоряджень щодо примусового відчуження зерна, яке перевозилось у вагонах регіональної філії "Придніпровська залізниця" АТ "Укрзалізниця" до ТОВ "ДМК "Дніпромлин", Офісом Генерального прокурора 28.08.2023 здійснення досудового розслідування доручено Головному слідчому управлінню Державного бюро розслідувань.

Тому можна зробити висновок, що після засідання Комісії 25.08.2023 Офісом Генерального прокурора вжито ряд заходів, спрямованих на реагування на озвучену на засіданні інформацію.

IV. Порушення, виявлені в ході проведення Державною аудиторською службою України заходів контролю у сфері поводження з гуманітарною допомогою, майном та бюджетними витратами, призначеними для задоволення гуманітарних потреб військових та цивільного населення

У ході роботи Комісії над попереднім звітом до Державної аудиторської служби України (далі – Держаудитслужба) було направлено запит (№ /9-2022/174052 від 16.10.2022) з проханням надати відомості про здійснення з 24.02.2022 заходів контролю щодо дотримання вимог законодавства у сфері отримання, розподілу, транспортування, зберігання, використання за цільовим призначенням гуманітарної та іншої допомоги, а також про результати таких заходів, повідомлення про виявлені порушення правоохоронних органів.

Зазначений запит Тимчасової слідчої комісії було скеровано Держаудитслужбою до своїх територіальних органів з відповідним дорученням (№ 002000-18/8449-2022 від 24.10.2022).

Крім того, Комісією було додатково направлено запит до Держаудитслужби (№ 442д9/11-2023/128468 від 14.06.2023) з метою актуалізації відомостей про проведені ревізії.

За період діяльності Комісії за зазначеними запитами надійшли матеріали та копії актів ревізій, проведених територіальними органами Держаудитслужби у Вінницькій, Волинській, Дніпропетровській, Житомирській, Запорізькій, Івано-Франківській, Київській обласній та Київській міській, Кіровоградській, Одеській, Полтавській, Рівненській, Сумській, Тернопільській, Харківській, Хмельницькій, Черкаській, Чернігівській ОВА та їх окремих структурних підрозділах (департаментах/управліннях). Через значний обсяг матеріалів, що надійшли, їх опрацювання тривало і в період другого півріччя діяльності Комісії.

Як випливає з відповіді Держаудитслужби (№ 002000-11/6829-2023 від 16.06.2023), заходи державного контролю у Донецькій, Закарпатській, Луганській, Львівській, Миколаївській, Херсонській та Чернівецькій ОВА з 24.02.2022 до дня надання відповіді на запит Комісії не проводилися.

Крім того, на адресу Комісії супровідним листом Південного офісу Держаудитслужби (№ 151508-17/320-2023 від 11.07.2023) надійшов акт ревізії окремих питань фінансово-господарської діяльності Одеської ОВА за період з 24.02.2022 по 30.06.2022. У зв'язку із завершенням ревізії та ненаданням Одеською ОВА документів для ревізії питання щодо отримання, стану збереження, обліку та розподілу гуманітарної допомоги на території Одеської області та питання дотримання законодавства щодо примусового відчуження майна у юридичних та фізичних осіб для потреб держави в умовах правового режиму воєнного стану залишаються необревізованими.

За результатами опрацювання Комісією наданих територіальними офісами Держаудитслужби відомостей узагальнено інформацію про проведені перевірки та виявлені порушення (див. таблицю).

Таблиця

Зведена інформація про результати заходів контролю,
проведених Держаудитслужбою

Область	Адміністрація (департамент/управління), що перевіряється, реквізити акта ревізії	Загальна сума встановлених порушень (тис. грн)
Вінницька	Вінницька ОВА Акт ревізії № 11-30/5 від 21.10.2022	4323,65
Волинська	Управління агропромислового розвитку Волинської ОДА Акт ревізії № 070-22/05 від 17.10.2022	75 710,3

Дніпропетровська	Дніпропетровська ОВА Акт ревізії № 040420-24/1 від 14.10.2022	3946,43 (відшкодовано повністю)
	Департамент охорони здоров'я Дніпропетровської ОВА Акт ревізії № 04-04-20/2 від 23.09.2022	загальна сума встановлених порушень не обраховувалася
	Департамент економічного розвитку Дніпропетровської ОВА Акт ревізії № 040420-24/2 від 14.10.2022	1 085 349,48 (відшкодовано 10 276,60)
Житомирська	Житомирська ОВА Акт ревізії № 06-11-30/005 від 17.11.2022	1 064,32
	Департамент агропромислового розвитку та економічної політики Житомирської ОДА Акт ревізії № 06-07-30/02 від 17.10.2022	2562,11
Запорізька	Запорізька ОВА Акт ревізії № 040820-20/1 від 16.09.2022	56 554, 349
	Департамент агропромислового розвитку Запорізької ОВА Акт ревізії № 040820-20/2 від 16.09.2022	28 816, 089
Івано-Франківська	Івано-Франківська ОДА Акт ревізії № 20/21-1 від 30.09.2022	5748,1
Кіровоградська	Кіровоградська ОВА Акт ревізії № 041120-20/1 від 02.09.2022	44 017,69
	Департамент агропромислового розвитку Кіровоградської ОВА Акт ревізії № 041120-20/2 від 26.09.2022	151 522,98
м. Київ	Київська МВА Акт ревізії № 71-30/216 від 05.09.2022	загальна сума встановлених порушень не обраховувалася
Київська	Київська ОВА Акт ревізії № 71-30/224 від 12.09.2022	загальна сума встановлених порушень не обраховувалася

Одеська	Одеська ОВА Акт ревізії № 08-11/08 від 07.10.2022	загальна сума встановлених порушень не обраховувалася
Полтавська	Полтавська ОДА Акт ревізії № 201620-22/8 від 20.10.2022	90 060,92
	Департамент охорони здоров'я Полтавської ОДА Акт ревізії № 201604-22/6 від 07.10.2022	1637,89
	Департамент агропромислового розвитку Полтавської ОДА Акт ревізії № 201620-22/7 від 14.10.2022	220 393,4
Рівненська	Рівненська ОВА Акт ревізії № 13-17-20-06/16 від 11.10.2022	загальна сума встановлених порушень не обраховувалася
Сумська	Сумська ОДА Акт ревізії № 201803-19/4 від 06.10.2022	загальна сума встановлених порушень не обраховувалася
	Департамент агропромислового розвитку Сумської ОДА Акт ревізії № 201820-29/1 від 06.10.2022	78 850,04
Тернопільська	Тернопільська ОВА Акт ревізії № 20-22/5 від 17.10.2022	загальна сума встановлених порушень не обраховувалася
	Департамент агропромислового розвитку Тернопільської ОВА Акт ревізії № 20-22/4 від 17.10.2022	загальна сума встановлених порушень не обраховувалася
Харківська	Харківська ОДА Акт ревізії № 202008-22/02 від 07.04.2023	8252,49
	Департамент агропромислового розвитку Харківської ОДА Акт ревізії № 202008-21/01 від 07.04.2023	16 923,37

	Департамент охорони здоров'я Харківської ОДА Акт ревізії № 202004-22/01 від 19.01.2023	загальна сума встановлених порушень не обраховувалася
	Департамент житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу Харківської ОДА Акт ревізії № 202006-04/1 від 23.01.2023	327,94
Хмельницька	Хмельницька ОВА Акт ревізії № 08-08/8 від 14.10.2022	загальна сума встановлених порушень не обраховувалася
Черкаська	Черкаська ОВА Акт ревізії № 05-30/01 від 10.10.2022	загальна сума встановлених порушень не обраховувалася
	Управління охорони здоров'я Черкаської ОДА Акт ревізії № 04-30/007 від 04.10.2022	3410,27
	Департамент агропромислового розвитку Черкаської ОДА Акт ревізії № 11-31/02 від 05.10.2022	загальна сума встановлених порушень не обраховувалася
Чернігівська	Чернігівська ОВА Акт ревізії № 08-30/02 від 07.10.2022	загальна сума встановлених порушень не обраховувалася
	Департамент агропромислового розвитку Чернігівської ОДА Акт ревізії № 07-30/03 від 04.10.2022	загальна сума встановлених порушень не обраховувалася

Проаналізувавши відомості, надані за результатами проведення ревізій окремих питань фінансово-господарської діяльності, Комісією встановлено допущення порушень, які є типовими для багатьох суб'єктів перевірок⁸.

⁸ Комісія зауважує, що у звіті наведено неповний перелік порушень, допущених військовими адміністраціями (їх структурними підрозділами), натомість висвітлюються найбільш поширені порушення із зазначенням (для прикладу) окремих військових адміністрацій, порушення яких виявлялися.

1. Незастосування до постачальників товарів штрафних санкцій згідно з постановами Кабінету Міністрів України "Деякі питання здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для задоволення нагальних потреб функціонування держави в умовах воєнного стану" від 02.03.2022 № 185 (далі – постанова № 185), "Деякі питання забезпечення населення продовольчими товарами в умовах воєнного стану" від 20.03.2022 № 328 (далі – постанова № 328), "Деякі питання фінансування закупівлі товарів тривалого зберігання в умовах воєнного стану" від 03.05.2022 № 528 (далі – постанова № 528) та придбання товарів за завищеними цінами

Відповідно до зазначених постанов Кабінету Міністрів України на умовах тристороннього договору на постачання продовольчих товарів та договору на постачання продовольчих товарів тривалого зберігання та/або пакувальних товарів для їх фасування, розміщених у вільному доступі на веб-сайті АТ "Укрзалізниця", обласні військові адміністрації виступали замовниками продовольчих і пакувальних товарів.

Сторонами відповідних договорів є військові адміністрації або центральні органи виконавчої влади (далі – замовник), АТ "Укрзалізниця" (далі – платник), юридична особа або фізична особа – підприємець, яка здійснила акцепт (прийняття) умов договору шляхом приєднання до його умов (далі – постачальник).

У результаті проведених заходів встановлено, що через неприйняття сторонами договору (обласними військовими адміністраціями та АТ "Укрзалізниця") управлінських рішень щодо застосування до постачальників, які затримали поставки товару, передбачених договором заходів відповідальності (сплати пені) АТ "Укрзалізниця" (державним бюджетом) недоотримано можливі надходження від сплати пені. Наприклад, за укладеними Тернопільською ОВА договорами недоотримано 9 135 433,51 грн (станом на 31.08.2022), Запорізькою ОВА – 1 048 486,59 грн, Кіровоградською ОВА – 880 598,05 грн, Черкаською ОВА – 379 290 грн, Київською міською військовою адміністрацією не нараховано пеню 19 постачальникам продуктів харчування за недотримання термінів поставки, що призвело до недоотримання коштів на загальну суму 2 689 037,76 грн. Заперечення, надані Київською міською військовою адміністрацією, прийняті частково. Ненарахування пені згідно з умовами тристоронніх договорів може призвести до недоотримання відповідних надходжень у майбутньому.

Щодо Тернопільської ОВА, зважаючи на інформацію з листа № 01-7772/16 від 22.08.2023, слід зазначити, що замовлення, придбання, постачання та оплата продовольчих і пакувальних товарів здійснювалися на умовах тристороннього договору на постачання продовольчих товарів тривалого зберігання та/або пакувальних товарів для їх фасування, розміщеного у вільному доступі на офіційному веб-сайті АТ "Укрзалізниця" (<https://uz.gov.ua/about/procurement>). Умовами договору визначено, що у разі затримки поставки товару або поставки не в повному обсязі, заявленому

замовником, постачальник сплачує на зазначений у цьому договорі рахунок платника пеню у розмірі подвійної облікової ставки Національного банку України від вартості непоставленого товару за кожний день затримки. Платником у такому разі є АТ "Укрзалізниця".

Тернопільська ОВА не була суб'єктом застосування штрафних санкцій, передбачених умовами договору (сплата пені), до постачальників товару. Разом з тим Тернопільська ОВА в межах повноважень самостійно (у порядку самопредставництва) звернулася до суду з позовами до ТОВ "Біонеріка Рітейл" та ТОВ "Зовнішторгресурс" про відшкодування шкоди, заподіяної неналежним виконанням договору на постачання продовольчих товарів. Рішенням Господарського суду Івано-Франківської області від 08.02.2023 у справі № 909/981/22 відмовлено у позові Тернопільської ОВА до ТОВ "Біонеріка Рітейл" про зобов'язання перерахувати АТ "Укрзалізниця" 305 090 грн 84 коп. пені. Постановою Західного апеляційного господарського суду від 01.06.2023 у справі № 909/981/22 рішення Господарського суду Івано-Франківської області від 08.02.2023 у справі № 909/981/22 залишено без змін, а апеляційну скаргу Тернопільської ОВА – без задоволення, а 01.08.2023 ухвалою Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду відмовлено у відкритті касаційного провадження у справі № 909/981/22 за касаційною скаргою Тернопільської ОВА на рішення Господарського суду Івано-Франківської області від 08.02.2023 та постанову Західного апеляційного господарського суду від 01.06.2023.

Разом з тим прокуратура Тернопільської області звернулася до Господарського суду Івано-Франківської області з позовом в інтересах держави в особі Тернопільської ОВА, Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України до ТОВ "Біонеріка Рітейл" про стягнення пені за несвоєчасне виконання взятих на себе зобов'язань з поставки товару в сумі 6 065 607,54 грн (справа № 909/532/23) та з позовною заявою в інтересах держави в особі Тернопільської ОВА та Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України до ТОВ "Біонеріка Рітейл" за участю третьої особи на стороні позивачів, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, – АТ "Укрзалізниця" про стягнення пені у зв'язку із несвоєчасним виконанням узятих на себе зобов'язань з поставки товару в сумі 305 090 грн 84 коп. (провадження у справі ще не відкрито).

Також Тернопільська ОВА в межах повноважень самостійно (у порядку самопредставництва) звернулася до суду з позовом до Господарського суду Дніпропетровської області про зобов'язання ТОВ "Зовнішторгресурс" невідкладно перерахувати АТ "Укрзалізниця" борг (пеню за несвоєчасно поставлений товар) у сумі 870 597,70 грн як пеню у розмірі подвійної облікової ставки Національного банку України від суми непоставленого товару за кожний день затримки. Ухвалою Господарського суду Дніпропетровської області від 13.03.2023 повернуто позовну заяву і додані до неї документи без розгляду, постановою Центрального апеляційного господарського суду від 03.07.2023 у справі № 904/1213/22 апеляційну скаргу Тернопільської ОВА

на ухвалу Господарського суду Дніпропетровської області від 13.03.2023 у справі № 904/1213/22 залишено без задоволення, ухвалу Господарського суду Дніпропетровської області від 13.03.2023 у справі № 904/1213/22 – без змін.

При цьому органами Держаудитслужби встановлено придбання товарів у постачальників за завищеними цінами. Зокрема, звертаємо увагу, що при укладанні таких договорів Тернопільською ОВА різниця у вартості товарів порівняно із середньоринковою становила 20 177 616,16 грн.

З метою визначення ринкової вартості товарів тривалого зберігання, які були закуплені для формування продовольчих наборів, директор Департаменту агропромислового розвитку Тернопільської ОВА звернувся до Тернопільського НДЕКЦ МВС України з листом-клопотанням № 1-77/2.3 від 18.01.2023 про проведення товарознавчого дослідження. За результатами проведеного експертного дослідження Тернопільським НДЕКЦ МВС України надано висновок № ЕД-19/120-23/817-ТВ від 30.01.2023, згідно з яким під час проведення закупівлі товарів тривалого зберігання їх вартість не перевищувала ринкової вартості таких товарів.

Внаслідок закупівлі Волинською ОВА у березні – квітні 2023 року (платник – АТ "Укрзалізниця") пшениці 2-го та 3-го класів в обсязі 4000 тонн за цінами, вищими за ринкові (за даними моніторингу ринкових цін на зернові культури Аграрної біржі, з урахуванням дати та регіону поставки, якісних характеристик зерна), зайво витрачено бюджетних коштів на суму 5530,0 тис. грн.

Київською міською військовою адміністрацією придбано пшеницю 2-го та 3-го класів за цінами, вищими за середньоринкові (за даними Аграрної біржі по Київській області), внаслідок чого фактична вартість 23 224,05 тонни пшениці перевищила середньоринкову на загальну суму 27 185 720,00 грн.

Київською обласною військовою адміністрацією здійснено закупівлю 13 000 тонн пшениці за цінами, вищими за середньоринкові (за даними Аграрної біржі по Київській області), на загальну суму 17 177 138,30 грн.

Ревізією встановлено, що Департаментом агропромислового розвитку Кіровоградської ОВА придбано "консерву яловичу" у постачальника ТОВ "Експо-Юкрейн" за завищеною ціною на загальну суму 10 910 592,00 грн.

Крім того, зазначеним департаментом Кіровоградської ОВА при проведенні заходів щодо закупівлі пшениці 2-го класу в обсязі 11 300 тонн за ціною 8999,9 грн за 1 тонну з ПДВ, придбано зерно пшениці 2-го класу за завищеною ціною на загальну суму 16 033 311,86 грн, чим завдано матеріальної шкоди (збитків) державному бюджету на відповідну суму.

Внаслідок порушення пункту 6 частини першої статті 7 Бюджетного кодексу України Департаментом агропромислового розвитку Сумської ОВА придбано пшеницю за завищеними цінами (за даними моніторингу ринкових

цін на зернові культури Аграрної біржі, з урахуванням дати та регіону поставки, якісних характеристик зерна). Внаслідок зазначеного порушення зайво понесені витрати на загальну суму 3 185 380,84 грн, що призвело до завдання матеріальної шкоди (збитків) державному бюджету на відповідну суму.

2. Невідображення відомостей про отриману та передану набувачам гуманітарну допомогу в бухгалтерському обліку

Територіальні управління Держаудитслужби в ході проведених ревізій неодноразово наголошували на недотриманні вимог пункту 5 статті 9 Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" в частині відображення в обліку надходження майнових цінностей, що мають значення для забезпечення гуманітарних потреб.

Встановлено, що Волинською ОВА у бухгалтерському обліку не відображено операції щодо придбання, оприбуткування, списання продовольчих товарів та послуг, пов'язаних з їх зберіганням, на суму 63 760,59 тис. грн.

Дніпропетровською ОВА на порушення частин третьої, шостої, сьомої статті 8, частин першої та третьої статті 9 Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" та підпунктів 1.2 та 2.13 Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88, не забезпечено організацію ведення бухгалтерського обліку, фіксування фактів здійснення господарських операцій, складання звітності з отримання, зберігання та використання продовольчих та пакувальних товарів, закуплених за кошти державного бюджету відповідно до постанови № 185 та постанови № 328.

Органами Держаудитслужби встановлено, що на порушення вищезазначених вимог законодавства про бухгалтерський облік Житомирською ОВА за період з 24.02.2022 по 31.08.2022, за даними бухгалтерського обліку, не відображено отриману гуманітарну допомогу (2068,6 палети та 13 180 шт. матраців гуманітарної допомоги) та передано гуманітарну допомогу (2293,9 палети, 12 922 шт. матраців та 31 ящик гуманітарної допомоги), що призвело до зниження балансової вартості активів.

Проведеною ревізією Запорізької ОВА встановлено неоприбуткування в бухгалтерському обліку у березні – травні 2022 року (на момент отримання) придбаних АТ "Укрзалізниця" продуктів харчування загальною вартістю 147 336 493,27 грн, а також продуктів харчування, покладених у 150 тис. продуктивних наборів на суму 90 267 930,44 грн, отриманих від Кіровоградської ОВА, та 160 782 продуктивних набори (без визначення вартості), отриманих від Дніпропетровської ОВА.

У ході проведення ревізії також встановлено, що в бухгалтерському обліку Запорізької ОВА не оприбутковано гуманітарну допомогу, отриману від іноземних установ та організацій, яка ввезена на митну територію України в період з 24.02.2022 по 30.06.2022 (в митній документації задекларованим отримувачем вказано "Запорізька обласна державна адміністрація", "Запорізька обласна військова адміністрація"), загальною вагою 3 829 214,28 кг задекларованою вартістю 309 747 925,80 грн.

Київською міською військовою адміністрацією упродовж березня – травня 2022 року не відображено в бухгалтерському обліку товари, придбані за кошти субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення нагальних потреб функціонування держави в умовах воєнного стану, на загальну суму 447 327 205,86 грн, що призвело до заниження в обліку вартості активів та заниження балансової вартості активів, що є порушенням частини п'ятої статті 9, частини першої статті 11 Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні".

Надходження продуктів харчування вартістю 274 334 621,21 грн не відображено в бухгалтерському обліку Тернопільською ОВА. Перевіркою дотримання законодавства щодо повноти оприбуткування отриманої гуманітарної допомоги та її подальшого розподілу за призначенням встановлено, що в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності Тернопільської ОВА фінансово-господарські операції з надходження та вибуття гуманітарної допомоги відсутні (акти приймання-передачі товарно-матеріальних цінностей та інші документи, що свідчать про їх прийняття та передачу Тернопільською ОВА, були надані в ході ревізії). Слід зазначити, що за фактом неналежного ведення бухгалтерського обліку директора Департаменту агропромислового розвитку Тернопільської ОВА притягнуто до адміністративної відповідальності, оскільки головним розпорядником коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення нагальних потреб функціонування держави в умовах воєнного стану був визначений цей департамент.

Крім того, в ході ревізії встановлено, що за період з 24.02.2022 по 30.06.2022 бухгалтерський облік надходження та розподілу гуманітарної допомоги, отриманої в натуральному вигляді та одержувачем якої є Хмельницька ОВА, не здійснювався (оприбуткування та списання матеріальних цінностей, отриманих як гуманітарна допомога, Хмельницькою ОВА не ведеться на відповідних субрахунках).

Комісія наголошує, що відсутність належного бухгалтерського обліку надходження та використання майнових цінностей, отриманих як гуманітарна допомога або придбаних для забезпечення гуманітарних потреб цивільного населення та військовослужбовців, унеможливує підтвердження надходження зазначеного обсягу гуманітарної допомоги, отриманої, в тому числі, від іноземних установ та організацій, а також відстеження руху гуманітарних вантажів на складах, а отже, неможливо встановити обсяги та

напрями використання гуманітарних вантажів, обсяг залишків гуманітарної допомоги.

3. Щодо транспортних засобів, одержаних як гуманітарна допомога

Із наданих на вивчення Комісії матеріалів вбачається встановлення органами Держаудитслужби істотних розбіжностей між кількістю транспортних засобів, ввезених на територію України як гуманітарна допомога із зазначенням на митних пунктах пропуску відповідних обласних військових адміністрацій набувачами гуманітарної допомоги, та кількістю транспортних засобів, облікованих такими набувачами станом на час проведення ревізії.

Шляхом зіставлення наданих до ревізії наказів Вінницької ОВА про визнання товару гуманітарною допомогою, актів приймання-передачі, видаткових накладних, декларацій про перелік товарів, що визнаються гуманітарною допомогою, з інформацією Держмитслужби щодо ввезення на територію Вінницької області за період з 24.02.2022 по 21.07.2022 транспортних засобів як гуманітарної допомоги, отримувачем яких є Вінницька ОВА та її структурні підрозділи, встановлено, що із 53 транспортних засобів, зазначених в інформації, фактичне отримання Вінницькою ОВА 29 транспортних засобів документально не підтверджено.

При перевірці факту розподілу гуманітарної допомоги, а саме 82 автомобілів, які були надані як гуманітарна допомога Дніпропетровській ОВА, та їх реєстрації згідно з витягом з автоматизованої системи митного оформлення "Інспектор-2006" встановлено, що, за інформацією Регіонального сервісного центру ГСУ МВС у Дніпропетровській області (лист № 31/4-1664 від 17.08.2022), зареєстровано лише два автомобілі. Відповідно до інформації, наданої Дніпропетровською ОВА, зовнішньоекономічних контрактів, предметом яких є придбання транспортних засобів для перевезення вантажів з метою забезпечення потреб територіальної оборони та Збройних Сил України, Дніпропетровська ОВА придбала 34 автомобілі, які в подальшому передані Управлінню взаємодії з правоохоронними органами та оборонної роботи і військовим частинам. Отже, із 82 автомобілів, які перетнули кордон України, Дніпропетровською ОВА не підтверджено первинними документами отримання та використання 46 транспортних засобів.

За результатами проведеної ревізії щодо використання за цільовим призначенням транспортних засобів, отриманих як гуманітарна допомога Івано-Франківською ОВА, встановлено, що згідно з відомостями інформаційних ресурсів ДМС України Івано-Франківською ОВА отримано 27 транспортних засобів відповідно до 21 митної декларації, митної інформації про пропуск вантажу, наданих Волинською та Львівською митницями, та акта приймання-передачі від 25.05.2022, з яких підтверджено отримання 12 транспортних засобів. Також встановлено, що 10 автомобілів, ввезених на територію України як гуманітарна допомога та наданих

Івано-Франківській ОВА, зареєстровано за господарським підрозділом Управління з питань ресурсного забезпечення Івано-Франківської ОДА, п'ять транспортних засобів не було передано безоплатно до військових частин чи інших військових формувань, утворених відповідно до законів України для здійснення збройного захисту держави у зв'язку із збройною агресією російської федерації проти України, у зв'язку з чим порушено вимоги статті 11 Закону України "Про гуманітарну допомогу" у частині використання гуманітарної допомоги за цільовим призначенням.

Відповідно до відомостей інформаційних ресурсів ДМС України на митну територію України ввезено 197 транспортних засобів, одержувачем яких зазначено Рівненську ОВА. Водночас Рівненською ОВА надано інформацію про 53 транспортні засоби, ввезені на митну територію України як гуманітарна допомога, декларативним отримувачем яких була Рівненська ОВА. Листами кінцевих отримувачів підтверджено отримання 53 транспортних засобів, ввезених на митну територію України як гуманітарна допомога.

Відповідно до відомостей, отриманих від ДМС України, за період з 24.02.2022 по 30.06.2022 на територію України як гуманітарна допомога ввезено 84 транспортні засоби, отримувачем яких згідно з оформленими деклараціями є Хмельницька ОВА, однак встановлено кінцевих користувачів лише 18 транспортних засобів, один з яких зареєстровано на фізичну особу, а дані про кінцевих користувачів та місцезнаходження 66 транспортних засобів відсутні.

На позабалансовому рахунку Черкаської ОВА у період з 24.02.2022 по 30.06.2022 не відображено господарські операції щодо отримання 37 транспортних засобів, отримувачем (імпортером) яких, за інформацією ДМС України, є Черкаська ОВА. Під час проведення ревізії встановлено, що два транспортні засоби зареєстровані за КНП "Монастирищенська багатопрофільна лікарня" та Уманською районною державною адміністрацією Черкаської області. Інформація про реєстрацію інших транспортних засобів станом на 08.09.2022 в Єдиному державному реєстрі транспортних засобів МВС України відсутня.

4. Щодо виявлених фактів розбіжності між кількістю ввезеної на митну територію України гуманітарної допомоги та кількістю, отриманою суб'єктами ревізії

Під час проведення ревізії органами Держаудитслужби встановлено непоодинокі випадки ненадходження гуманітарної допомоги до військових адміністрацій як набувачів такої допомоги, про що зазначалося при ввезенні в Україну відповідних матеріальних цінностей.

Дніпропетровською ОВА не підтверджено первинними документами отримання гуманітарної допомоги (продукти харчування, засоби гігієни, медичні вироби та засоби, запчастини, жилети, каски) загальною вагою

776 тонн, яка згідно з витягом з автоматизованої системи митного оформлення "Інспектор-2006" була направлена до Дніпропетровської ОВА.

За результатами зіставлення інформації автоматизованої системи митного оформлення "Інспектор-2006" ДМС України з даними первинних документів, наданих до ревізії, встановлено, що із 133 зазначених у реєстрах поставок гуманітарної допомоги автомобільним та залізничним транспортом документально не підтверджено надходження до Штабу з питань надання населенню гуманітарної допомоги Полтавської ОВА 36 поставок гуманітарної допомоги, ввезеної в Україну автотранспортом (у тому числі п'ять автомобілів) через митницю, отримувачем яких зазначено Полтавську ОВА, оскільки первинні документи та інформація про надходження гуманітарної допомоги відсутні. Вартість товарів зазначених поставок за даними відомостей з інформаційних ресурсів ДМС України становить 1585,88 тис. грн.

Також під час ревізії опрацьовано відомості з інформаційних ресурсів ДМС України щодо ввезення на територію України вантажів гуманітарної допомоги за період з 24.02.2022 по 21.07.2022, в яких отримувачем зазначено Тернопільську ОВА, та встановлено, що із 684,201 тонни гуманітарних вантажів, зазначених в інформації ДМС України, Тернопільська ОВА володіє інформацією щодо 160,531 тонни таких вантажів. Інформація щодо решти гуманітарних вантажів у Тернопільській ОВА відсутня.

Згідно з актом ревізії за цим фактом Тернопільська ОВА звернулася (лист № 02-6919/16 від 09.09.2022) до Головного управління Національної поліції в Тернопільській області, Управління Служби безпеки України в Тернопільській області, Департаменту військової контррозвідки 6-го управління 6-го відділу з проханням розглянути та вжити необхідних заходів реагування.

За період з 24.02.2022 по 30.06.2022 на територію України ввезено вантаж гуманітарної допомоги, отримувачем якого зазначено Хмельницьку ОВА, у кількості 951 шт. вагою 433 273 кг. Шляхом проведення ревізії не підтверджено надходження на склад міжнародної гуманітарної допомоги Хмельницької ОВА вантажів гуманітарної допомоги вагою 172 529 кг за період з 01.03.2022 по 18.04.2022 та гуманітарних вантажів у кількості 8 шт. вагою 57 722 кг за період з 19.04.2022 по 30.06.2022. Крім того, не підтверджено передачу гуманітарної допомоги обласними військовими адміністраціями кінцевим набувачам.

Гуманітарним складом Київської ОВА видано товар зазначеним у видаткових накладних установам на загальну суму 4 972 221,62 грн, однак отримання товару установами документально та фактично не підтверджено, що є порушенням частини другої статті 9 Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні".

Встановлено, що Тернопільська, Борщівська, Бучацька, Заліщицька, Кременецька, Почаївська міські ради, Вишнівецька, Гусятинська, Микулинецька, Підволочиська селищні ради не підтвердили факт отримання

ними та підпорядкованими їм підприємствами (установами, організаціями) гуманітарної допомоги від Тернопільської ОВА (через транзитний хаб) загальною кількістю 97,31 палети. Лише Заліщицька міська рада у своїй відповіді зазначила про "ймовірність отримання такої допомоги церквою Покрови Пресвятої Богородиці м. Заліщики".

За результатами проведених зустрічних звірок з питань підтвердження достовірності передачі продуктових наборів встановлено, що Безлюдівською селищною радою та Зміївською міською радою не підтверджено отримання від Харківської ОВА та її структурного підрозділу – Департаменту агропромислового розвитку продуктових наборів кількістю 2129 шт. на загальну суму 1283,61 тис. грн. Також благодійною організацією "Благодійний фонд "Мова Лайф" не підтверджено видачу мешканцям продуктів харчування, а саме курятини, свинини та яловичини на загальну суму 1349,52 тис. грн.

5. Порушення, що призвели до псування продуктів харчування

В актах проведених ревізій зазначена інформація щодо допущених порушень, що призвели до завдання матеріальної шкоди внаслідок поставки прострочених продуктів або їх псування.

Під час ревізії Житомирської ОВА встановлено недотримання вимог статті 6 Закону України "Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції" у частині незабезпечення власником вилучення з обігу неякісної та небезпечної продукції або забезпечення переробки, утилізації чи знищення такої продукції, що станом на 10.08.2022 призвело до зберігання на складах закладів освіти Коростенської РВА та у приміщеннях виконавчого комітету Малинської міської ради залишків масла солодковершкового селянського "Фаворит" вагою 683,3 кг, м'яса свинини вагою 1229,8 кг на загальну суму 236,38 тис. грн, внаслідок чого державному бюджету завдано матеріальну шкоду (збитків) на зазначену суму.

Внаслідок несвоєчасного використання установами яєць, переданих для харчування внутрішньо переміщених осіб, недотримано вимоги законодавства в частині забезпечення власником вилучення з обігу неякісної та небезпечної продукції або забезпечення переробки, утилізації чи знищення такої продукції, що призвело до передачі Житомирською спеціальною школою Житомирської обласної ради протягом травня – червня 2022 року закладам освіти яєць, строк придатності яких сплив на дату передачі, у кількості 9500 шт. на суму 34,2 тис. грн, внаслідок чого державному бюджету завдано матеріальну шкоду (збитків) на зазначену суму.

Шляхом ревізії Харківської ОВА, а саме щодо питання використання борошна, закупленого за рахунок субвенції з державного бюджету, встановлено, що упродовж березня – квітня 2022 року Департаментом агропромислового розвитку проведені видатки на закупівлю борошна вищого гатунку, списаного за документами бухгалтерського обліку в повному обсязі

та переданого ТДВ "Салтівський хлібзавод" на загальну суму 1182,19 тис. грн. Проте на дату завершення ревізії ТДВ "Салтівський хлібзавод" не передано хліба та хлібобулочних виробів та повернуто залишок невикористаного борошна, строк придатності якого сплив, внаслідок чого державному бюджету завдано матеріальну шкоду (збитків) на загальну суму 1182,19 тис. грн.

Крім того, встановлено, що Дніпропетровською ОВА на адресу Чернігівської ОВА здійснено поставку консервів під назвою "Консерви туристичні тушковані" (виробництва Kooperol Sp.z.o.o, Республіка Польща), строк придатності яких сплив на дату передачі, у кількості 5574 банки на загальну суму 301 тис. грн, що призвело до втрат фінансових і матеріальних ресурсів (матеріальної шкоди, збитків). Чернігівська ОВА заперечила цей факт і повідомила, що поставки консервів, строк придатності яких сплив, та/або з бомбажем підтверджуються відповідними актами, що складені представниками територіальних громад спільно з представниками Головного управління Держпродспоживслужби в Чернігівській області. Такі консерви населенню не видавалися, були вилучені та зберігаються у приміщенні Управління Служби безпеки України в Чернігівській області, яке здійснює досудове розслідування у кримінальному провадженні. Крім того, Чернігівська ОВА на адресу Дніпропетровської ОВА направила лист (№ 01-01-20/2105 від 26.05.2022) щодо заміни продукції, строк придатності якої сплив, та/або продукції з бомбажем.

Щодо реагування правоохоронних органів на результати проведених ревізій Комісія вважає за необхідне зазначити таке.

Територіальними органами (офісами) Держаудитслужби повідомлено, що акти та матеріали за результатами проведених ревізій були направлені до правоохоронних органів з метою прийняття рішень про реєстрацію кримінальних проваджень щодо фактів виявлених порушень.

З метою одержання відомостей про стан досудового розслідування у кримінальних провадженнях, а також про інші вжиті в межах повноважень заходи Комісія направила запити до Офісу Генерального прокурора, Бюро економічної безпеки, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, Служби безпеки України, Національної поліції України, а також до Національного агентства з питань запобігання корупції.

У відповіді на звернення Комісії Національне агентство з питань запобігання корупції повідомило (лист № 39-02/15252-23 від 11.07.2023) про вжиті заходи за результатами опрацювання актів ревізій Держаудитслужби, здійснення моніторингу та контролю за виконанням посадовими особами Дніпропетровської ОВА актів законодавства з питань запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, у межах якого, серед іншого, розглядаються питання, викладені в матеріалах ревізії окремих питань фінансово-господарської діяльності Департаменту економічного розвитку

Дніпропетровської ОВА за період з 24.02.2022 по 31.08.2022. Відомостей щодо проведення інших заходів НАЗК не надано, хоча згідно з наявними у розпорядженні Комісії матеріалами до цього органу було направлено 17 актів ревізій та повідомлень про виявлені порушення.

Національна поліція України повідомила (лист № 6879/01/24-2023 від 10.07.2023) про здійснення досудових розслідувань за матеріалами актів ревізій, однак без зазначення номерів кримінальних проваджень та правових кваліфікацій, з посиланням на недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування. Разом з тим у листі зазначено, що до ЄРДР не вносилися відомості за результатами опрацювання матеріалів ревізій Департаменту охорони здоров'я Полтавської ОВА та Управління охорони здоров'я Черкаської ОВА, оскільки під час проведення перевірки в порядку, визначеному Законом України "Про звернення громадян", не встановлено обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення. Кримінальне провадження, внесене до ЄРДР, у тому числі за результатами ревізії окремих питань фінансово-господарської діяльності Полтавської ОВА, закрито.

Державне бюро розслідувань повідомило (лист № 20615-23/10-2-04-01-9245/23 від 12.07.2023), що акти та/або матеріали проведених ревізій щодо Київської міської військової адміністрації, Вінницької ОВА, Черкаської ОВА до центрального апарату ДБР та його територіальних управлінь не надходили, хоча про їх направлення у відповідних листах Комісію повідомляли органи Держаудитслужби. Із відповіді ДБР вбачається, що матеріали ревізій Держаудитслужби були долучені до матеріалів кримінальних проваджень, що розслідувалися територіальним управлінням Державного бюро розслідувань, розташованим у місті Полтаві (з дислокацією у місті Дніпрі), однак такі кримінальні провадження закриті на підставі пункту 2 частини першої статті 284 Кримінального процесуального кодексу України (встановлено відсутність у діянні складу кримінального правопорушення). Матеріали ревізії щодо Київської ОВА направлено до Головного управління Національної поліції України в Київській області. Кримінальне провадження щодо порушень, допущених Запорізькою ОВА, не реєструвалося, оскільки суб'єкти, щодо яких проводилися ревізії, не підслідні органам ДБР. Також не реєструвалися і кримінальні провадження за матеріалами ревізій Полтавської ОВА, оскільки вони були направлені до Бюро економічної безпеки для прийняття рішень відповідно до Кримінального процесуального кодексу України.

Бюро економічної безпеки на звернення Комісії надало відповідь (№ 11/2.3/17379-23 від 14.07.2023), з якої вбачається, що матеріали ревізій, проведених органами Держаудитслужби щодо Київської ОДА, Київської МВА, Департаменту агропромислового розвитку Полтавської ОДА, Сумської ОВА та Департаменту агропромислового розвитку Сумської ОДА, Запорізької ОВА та Департаменту агропромислового розвитку Запорізької ОВА, Департаменту агропромислового розвитку Дніпропетровської ОДА, Департаменту

агропромислового розвитку Черкаської ОДА, Департаменту агропромислового розвитку Тернопільської ОДА, управлінь агропромислового розвитку Волинської ОДА, Одеської ОВА, приєднано до матеріалів кримінального провадження № 7202200040000052 від 05.08.2022 за ознаками вчинення кримінальних правопорушень, передбачених частиною п'ятою статті 191 Кримінального кодексу України. При цьому про правові підстави або про доцільність розслідування таких відомостей в одному кримінальному провадженні не зазначається.

Разом з тим зауважимо, що згідно з частиною першою статті 217 Кримінального процесуального кодексу України у разі необхідності в одному провадженні можуть бути об'єднані матеріали досудових розслідувань стосовно декількох осіб, підозрюваних у вчиненні одного кримінального правопорушення, або стосовно однієї особи, підозрюваної у вчиненні кількох кримінальних правопорушень, а також матеріали досудових розслідувань, у яких не встановлено підозрюваних, проте є достатні підстави вважати, що кримінальні правопорушення, щодо яких здійснюються зазначені розслідування, вчинені однією особою (особами). Зважаючи на наявні в розпорядженні Комісії матеріали проведених ревізій, визначених частиною першою статті 217 Кримінального процесуального кодексу України підстав для розслідування всіх фактів в одному провадженні не вбачається.

У всіх інших випадках матеріали ревізій були передані до територіальних органів Національної поліції України.

Національне антикорупційне бюро України повідомило (лист № 01-002/22007 від 18.07.2023), що копії актів ревізії окремих питань фінансово-господарської діяльності Київської ОВА, Київської МВА, Департаменту агропромислового розвитку Полтавської ОВА, Департаменту охорони здоров'я Полтавської ОВА, Полтавської ОВА, Сумської ОВА, Вінницької ОВА, Департаменту агропромислового розвитку Чернігівської ОВА, Чернігівської ОВА, Черкаської ОВА, Управління охорони здоров'я Черкаської ОВА, Департаменту агропромислового розвитку Черкаської ОВА, Тернопільської ОВА, Управління агропромислового розвитку Волинської ОВА, Департаменту охорони здоров'я Харківської ОВА, Департаменту агропромислового розвитку Харківської ОВА долучені до матеріалів кримінального провадження № 52022000000000136 від 14.06.2022, яке зареєстроване за ознаками вчинення злочину, передбаченого частиною п'ятою статті 191 Кримінального кодексу України. Факти, викладені в актах ревізій, перевіряються під час досудового розслідування зазначеного кримінального провадження і станом на 14.07.2023 у цьому кримінальному провадженні жодній особі про підозру не повідомлено.

Як і у відповіді Бюро економічної безпеки, підстави здійснення досудового розслідування в одному кримінальному провадженні за виявленими порушеннями в інформації НАБУ не зазначаються.

В окремих кримінальних провадженнях Національного антикорупційного бюро України розслідуються відомості, отримані в результаті ревізії окремих питань фінансово-господарської діяльності Департаменту агропромислового розвитку Кіровоградської ОВА (№ 5202200000000154 від 28.06.2022 за ознаками вчинення злочину, передбаченого частиною п'ятою статті 191 Кримінального кодексу України), Департаменту агропромислового розвитку Тернопільської ОВА (№ 5202200000000421 від 15.12.2022 за ознаками вчинення злочину, передбаченого частиною п'ятою статті 191 Кримінального кодексу України), Департаменту житлово-комунального господарства Харківської ОВА (№ 5202300000000083 від 20.02.2023 за ознаками вчинення злочину, передбаченого частиною п'ятою статті 191 Кримінального кодексу України). Станом на 14.07.2023 про підозру у зазначених кримінальних провадженнях жодній особі не повідомлено.

За результатами перевірки відомостей, зазначених в актах ревізій окремих питань фінансово-господарської діяльності Івано-Франківської ОДА та Дніпропетровської ОВА, не виявлено правопорушень, підслідних Національному антикорупційному бюро України, тому відомості до ЄРДР не вносилися.

Крім того, НАБУ зазначило, що копії актів ревізій № 040820-20/1 від 16.09.2022, № 040820-20/2 від 16.09.2022 та № 040402-24/2 від 14.10.2022 не надходили.

Служба безпеки України поінформувала (лист № 5/7/4/5-1806 від 18.07.2023), що акти та/або матеріали проведених ревізій щодо Київської МВА, Київської та Сумської обласних військових адміністрацій були направлені до Бюро економічної безпеки. За результатами розгляду зазначених матеріалів Бюро економічної безпеки розслідує кримінальні провадження № 72022000400000011 від 20.10.2022, № 72022000420000052 від 05.08.2022 та № 72022000420000020 від 14.11.2022 за ознаками вчинення кримінальних правопорушень, передбачених частиною п'ятою статті 191 Кримінального кодексу України.

Крім того, акти та/або матеріали проведених ревізій щодо Тернопільської, Волинської, Чернігівської, Запорізької та Полтавської обласних військових адміністрацій були направлені до територіальних управлінь Національної поліції України.

За результатами розгляду зазначених матеріалів Головним управлінням Національної поліції України в Тернопільській області відомості до ЄРДР не вносилися у зв'язку з відсутністю підстав. Головне управління Національної поліції України у Волинській області розслідує обставини виявлених порушень щодо діяльності Управління агропромислового комплексу Волинської ОВА (кримінальне провадження № 12022030000000340 від 16.12.2022 за ознаками вчинення кримінального правопорушення, передбаченого частиною другою статті 364 Кримінального кодексу України).

Головне управління Національної поліції України в Дніпропетровській області розслідує відомості, отримані в результаті ревізії щодо Чернігівської ОДА (долучено до кримінального провадження № 2202227000000037 від 31.05.2022 за ознаками вчинення кримінального правопорушення, передбаченого частиною четвертою статті 191 Кримінального кодексу України). Головне управління Національної поліції України в Запорізькій області розслідує відомості, отримані в результаті ревізії щодо Запорізької ОДА та Департаменту агропромислового розвитку Запорізької ОДА (долучено до кримінального провадження № 12022080000000284 від 05.04.2022 за ознаками вчинення кримінального правопорушення, передбаченого частиною другою статті 191, частиною третьою статті 201² Кримінального кодексу України).

Відомості, отримані в результаті ревізії окремих питань фінансово-господарської діяльності Департаменту агропромислового розвитку Харківської ОДА, долучено до кримінального провадження № 22022220000002252 від 06.07.2022 за ознаками вчинення кримінального правопорушення, передбаченого частиною другою статті 111 Кримінального кодексу України, а відомості, отримані в результаті ревізії окремих питань фінансово-господарської діяльності Департаменту охорони здоров'я Харківської ОВА, долучено до кримінального провадження № 22022220000003230 від 25.10.2022 за ознаками вчинення кримінального правопорушення, передбаченого частиною першою статті 258³ Кримінального кодексу України (направлено до слідчого відділу Управління Служби безпеки України в Харківській області).

Інформація про вручення підозри хоча б одній особі за зазначеними кримінальними провадженнями відсутня.

Управління Служби безпеки України в Одеській області отримало лист від Південного офісу Держаудитслужби (№ 151515-17/3595-2022 від 28.11.2022), в якому зазначено, що у зв'язку із вжитими під час ревізії Одеської ОВА заходами забезпечено відшкодування виявлених порушень, що призвели до втрат на загальну суму 2109,19 тис. грн.

Крім того, Служба безпеки України повідомила, що акти та/або матеріали проведених ревізій окремих питань фінансово-господарської діяльності Вінницької ОВА не надходили до Управління Служби безпеки України у Вінницькій області, хоча про їх направлення Комісію повідомляло Управління Північного офісу Держаудитслужби у Вінницькій області.

Офіс Генерального прокурора повідомив (лист № 09/1/2-61658вих-23 від 27.07.2023), що зазначені у зверненні Комісії матеріали до Офісу Генерального прокурора не надходили. Для забезпечення повноти розгляду відповідно до статей 3, 25 Закону України "Про прокуратуру" звернення надіслано керівникам Одеської, Полтавської, Черкаської, Чернівецької обласних та Київської міської прокуратур.

У листі Полтавської обласної прокуратури (№ 09/1-4546вих-23 від 07.08.2023) фактично підтверджено надані Національній поліції України

відомості про закриття кримінального провадження щодо виявлених порушень, допущених Полтавською ОВА (за відсутністю складу кримінальних правопорушень). Також зазначено, що у провадженні слідчого відділу Управління Служби безпеки України в Полтавській області перебуває кримінальне провадження № 22022170000000058 за ознаками вчинення кримінальних правопорушень, передбачених частиною другою статті 364 та статтею 227 Кримінального кодексу України (щодо придбання для формування продовольчого резерву Полтавської територіальної громади консервів м'ясних у кількості 80 тис. шт. на суму 8,3 млн грн). Наразі у цьому кримінальному провадженні отримано висновок судової економічної експертизи, яким підтверджено завдання матеріальної шкоди бюджету Полтавської міської територіальної громади на зазначену суму. Водночас висновками експертних установ за результатами проведених експертиз у рамках досудового розслідування встановлено, що закуплений продукт відповідає вимогам ДСТУ 4450:2005 та є якісним. Досудове розслідування триває. Відомості щодо висновків ревізій Департаменту охорони здоров'я Полтавської ОВА до ЄРДР не вносилися.

Черкаська обласна прокуратура підтвердила (лист № 09/1-4232вих-23 09/1-163-23 від 04.08.2023) долучення матеріалів проведених ревізій щодо Черкаської ОВА та її структурних підрозділів до матеріалів кримінального провадження № 7202200040000052 (перебуває у провадженні Бюро економічної безпеки). Виявлені порушення, допущені Управлінням охорони здоров'я Черкаської ОВА, усунуті, до ЄРДР відомості не вносилися. За результатами вивчення матеріалів ревізії Департаменту агропромислового розвитку Черкаської ОВА обласною прокуратурою пред'явлено три позови в інтересах держави в особі Черкаської ОВА та АТ "Укрзалізниця" про стягнення пені до юридичних осіб приватного права (остаточні рішення судами не прийняті). За фактом розтрати бюджетних коштів шляхом завищення цін на продукти харчування відповідно до частини четвертої статті 191 Кримінального кодексу України слідче управління Головного управління Національної поліції України в Полтавській області здійснює досудове розслідування у кримінальному провадженні № 12022250000000196.

Як повідомила Одеська обласна прокуратура (лист № 09/2/1-1384вих-23 від 07.08.2023), акт ревізії окремих питань фінансово-господарської діяльності Одеської ОВА від 07.10.2022 долучено до матеріалів кримінального провадження № 42022160000000244 за ознаками вчинення кримінального правопорушення, передбаченого частиною другою статті 364 Кримінального кодексу України, досудове розслідування у якому триває.

Крім того, у провадженні слідчого управління Головного управління Національної поліції України в Одеській області перебувало кримінальне провадження № 12022000000000435 від 25.05.2022, в якому повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною п'ятою статті 191 Кримінального кодексу України, заступнику голови Одеської ОДА Муратову О.М., начальнику відділу моніторингу публічних

закупівель та стратегічного планування Одеської ОВА Нотєвському А.Д. та директору ТОВ "Продоптом" Хоменко В.М. за фактом розтрати та привласнення державних коштів під час закупівлі м'ясних консервів за завищеною вартістю, внаслідок чого на рахунки зазначеного товариства безпідставно перераховано кошти на загальну суму 7 131 032 грн. Постановою прокурора від 25.07.2023 кримінальне провадження № 1202200000000435 об'єднано з кримінальним провадженням № 4 2022160000000393 (за підозрою Муратова О.М. за фактом заволодіння коштами третьої особи у сумі 27 тис. доларів США, які Муратов О.М. начебто мав передати як неправомірну вигоду за непритягнення такої особи до кримінальної відповідальності у кримінальному провадженні № 1202200000000435) та за підслідністю передано до НАБУ.

Чернівецька обласна прокуратура повідомила (лист № 15-1419-23/15-321вих-23 від 04.08.2023) про заходи прокурорського реагування щодо ревізії окремих питань фінансово-господарської діяльності Департаменту охорони здоров'я Полтавської ОВА, за результатами якої встановлено, що зазначеним департаментом передано до Чернівецької ОВА медичне обладнання та комплектуючі, а також відшкодовано завдані збитки до державного бюджету.

Додатково після засідання Комісії, проведеного 25.08.2023, Офісом Генерального прокурора надано інформаційну довідку, у якій підтверджуються відомості, одержані від територіальних підрозділів прокуратури, а також зазначено, що у провадженні Шевченківського управління поліції Головного управління Національної поліції України в місті Києві перебуває кримінальне провадження № 42022102100000138 за фактом зловживання службовим становищем службовими особами Київської міської державної адміністрації під час закупівлі продуктів харчування за ознаками вчинення кримінального правопорушення, передбаченого частиною другою статті 364 Кримінального кодексу України. До матеріалів зазначеного кримінального провадження долучено копію акта ревізії окремих питань фінансово-господарської діяльності Київської МВА за період з 24.02.2022 по 31.07.2022. Досудове розслідування триває.

З урахуванням одержаних відомостей від Держаудитслужби та її територіальних підрозділів, а також від правоохоронних органів Комісія дійшла висновку щодо відсутності необхідної комунікації між зазначеними органами, оскільки:

по-перше, у значній кількості випадків направлені відомості про порушення, виявлені під час ревізій фінансово-господарської діяльності військових адміністрацій, так і не були одержані правоохоронними органами, яким вони адресовані;

по-друге, Держаудитслужба при направленні таких відомостей до правоохоронних органів для прийняття рішень у межах компетенції (про внесення до ЄРДР відомостей про вчинення кримінальних правопорушень та

здійснення досудового розслідування) не враховує вимоги статті 216 Кримінального процесуального кодексу України, якою визначено підслідність та передбачено підслідність відповідно до складу кримінальних правопорушень, які має право розслідувати той чи інший правоохоронний орган.

У результаті матеріали проведених ревізій спрямовуються до органів, не уповноважених на розгляд таких справ, що призводить до зволікання у здійсненні розслідування (адже одержані відомості вимушено "переадресовуються" між правоохоронцями) або взагалі до ігнорування таких матеріалів.

Водночас з урахуванням наданих Комісії відомостей про стан досудових розслідувань у зареєстрованих кримінальних провадженнях розслідування здійснюються неефективно, адже згідно з актами проведених ревізій окремих питань фінансово-господарської діяльності у сфері гуманітарної допомоги встановлено порушення, що призвели до багатомільйонних втрат, у тому числі бюджетних коштів, однак кількість осіб, яким вручено повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, є мінімальною.

На засіданні Комісії, проведеному 25.08.2023 за участю представників усіх вищезазначених правоохоронних органів та органів прокуратури, жоден з них не надав відомостей про стан розслідування у таких кримінальних провадженнях (хоча про необхідність актуалізації відомостей із зазначенням конкретних номерів кримінальних проваджень зазначалося безпосередньо у запрошеннях для участі в засіданні Комісії).

V. Щодо майна, яке перебувало у віданні загальносоюзних громадських об'єднань (організацій) колишнього Союзу РСР, а нині перебуває у віданні Федерації професійних спілок України

19 січня 2023 року відбулося засідання Комісії за участю представників Федерації професійних спілок України (далі – Федерація профспілок), правоохоронних органів та центральних органів виконавчої влади, на якому обговорено питання використання майна загальносоюзних громадських об'єднань колишнього Союзу РСР, яке належить державі та перебуває у віданні Федерації профспілок, та іншого державного майна з метою подальшого його цільового використання для забезпечення потреб внутрішньо переміщених осіб та інших потреб держави.

За результатами заслуховування доповіді представників Федерації профспілок в особі Голови Осового Г.В. та керівника Департаменту корпоративних прав майна Довгоненка Д.В. членами Комісії одноголосно прийнято рішення не брати надану інформацію до уваги з підстав неінформативності та незрозумілості, що підтверджено стенограмою засідання. Додатково на представників Федерації профспілок покладено

обов'язок надати Комісії всі необхідні документи та всю необхідну інформацію, яка була озвучена членами Комісії, зокрема щодо:

- 1) кількості об'єктів, переданих Федерації профспілок при її створенні, та кількість об'єктів станом на 2014 рік щодо кожного регіону;
- 2) правових підстав передачі майна Федерації профспілок;
- 3) майна Федерації профспілок, наявного на час проведення засідання;
- 4) зруйнованих майнових об'єктів із зазначенням причин руйнування;
- 5) майна, переданого Фонду державного майна України;
- 6) компенсації майна, переданого у відання профспілковим організаціям (структурам);
- 7) передачі майна з відання Федерації профспілок створеним приватним акціонерним товариством із зазначенням правових підстав передачі зазначеного майна;
- 8) інвентаризації майна Федерації профспілок;
- 9) діяльності з повернення майнових комплексів, розташованих на тимчасово окупованій території, у власність України;
- 10) можливості забезпечення прихистку внутрішньо переміщеним особам з розрахунку на одну добу із зазначенням такої можливості станом на 24.02.2022 та на 19.01.2023;
- 11) контактних даних санаторіїв "Ялинка", "Березівські мінеральні води", "Високий" і "Роща";
- 12) правосуб'єктності Щербакова В.П. на підписання договору про передачу майна.

Додатково за результатами засідання Тимчасовою слідчою комісією до Федерації профспілок направлено запит (№ 442д9/9-2023/16946 від 25.01.2023) щодо надання інформації, а саме:

- 1) вичерпного переліку майна із зазначенням кожного об'єкта нерухомості, переданого у відання Федерації профспілок;
- 2) інформаційно-аналітичних матеріалів щодо кількості майна, відчуженого Федерацією профспілок, у тому числі переданого в оренду, управління, відання, користування, власність третім особам;
- 3) інформаційно-аналітичних матеріалів щодо кількості непридатного до використання або знищеного майна із зазначенням причин непридатності або знищення щодо кожного об'єкта;
- 4) довідкових матеріалів, які визначають джерело щорічного фінансування та утримання майна, переданого у відання Федерації профспілок, з моменту передачі;

5) фінансових документів, які визначають щорічний дохід Федерації профспілок від використання майна, переданого їй у відання, із зазначенням сфери використання такого доходу;

6) копій документів, що підтверджують право власності Федерації профспілок на об'єкти нерухомого майна, переданого їй у відання (щодо кожного об'єкта окремо);

7) копій документів, що підтверджують використання переданого державою у відання Федерації профспілок майна для потреб внутрішньо переміщених осіб та забезпечення інших потреб у період воєнного стану (із зазначенням кількості внутрішньо переміщених осіб);

8) відомостей щодо використання Федерацією профспілок майна, що перебуває на тимчасово окупованій території України. У разі невикористання такого майна зазначити заходи, вжиті для повернення такого майна;

9) відомостей про отримання дотацій з державного бюджету та іншої державної допомоги для забезпечення діяльності Федерації профспілок починаючи з 1991 року із зазначенням джерел фінансування діяльності, спрямованої на забезпечення потреб внутрішньо переміщених осіб під час воєнного стану.

У результаті аналізу інформаційно-аналітичних матеріалів, наданих Федерацією профспілок (листи № 11/01-15/21 від 19.01.2023, № 11/01-15/51 від 31.01.2023, № 11/01-15/184 від 10.04.2023, № 11/01-15/279 від 26.05.2023), встановлено, що відповідь надано на три з 21 питання.

Так, відповідно до запитуваної інформації (лист № 442д9/9-2023/16946 від 25.01.2023) отримано такі дані:

1) щодо вичерпного переліку майна із зазначенням кожного об'єкта нерухомості, переданого у відання Федерації профспілок

Федерація профспілок зазначила (лист № 11/01-15/279 від 26.05.2023), що вичерпний перелік майна, переданого їй у відання, надано Тимчасовій слідчій комісії листами № 11/01-15/21 від 19.01.2023 та № 11/01-15/51 від 31.01.2023. Однак у зазначених листах надано інформацію виключно щодо передачі майна у відання профспілкових органів курортних установ, санаторіїв, будинків відпочинку та інших підприємств і організацій відповідно до постанови Ради Міністрів Української РСР № 606, а не Федерації профспілок. На повторне (усне) звернення до Федерації профспілок з проханням надати роз'яснення щодо затребуваної інформації Федерацією профспілок надіслано лист № 279 від 26.05.2023, в якому повідомлено, що "копія постанови Ради Міністрів Української РСР від 23.04.1960 № 606, яка містить вичерпний перелік майна, яке було передано у відання Федерації профспілок України, надавалася Тимчасовій слідчій комісії листами № 11/01-15/21 від 19.01.2023 та № 11/01-15/51 від 31.01.2023";

2) стосовно інформаційно-аналітичних матеріалів щодо кількості майна, відчуженого Федерацією профспілок, у тому числі переданого в оренду, управління, відання, користування, власність третім особам

Федерація профспілок надала відповідь листами № 11/01-15/184 від 10.04.2023 та № 11/01-15/279 від 26.05.2023. У листі № 11/01-15/279 від 26.05.2023 зазначено: "із наданого Федерацією профспілок України переліку лікувально-оздоровчих закладів профспілок України, переданого до статутного фонду ПрАТ "Укрпрофоздоровниця", станом на 01.01.1992 (на 30 арк.) вбачається, що до статутного фонду акціонерного товариства увійшло 320 майнових об'єктів, з яких 108 санаторіїв, 42 будинки відпочинку, 18 пансіонатів, 16 адміністративних будівель та 136 інших підприємств (поліклініки, грязелікувальні, дитячі садки, автотранспортні підприємства, гідрогеологічні режимно-експлуатаційні станції та ін.)".

Відповідно до наданого Федерацією профспілок переліку нерухомого майна, відчуженого ПрАТ "Укрпрофоздоровниця" за період з 01.01.1994 по 01.01.2023, виявлено, що у зазначений період відчужено 330 об'єктів, що більше, ніж увійшло до статутного фонду.

Аналіз наданого списку об'єктів нерухомості дає підстави зробити висновок, що відображена інформація є недостовірною (враховуючи неточності та розбіжності у даних, наданих під час засідання Комісії від 19.01.2023, та тих, що містяться у листі. Окремо слід зазначити, що інформація, надана у листі № 11/01-15/279 від 26.05.2023, є такою, що не узгоджується між собою (у частині обрахунку отриманого та відчуженого майна, оскільки відчужено більше об'єктів, ніж отримано), та такою, що не запитувалася;

3) стосовно інформаційно-аналітичних матеріалів щодо кількості непридатного до використання або знищеного майна із зазначенням причин непридатності або знищення щодо кожного об'єкта

Федерація профспілок повідомила (лист № 11/01-15/279 від 26.05.2023), що станом на 2023 рік не володіє ґрунтовою інформацією щодо знищеного або непридатного до використання майна, оскільки внаслідок пожежі у Будинку спілок в м. Києві, яка сталася під час подій Революції Гідності, постраждав архів.

Окремо слід зазначити, що запитувані інформаційно-аналітичні матеріали стосувалися майна, яке не використовується та є непридатним станом на 2023 рік, тож така інформація не могла бути знищена внаслідок пожежі у Будинку спілок під час подій Революції Гідності, що свідчить про недостовірність наданої інформації;

4) стосовно довідкових матеріалів, які визначають джерело щорічного фінансування та утримання майна, переданого у відання Федерації профспілок, з моменту передачі

Федерація профспілок надала інформацію (лист № 11/01-15/184 від 10.04.2023) виключно щодо витрат, пов'язаних з утриманням 13 об'єктів ПрАТ "Укрпрофоздоровниця" у 1991–2022 роках.

У зв'язку з ненаданням Федерацією профспілок запитуваної інформації неможливо провести повний та всебічний аналіз зазначеного питання;

5) стосовно фінансових документів, які визначають щорічний дохід Федерації профспілок від використання майна, переданого їй у відання, із зазначенням сфери використання такого доходу

Федерація профспілок у листі № 11/01-15/279 від 26.05.2023 повідомила, що інформаційно-аналітичні матеріали щодо розміру дивідендів від акціонерних товариств перебувають у процесі підготовки у зв'язку з необхідністю опрацювання значного обсягу інформації за період з 1991 року.

У зв'язку з відсутністю запитуваної інформації неможливо провести повний та всебічний аналіз зазначеного питання;

6) стосовно копій документів, що підтверджують право власності Федерації профспілок на об'єкти нерухомого майна, переданого їй у відання (щодо кожного об'єкта окремо)

Федерація профспілок надала (лист № 11/01-15/184 від 10.04.2023 з додатками) копії документів, що підтверджують виключне право власності на майно за ПрАТ "Укрпрофоздоровниця", у зв'язку з чим за відсутності запитуваної інформації неможливо провести повний та всебічний аналіз питання щодо наявності у Федерації профспілок права передавати надане їй виключно у цільове відання майно до статутних капіталів ПрАТ "Укрпрофтур" та ПрАТ "Укрпрофоздоровниця".

Відповідно до листа Державного бюро розслідувань (№ 19249-23/10-2-05-02-8308/23 від 26.06.2023) Офісом Генерального прокурора виділено в окреме провадження шість матеріалів досудового розслідування за фактами незаконного оформлення службовими особами місцевих органів влади права власності на майнові комплекси, які перебували у віданні Федерації профспілок, ПрАТ "Укрпрофтур" та ПрАТ "Укрпрофоздоровниця";

7) стосовно копій документів, що підтверджують використання переданого державою у відання Федерації профспілок майна для потреб внутрішньо переміщених осіб та забезпечення інших потреб у період воєнного стану (із зазначенням кількості внутрішньо переміщених осіб)

Запитувані копії документів, що підтверджують використання майна, переданого державою Федерації профспілок у відання для потреб внутрішньо переміщених осіб та забезпечення інших потреб у період воєнного стану, не надані;

8) стосовно відомостей щодо використання Федерацією профспілок майна, що перебуває на тимчасово окупованій території України

Федерація профспілок повідомила (лист № 11/01-15/51 від 31.01.2023), що за дев'ять років, коли майно, надане їй у відання, перебувало на тимчасово окупованій території України, вона один раз звернулася до Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини Севостьянової Н.І. щодо можливості захисту порушених прав професійних спілок у Європейському суді з прав людини.

Водночас наведена у зазначеному листі інформація не узгоджується з інформацією, наданою представниками Федерації профспілок під час засідання Комісії 19.01.2023, що ставить під сумнів її достовірність;

9) стосовно відомостей про отримання дотацій з державного бюджету та іншої державної допомоги для забезпечення діяльності Федерації профспілок починаючи з 1991 року із зазначенням джерел фінансування діяльності, спрямованої на забезпечення потреб внутрішньо переміщених осіб під час воєнного стану

Федерація профспілок зазначила (лист № 11/01-15/51 від 01.01.2023), що з 2014 року не отримувала дотацій з державного бюджету чи іншої державної допомоги для забезпечення своєї діяльності. Крім того, листом № 11/01-15/279 від 26.05.2023 повідомлено, що листом № 11/01-15/51 від 31.01.2023 "було надано інформацію за період з 2014 року в частині відсутності дотацій з держбюджету та джерел фінансування для забезпечення внутрішньо переміщених осіб, а інформаційно-аналітичні матеріали щодо розміру дивідендів від акціонерних товариств, а також інформація про отримання дотацій з 1991 року по 2014 рік станом на підготування звіту (більше шести місяців) перебуває в процесі підготовки у зв'язку необхідністю опрацювання значного обсягу інформації за період з 1991 року".

У зв'язку з наданням запитуваних інформаційно-аналітичних матеріалів не в повному обсязі Комісія не мала змоги дослідити питання щодо:

складу майна, переданого у відання Федерації профспілок;

кількості майна, відчуженого Федерацією профспілок, у тому числі переданого в оренду, управління, користування, власність третім особам;

майна, переданого у відання Федерації профспілок, яке під час експлуатації стало непридатним до використання або було знищено;

джерела щорічного фінансування та утримання майна, переданого Федерації профспілок у відання, з моменту його передачі;

щорічного доходу Федерації профспілок від використання майна, переданого їй у відання;

права власності Федерації профспілок на об'єкти нерухомості, передані їй у відання;

документального підтвердження використання переданого у відання Федерації профспілок майна для потреб внутрішньо переміщених осіб та забезпечення інших потреб у період воєнного стану.

Крім того, виявлено розбіжності між інформацією, наданою усно під час засідання Комісії 19.01.2023, та інформацією, наведеною в зазначених листах Федерації профспілок, що свідчить про недостовірність наданої інформації, проведення перевірки якої не вбачається можливим у зв'язку з ненаданням запитуваних документів.

У листі № 11/01-15/280 від 26.05.2023 за підписом Голови Федерації профспілок України зазначається про необхідність звернути увагу Тимчасової слідчої комісії на позицію Федерації профспілок щодо висновків розділу VIII попереднього звіту Комісії.

Зокрема, в листі зазначено, що Федерація профспілок не може погодитися з висновками попереднього звіту комісії щодо статусу майна профспілок як загальносоюзних громадських об'єднань (організацій) і вважає, що:

1) відповідно до законодавства, що діяло на час виникнення правовідносин, пов'язаних із передачею майна у відання профспілкових органів курортних установ, санаторіїв, будинків відпочинку та інших підприємств і організацій відповідно до постанови Ради Міністрів Української РСР № 606, зазначене майно було частиною соціалістичної власності, а не державної;

2) жодна з країн СНД і далекого зарубіжжя, відомчі і державні структури охорони здоров'я не мають такої розвиненої реабілітаційної мережі, яка створена в системі профспілок України;

3) з перших днів повномасштабного військового вторгнення російської федерації в Україну профспілкові оздоровниці щодня приймали тисячі людей; на базі саме профспілкових санаторіїв функціонують 15 центрів медико-психологічної реабілітації для демобілізованих осіб, постраждалих під час проведення АТО;

4) держава в особі уповноваженого управляти державним майном Фонду державного майна України не виконувала жодних функцій власника щодо майна, не вжила жодних ефективних заходів щодо інвентаризації майна, відомості про профспілкові об'єкти нерухомості не вносилися до Єдиного реєстру об'єктів державної власності, фінансування утримання такого майна з державного бюджету для забезпечення діяльності не здійснювалося;

5) 22 лютого 2007 року прийнято Закон України "Про мораторій на відчуження майна, яке перебуває у володінні Федерації професійних спілок України", який, як зазначається в пояснювальній записці, спрямований на усунення порушень при відчуженні та недопущення відчуження майна санаторно-курортного, туристичного та фізкультурно-спортивного призначення, що утворилося протягом багатьох років за рахунок коштів держави, підприємств та працівників і яке наразі перебуває у володінні Федерації профспілок України. У даному випадку йдеться про джерела набуття права власності на майно Федерації профспілок. Оскільки такі джерела не

є протизаконними, встановлювати зазначеним Законом України мораторій з 1 січня 2008 року не було достатньо правових підстав. Зазначений Закон України закріпив неправомірне обмеження права приватної власності на майно профспілок. Це суперечить статті 41 Конституції України, в якій закріплено положення про те, що ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності. Право приватної власності є непорушним. Примусове відчуження об'єктів права приватної власності може бути застосовано лише як виняток з мотивів суспільної необхідності на підставі і в порядку, встановлених законом, та за умови попереднього і повного відшкодування їх вартості. Зокрема зазначено, що стосовно інших громадських об'єднань питання вирішуються відповідно до Конституції та законів України. У даному разі йдеться про Закон України "Про професійних творчих працівників та творчі спілки", статтею 21 якого визначено, що до джерел формування майна і коштів творчих профспілок, крім інших, відноситься майно колишніх загальносоюзних творчих спілок СРСР, до якого належать розташовані на території України будинки, споруди, матеріально-технічні засоби, які станом на 24 серпня 1991 року згідно з правостановчими документами перебували у віданні творчих спілок СРСР або у володінні чи користуванні відповідних республіканських або територіальних структур. Цим Законом Кабінету Міністрів України доручено разом із Фондом державного майна України забезпечити передачу у власність чи надати в безстрокове користування творчим спілкам майно, яке було в їхньому користуванні на дату прийняття Постанови Верховної Ради України від 10 квітня 1992 року № 2268–ХІІ "Про майнові комплекси та фінансові ресурси громадських організацій колишнього Союзу РСР, розташовані на території України". Відомо, що до таких спілок були віднесені всеукраїнські спілки, зокрема архітекторів, письменників, журналістів, дизайнерів, кінематографістів, композиторів, майстрів народного мистецтва, театральних діячів, фотохудожників;

6) у липні 2022 року до Президента України, Голови Верховної Ради України та Прем'єр-міністра України надійшли листи від Міжнародної конфедерації профспілок та Європейської конфедерації профспілок, в яких, зокрема, зазначено: "З великим здивуванням ми дізналися про те, що Комітет Верховної Ради України з питань економічного розвитку реанімував законопроекти № 6420 та № 6421 та направив їх на розгляд до парламенту".

Ураховуючи зазначене, Комісія вважає за потрібне звернути увагу на таке:

1. 20.08.1918 на підставі Декрету Всеросійського центрального виконавчого комітету робітників, солдатів, кріпосних та козачих депутатів:

скасовано право приватної власності на усі споруди;

вилучені з приватної власності споруди передані у розпорядження органів місцевої влади.

Згідно з Конституцією СРСР від 05.12.1936:

економічну основу СРСР становить соціалістична система господарства і соціалістична власність на знаряддя та засоби виробництва (стаття 4);

соціалістична власність в СРСР має або форму державної власності (всенародне добро), або форму кооперативно-колгоспної власності (власність окремих колгоспів, власність кооперативних об'єднань) (стаття 5);

вищим виконавчим та розпорядчим органом державної влади СРСР є Рада Міністрів СРСР (стаття 64).

Згідно з Конституцією СРСР від 07.10.1977:

основу економічної системи СРСР становить соціалістична власність на засоби виробництва у формі державної (загальнонародної) і колгоспно-кооперативної власності. Соціалістичною власністю є також майно профспілкових та інших громадських організацій, необхідне їм для здійснення статутних завдань. Держава охороняє соціалістичну власність і створює умови для її примноження. Ніхто не має права використовувати соціалістичну власність з метою особистої наживи та в інших корисливих цілях (стаття 10);

державна власність – спільне надбання всього радянського народу, основна форма соціалістичної власності (стаття 11);

Рада Міністрів СРСР є найвищим виконавчим і розпорядчим органом державної влади СРСР (стаття 128);

Рада Міністрів СРСР правомочна вирішувати всі питання державного управління, віднесені до відання Союзу РСР (стаття 131).

Згідно з Конституцією УРСР в редакції від 30.01.1937, 29.06.1973 та 19.11.1976:

економічну основу УРСР становлять соціалістична система господарства і соціалістична власність на знаряддя та засоби виробництва (стаття 4);

соціалістична власність в УРСР має або форму державної власності (всенародне добро), або форму кооперативно-колгоспної власності (власність окремих колгоспів, власність кооперативних об'єднань) (стаття 5).

З урахуванням викладеного можна зробити висновок, що до проголошення незалежності України власником санаторіїв, будинків відпочинку, курортно-лікувальних поліклінік, пансіонатів, готелів у курортних зонах та іншого майна, що перебувало у віданні профспілок СРСР, була Рада Міністрів СРСР (форма власності – державна/соціалістична).

Крім того, на підставі постанови Ради Міністрів СРСР № 335 з міністерств охорони здоров'я республік у відання республіканських рад профспілок (по РСФСР – у відання ВЦРПС) було передано всі діючі на господарському розрахунку санаторії, будинки відпочинку, курортно-лікувальні поліклініки, пансіонати, готелі та інше майно разом із асигнуваннями

(коштами) на його утримання. Передаючи зазначене майно у відання, Рада Міністрів СРСР надавала профспілковим організаціям обмежені права: встановлювати штатні нормативи, змінювати в межах 10 відсотків ціни на путівки, скеровувати накопичення санаторно-курортних установ на забезпечення їх розвитку та поліпшення, стягувати курортний збір. Тобто держава як власник майна не лише не передала право власності, а й обмежила права осіб, яким передавалося у відання державне майно.

Аналогічні висновки відображені в позиції державних органів України.

Так, за інформацією Фонду державного майна України (лист № 10-24-14769 від 14.09.2022), постановою Ради Міністрів УРСР від 23.04.1960 № 606 "Про передачу профспілкам санаторіїв і будинків відпочинку Міністерства охорони здоров'я УРСР" Міністерство охорони здоров'я УРСР було зобов'язане до 01.05.1960 передати Українській республіканській раді профспілок усі діючі госпрозрахункові санаторії⁹. При цьому перехід права власності на об'єкти санаторно-курортного призначення від держави до профспілкових органів зазначеною постановою не передбачався, оскільки за її умовами майно передавалося профспілкам лише у відання.

Також Фонд державного майна України зазначає (лист № 10-24-5655 від 08.03.2023), що, оскільки передача майна профспілкам на виконання постанови Ради Міністрів УРСР від 23.04.1960 № 606 здійснювалася лише у відання, а не у власність, права самостійного розпорядження цим майном профспілки не мали.

Аналогічний висновок надано Міністерством економіки України (лист № 3211-01/5207-01 від 08.02.2023).

2. Жодний державний орган не визначив санаторно-курортну справу складовою національної системи охорони здоров'я.

Діяльність санаторно-курортних і оздоровчих підприємств в Україні регламентують Господарський кодекс України, Закон України "Про курорти", Закон України "Про акціонерні товариства", Загальне положення про санаторно-курортний заклад, Національний стандарт України "Послуги туристичні, засоби розміщення" (ДСТУ 4527:2006).

Підтвердженням того, що санаторно-курортна справа в Україні не є складовою національної системи охорони здоров'я, є той факт, що сфера санаторно-курортного відпочинку (лікування) віднесена до соціальної політики, а не до державної політики в галузі охорони здоров'я.

Ураховуючи зазначене, а також зважаючи на відсутність підтвердних документів, неможливо зробити висновок про унікальність реабілітаційних

⁹ Додаток № 1 до постанови Ради Міністрів УРСР від 23 квітня 1960 року № 606. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/606-60-%D0%BF#Text>

програм, запроваджених Федерацією профспілок. Натомість відомі здобутки закладів охорони здоров'я в зазначеному напрямі.

3. Не надано підтвердних документів щодо кількості зареєстрованих внутрішньо переміщених осіб у перші дні збройної агресії російської федерації проти України. Крім того, в інформації, озвученій на засіданні Тимчасової слідчої комісії 19.01.2023, є розбіжності в інформації щодо часу реєстрації та кількості внутрішньо переміщених осіб.

4. Інформація, що держава в особі уповноваженого управляти державним майном Фонду державного майна України не виконувала жодних функцій власника щодо майна, не вжила жодних ефективних заходів щодо інвентаризації майна, не відповідає дійсності.

У Комісії наявні матеріали, зокрема листи Фонду державного майна України (№ 10-24-14769 від 14.10.2022, № 10-24-17607 від 29.11.2022, № 10-24-1236 від 18.01.2023), в яких засвідчено дії Фонду державного майна України щодо встановлення законного права власності на об'єкти, що перебувають у віданні Федерації профспілок. Наявна інформація свідчить про перешкоджання представниками Федерації профспілок у проведенні заходів щодо інвентаризації майна.

5. Статтею 19 Конституції України передбачено, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Представники Федерації профспілок на порушення норм Конституції України наводять твердження щодо невідповідності Закону України "Про мораторій на відчуження майна, яке перебуває у володінні Федерації професійних спілок України" нормам Конституції України, що є сферою діяльності виключно Конституційного Суду України.

Також слід зазначити, що 16.07.1990 Верховна Рада Української РСР проголосила Декларацію про державний суверенітет України, згідно з якою:

громадяни Республіки всіх національностей становлять народ України;

народ України є єдиним джерелом державної влади в Республіці;

від імені всього народу може виступати виключно Верховна Рада Української РСР;

жодна політична партія, громадська організація, інше угруповання чи окрема особа не можуть виступати від імені всього народу України;

весь економічний і науково-технічний потенціал, що створений на території України, є власністю її народу, матеріальною основою суверенітету Республіки і використовується з метою забезпечення матеріальних і духовних потреб її громадян.

03.08.1990 прийнято Закон Української РСР "Про економічну самостійність Української РСР", згідно з яким до власності народу України, серед іншого, належить майно торгових, комунальних та інших підприємств, а також інше майно на території України.

03.08.1990 прийнято Постанову Верховної Ради Української РСР "Про реалізацію Закону Української РСР "Про економічну самостійність Української РСР", згідно з якою всі дії суб'єктів господарських відносин, які суперечать державному суверенітету та економічним інтересам Української РСР, визнаються недійсними і забороняються.

15.10.1990 прийнято Постанову Верховної Ради Української РСР "Про управління державним майном Української РСР", якою передбачено з метою захисту майнових прав та інтересів республіки, ефективного використання й збереження державного майна в умовах переходу до ринкових відносин і різноманітності форм власності до прийняття Закону УРСР про Раду Міністрів УРСР покласти на Раду Міністрів УРСР здійснення функцій по управлінню державним майном УРСР, що є у загальнореспубліканській власності.

29.11.1990 прийнято Постанову Верховної Ради Української РСР "Про захист суверенних прав власності Української РСР" № 506, якою до введення в дію Закону Української РСР про роздержавлення майна встановлено мораторій на території республіки на будь-які зміни форми власності і власника державного майна.

24.08.1991, здійснюючи Декларацію про державний суверенітет України, Верховна Рада Української РСР урочисто проголосила незалежність України та створення самостійної української держави – України, а також що віднині на території України мають чинність виключно Конституція і закони України.

30.08.1991 видано Указ Президії Верховної Ради України "Про передачу підприємств, установ та організацій союзного підпорядкування, розташованих на території України, у власність держави", яким встановлено, що підприємства, установи та організації союзного підпорядкування, розташовані на території України, з прийняттям цього Указу переходять у державну власність України.

10.09.1991 прийнято Закон України "Про підприємства, установи та організації союзного підпорядкування, розташовані на території України", яким передбачено, що майно та фінансові ресурси підприємств, установ, організацій та інших об'єктів союзного підпорядкування, розташованих на території України, є державною власністю України (стаття 1).

05.11.1991 прийнято постанову Кабінету Міністрів України "Про розмежування державного майна України між загальнодержавною (республіканською) власністю і власністю адміністративно-територіальних одиниць (комунальною власністю)" № 311, пунктом 1 якої встановлено, що

державне майно України, крім майна, яке належить до комунальної власності, є загальнодержавною (республіканською) власністю.

01.12.1991 відбувся Всеукраїнський референдум щодо незалежності України, за результатами якого Український народ підтвердив прагнення жити в незалежній державі. Відтак усі дії із створення незалежної держави до 24 серпня 1991 року отримали підтримку, погодження єдиного джерела влади – народу України.

10.09.1991 прийнято Закон України "Про підприємства, установи та організації союзного підпорядкування, розташовані на території України", яким встановлено, що "майно та фінансові ресурси підприємств, установ, організацій та інших об'єктів союзного підпорядкування, розташованих на території України, є державною власністю України" (стаття 1).

10.04.1992 прийнято Постанову Верховної Ради України "Про майнові комплекси та фінансові ресурси громадських організацій колишнього Союзу РСР, розташовані на території України" № 2268–ХІІ, згідно з якою Фонду державного майна України тимчасово передаються майно та фінансові ресурси розташованих на території України підприємств, установ та об'єктів, що перебували у віданні центральних органів цих організацій.

15.01.1993 підписано Угоду між Україною та російською федерацією про взаємне визнання прав та регулювання відносин власності (ратифікована 22.06.1993, тимчасово застосовується з 11.01.1994), якою сторони взаємно визнали, що санаторії, санаторії-профілакторії, будинки та бази відпочинку, пансіонати, готелі і кемпінги, туристичні бази, дитячі оздоровчі заклади, розташовані на території іншої сторони, є власністю цієї сторони.

04.02.1994 прийнято Постанову Верховної Ради України "Про майно загальносоюзних громадських організацій колишнього Союзу РСР" № 3943–ХІІ, якою встановлено, що тимчасово, до законодавчого визначення суб'єктів права власності на майно загальносоюзних громадських організацій колишнього Союзу РСР, розташоване на території України, зазначене майно є загальнодержавною власністю, а також що до законодавчого визначення правонаступників майна загальносоюзних громадських організацій колишнього Союзу РСР Фонд державного майна України здійснює право розпорядження цим майном у процесі приватизації та повноваження орендодавця майнових комплексів підприємств та організацій (їх структурних підрозділів).

Наведені вище правові підстави права власності України окремо підтверджено:

інформаційним листом Верховного Суду України від 29.09.2005¹⁰;

листом Міністерства юстиції України № 31-32/167 від 29.08.2006 "Про порядок посвідчення відчуження майна загальносоюзних профспілкових організацій колишнього Союзу РСР, розташованого на території України";

¹⁰ Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va-2-700-05#Text>

інформаційним листом Вищого господарського суду України № 01-06/114/15 від 27.01.2015 про доповнення інформаційного листа Вищого господарського суду України № 01-06/249 від 15.03.2011 "Про постанови Верховного Суду України, прийняті за результатами перегляду судових рішень господарських судів", в якому зазначено: "за змістом статті 1 Закону України "Про підприємства, установи та організації союзних підприємств, розташованих на території України", Постанови Верховної Ради України "Про оренду державного та комунального майна" від 10.04.1992 і статті 1 Тимчасового положення про Фонд державного майна України, затвердженого Постановою Верховної Ради України від 07.07.1992, передача майнових комплексів громадських організацій колишнього Союзу РСР у відання Української республіканської ради профспілок (правонаступником якої після розпаду Союзу РСР стала Рада Федерації незалежних профспілок України, а в подальшому – Федерація профспілок України) форму їх власності не змінює, і передане майно залишається у власності держави (постанова від 18.11.2014 № 16-13-28/17-438-2011)";

інформаційним листом Вищого господарського суду України № 01-06/1837/15 від 20.10.2015 про доповнення інформаційного листа Вищого господарського суду України № 01-06/249 від 15.03.2011 "Про постанови Верховного Суду України, прийняті за результатами перегляду судових рішень господарських судів", в якому зазначено, що з питань захисту права власності Федерація профспілок України не має правових підстав для розпорядження майном загальносоюзних громадських організацій колишнього Союзу РСР (шляхом продажу, передачі до статутних фондів господарських товариств та відчуження у будь-який інший спосіб).

Відповідно до положень Указу Президії Верховної Ради України "Про передачу підприємств, установ та організацій союзного підпорядкування, розташованих на території України, у власність держави" від 30.08.1991 № 1452–ХІІ, Закону України "Про підприємства, установи та організації союзного підпорядкування, розташовані на території України" та постанов Верховної Ради України "Про майно загальносоюзних громадських організацій колишнього Союзу РСР" від 04.02.1994 № 3943–ХІІ, "Про майнові комплекси та фінансові ресурси громадських організацій колишнього Союзу РСР, розташовані на території України" від 10.04.1992 № 2268–ХІІ майно громадських організацій колишнього Союзу РСР, розташоване на території України, що перебувало у віданні Української республіканської ради профспілок, правонаступником якої після розпаду Союзу РСР стала Рада Федерації незалежних профспілок України, а в подальшому – Федерація профспілок України, є державною власністю та до визначення правонаступників загальносоюзних громадських організацій колишнього Союзу РСР тимчасово передано Фонду державного майна України (постанова Верховного Суду України від 29.04.2015 № 5028/12/106/2011).

Аналогічні висновки містяться і в існуючій судовій практиці. Зокрема, рішенням Господарського суду Одеської області від 19.11.2013 (справа № 16-13-28/17-438-2011) встановлено, що "будь-яке майно, яке за час існування Союзу РСР було передано, зокрема, профспілковим організаціям, належало до державної власності та передавалось останнім виключно у відання. Передача майна у відання ніяким чином не є передачею майна у власність з огляду як на різне правове значення даних форм управління майном, так і на юридичні наслідки реалізації прав на це майно. У зв'язку із прийняттям перелічених вище по тексту постанов та Закону України "Про підприємства, установи та організації союзного підпорядкування, розташовані на території України" майно, зокрема, профспілкових організацій колишнього СРСР було віднесено в силу закону до державної форми власності".

На підставі вищезазначеного робимо висновок, що майно загальносоюзних профспілкових організацій колишнього СРСР, розташоване на території України, має чіткий правовий статус "загальнодержавна власність", тобто є власністю держави Україна, що визнається, у тому числі не оскаржувалося жодною соціалістичною республікою колишнього СРСР, та правові претензії на яке не висуває жодна держава – правонаступник зазначених республік.

Зокрема, у листі наводиться аналогія із Законом України "Про майнові комплекси та фінансові ресурси громадських організацій колишнього Союзу РСР, розташовані на території України", однак майно профспілкам надавалося виключно у відання, на відміну від майна наведених у листі спілок.

6. Відповідно до наявних у Тимчасової слідчої комісії інформаційно-аналітичних матеріалів, а також інформації, що міститься у проміжному звіті Комісії, за прийняття законопроектів № 6420 і № 6421 виступають центральні органи виконавчої влади, правоохоронні органи, а також міжнародні партнери.

У листі голови Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (№ 04-16/03-2023/153732 від 14.07.2023) зазначено, що 25 квітня 2023 року було проведено засідання підкомітету з питань регулювання публічних закупівель та ефективного управління державним і комунальним майном під головуванням заступника голови Комітету Мовчана О.В. стосовно опрацювання пропозицій та поправок, а також напрацювання узгодженої позиції щодо остаточної редакції законопроекту про правовий режим майна загальносоюзних громадських об'єднань (організацій) колишнього Союзу РСР (реєстр. № 6420), який готується до другого читання. Крім того, зазначеним листом повідомлено, що законопроект № 6420 буде розглянуто на засіданні Комітету відповідно до законодавчої процедури.

Крім наведених Федерацією профспілок зауважень до попереднього звіту Комісії, у листі № 11/01-15/280 від 26.05.2023 зазначено, що "Федерація професійних спілок України готова до конструктивної співпраці із владою з урахуванням дотримання конституційних норм щодо права власності, балансу прав всіх суб'єктів на принципах верховенства права, законності,

пропорційності". Однак на час підготовки цього звіту, враховуючи ненадання всієї запитуваної інформації та перешкоджання діяльності Комісії, конструктивна співпраця досі не налагоджена.

Постановою Верховної Ради України "Про майно загальносоюзних громадських організацій колишнього Союзу РСР" встановлено, що тимчасово, до законодавчого визначення суб'єктів права власності на майно загальносоюзних громадських організацій колишнього Союзу РСР, розташоване на території України, зазначене майно є загальнодержавною власністю.

Відповідно до статті 4 Закону України "Про підприємства, установи та організації союзного підпорядкування, розташовані на території України" рішення державних органів, органів громадських, політичних, кооперативних, інших організацій і підприємств, посадових осіб, а також договори та інші угоди, прийняті чи здійснені на основі законодавства СРСР, щодо зміни власника і форм власності, а також створення акціонерних та спільних підприємств за участю органів влади та управління Союзу РСР після прийняття Постанови Верховної Ради України від 24 серпня 1991 року "Про проголошення незалежності України" без узгодження з відповідними органами управління, визначеними Кабінетом Міністрів України, вважаються недійсними.

На сьогодні на законодавчому рівні суб'єктів права власності на майно загальносоюзних громадських організацій колишнього Союзу РСР, розташоване на території України, не визначено.

З метою усунення порушень при відчуженні та недопущення відчуження майна санаторно-курортного, туристичного та фізкультурно-спортивного призначення, що створювалося протягом багатьох років за рахунок коштів держави, підприємств та трудящих і яке на сьогодні перебуває у володінні Федерації профспілок України, 22 лютого 2007 року було прийнято Закон України "Про мораторій на відчуження майна, яке перебуває у володінні Федерації профспілок України" (далі – Закон).

Однак Федерація профспілок всіляко протидіяла виконанню завдань, передбачених Законом, зокрема, президія Федерації профспілок України 19.07.2007 прийняла постанову "Про загострення ситуації навколо профспілкового майна", згідно з пунктом 4 якої керівництву Федерації профспілок України, всеукраїнським профспілкам, територіальним об'єднанням організацій профспілок, підприємствам, заснованим Федерацією профспілок України, а також ЗАТ "Укрпрофоздоровниця", ЗАТ "Укрпрофтур" та іншим підприємствам було заборонено надавати будь-яку інформацію щодо об'єктів профспілкової власності на запити державних органів.

Враховуючи вищезазначене та відповідно до орієнтовного плану роботи Тимчасової слідчої комісії на квітень – вересень 2023 року, одноголосно затвердженого на засіданні Комісії 31.03.2023, з метою здійснення парламентського контролю шляхом проведення розслідування з питань,

віднесених до сфери діяльності Тимчасової слідчої комісії, прийнято рішення про проведення додаткового засідання Комісії.

На засіданні Комісії із залученням представників Федерації профспілок, ПрАТ "Укрпрофоздоровниця", ПрАТ "Укрпрофтур" та правоохоронних органів 29.06.2023 планувалося розглянути питання щодо державного майна – курортних установ, санаторіїв, будинків відпочинку та інших підприємств і організацій, яке передано у відання профспілкових органів відповідно до постанови Ради Міністрів Української РСР від 23 квітня 1960 року № 606 та яке нині перебуває у віданні Федерації профспілок України і передане ПрАТ "Укрпрофоздоровниця" та ПрАТ "Укрпрофтур", його використання, щодо наданої Комісії неповної інформації на її звернення, а також стосовно можливих правопорушень, пов'язаних із нецільовим використанням гуманітарної допомоги Федерацією профспілок.

Під час підготовки зазначеного засідання було направлено запрошення представникам Федерації профспілок, ПрАТ "Укрпрофоздоровниця", ПрАТ "Укрпрофтур" та правоохоронних органів.

Федерація профспілок надала відповідь (лист № 11/01-17/334 від 27.06.2023), що на 29.06.2023 заплановано проведення засідання Ради Федерації професійних спілок України, у якому братиме участь увесь склад правління Федерації профспілок, а керівник Департаменту корпоративних прав майна Федерації профспілок Довгоненко Д.В. перебуває у відпустці, що унеможливує його участь у засіданні Комісії.

Однак, за інформацією, отриманою з листа першого заступника голови Всеукраїнської профспілки спортсменів, працівників сфери фізичної культури і спорту, молодіжної політики та національно-патріотичного виховання (№ 104 від 28.06.2023), початок засідання Ради Федерації профспілок був запланований на 10 годину 29 червня 2023 року в режимі відеоконференції, що свідчить про можливість участі представників Федерації профспілок у засіданні Тимчасової слідчої комісії 29 червня 2023 року о 16 годині 30 хвилин.

Також, за усною інформацією членів Ради Федерації профспілок, Голова Федерації профспілок залишив засідання до його закінчення, начебто, як він зазначив, "з метою участі у засіданні Комісії".

Крім того, відпустка керівника Департаменту корпоративних прав майна Федерації профспілок Довгоненка Д.В. не є поважною причиною неприбуття на засідання Комісії, адже засідання проводилося, у тому числі, і в режимі відеоконференції (з використанням сервісу Zoom), і всі запрошені особи мали можливість взяти в ньому участь незалежно від місця перебування.

Також слід зазначити, що за інформацією, наданою у листі № 11/01-15/21 від 19.01.2023, Федерацією професійних спілок України створена комісія для взаємодії із Тимчасовою слідчою комісією, проте

представники зазначеної комісії також не були направлені на засідання Комісії.

Представниками ПрАТ "Укрпрофтур" не надано відповіді на надіслане запрошення та не направлено представника для участі в засіданні Комісії.

За фактом умисного невиконання законних вимог Комісії, що виявлялося у неодноразовому ненаданні на запит необхідної інформації та створенні штучних перешкод у її роботі, Головним слідчим управлінням Національної поліції України до ЄРДР внесені відомості за № 12023000000001208 від 30.06.2023 щодо кримінального правопорушення, передбаченого частиною другою статті 351 Кримінального кодексу України.

У листі № 09/2/1-53122вих-23 від 30.06.2023 Офіс Генерального прокурора повідомив, що органами прокуратури вживаються заходи представницького характеру, спрямовані на повернення майна профспілкових організацій із чужого незаконного володіння у власність держави. Упродовж 2011–2023 років прокурорами пред'явлено 285 позовів цієї категорії, з них 231 – про повернення майна у державну власність та 54 – про повернення земель. Судами прийнято рішення про задоволення 173 таких позовів, про відмову в задоволенні – 76 позовів, про залишення без розгляду, повернення, закриття провадження у справі – щодо 14 позовів. Ще 17 позовів перебувають на розгляді у судах.

На лист Комісії № 442д9/9-2023/143241 від 03.07.2023 Офіс Генерального прокурора повідомив, що приділяє особливу увагу питанням протидії та забезпечення ефективного досудового розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності, пов'язаних із корупцією, розкраданнями і розтратою бюджетних коштів та державного майна, у тому числі у Федерації профспілок та інших громадських об'єднаннях.

Державним бюро розслідувань установлено (лист № 19249-23/10-2-05-02-8308/23 від 26.06.2023), що у період з 1992 року і дотепер службові особи ПрАТ "Укрпрофоздоровниця", ПрАТ "Укрпрофтур", Федерації профспілок, діючи за попередньою змовою групою осіб із невстановленими особами, умисно, бажаючи збагатитись за рахунок чужого майна, здійснюють відчуження курортно-оздоровчих, спортивних та інших державних комплексів, які перебувають у їхньому віданні, без погодження з Фондом державного майна України, що призводить до заподіяння матеріальної шкоди (збитків) державі в особливо великих розмірах.

За результатами засідання Комісії від 29.06.2023 представниками правоохоронних органів підтримано створення постійної міжвідомчої групи з питань порушення законодавства у сфері використання майна загальносоюзних громадських об'єднань колишнього Союзу РСР, яке належить державі та перебуває у віданні Федерації професійних спілок України.

Враховуючи вищезазначене, проведення Комісією повного та всебічного розгляду питання щодо використання майна загальносоюзних громадських об'єднань колишнього Союзу РСР, яке належить державі та перебуває у віданні Федерації профспілок, та іншого державного майна з метою подальшого його цільового використання для потреб внутрішньо переміщених осіб та забезпечення інших потреб держави на даний момент є неможливим, а надана Федерацією професійних спілок України інформація у зв'язку з наявністю суперечностей потребує перевірки щодо її достовірності.

VI. Висновки та пропозиції

ВИСНОВКИ

Тимчасова слідча комісія, утворена відповідно до Постанови Верховної Ради України від 20 вересня 2022 року № 2603–ІХ, за результатами проведеного розслідування дійшла таких висновків:

1. Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України, прийняті 2022 року, що регламентують порядок ввезення, зберігання та розподілу гуманітарної допомоги, суперечать Закону України "Про гуманітарну допомогу", а в окремих випадках – фактично скасовують дію норм цього Закону, що є неприпустимим, зважаючи на необхідність дотримання принципу правової визначеності та підпорядкованості за юридичною силою нормативно-правових актів виконавчої влади законам. Це призводить до відсутності належного контролю та породжує значну кількість корупційних ризиків на кожному окремому етапі надання гуманітарної допомоги.

Залишаються неврегульованими питання юридичного статусу донора, набувача, отримувача, повноважень координаційних і гуманітарних штабів, ведення належного обліку, звітності на всіх рівнях, відсутності інформації про потреби в гуманітарній допомозі та їх задоволення. Потребує врегулювання питання обмеження права військовозобов'язаних осіб на виїзд за межі України.

Незважаючи на те, що в попередньому звіті Тимчасова слідча комісія звертала на це увагу, Кабінетом Міністрів України не вжито заходів для приведення у відповідність із законодавством підзаконних нормативно-правових актів, не ініційовано внесення необхідних змін до закону з метою приведення його у відповідність із сучасними потребами.

Комісією встановлено, що Мінсоцполітики розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України "Деякі питання пропуску та обліку гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану", який доопрацьовано та 16.07.2023 повторно направлено до Кабінету Міністрів України, однак, станом на дату підготовки звіту, постанову не прийнято.

Разом з тим не скасовано постанову Кабінету Міністрів України від 05.03.2022 № 202 "Деякі питання отримання, використання, обліку та звітності благодійної допомоги", якою скасовуються встановлені законодавством вимоги щодо отримання, використання, обліку та звітності благодійної допомоги від юридичних та фізичних осіб – резидентів і нерезидентів, що, в свою чергу, суперечить нормам Закону України "Про гуманітарну допомогу".

Міністерством юстиції України та іншими міністерствами не надано жодної інформації щодо роботи над врегулюванням на законодавчому рівні питання обмеження права військовозобов'язаних осіб на виїзд за межі України.

До Комісії від Кабінету Міністрів України не надходило інформації щодо врахування чи неврахування (із зазначенням підстав) щодо кожного з висновків попереднього звіту Комісії.

Враховуючи вищенаведене, Комісія дійшла висновку про необхідність вжиття невідкладних заходів щодо:

1) приведення всіх нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України у сфері забезпечення гуманітарної допомоги в Україні в умовах воєнного стану у відповідність із Законом України "Про гуманітарну допомогу";

2) визначення єдиного відповідального органу (координаційного штабу з питань гуманітарної допомоги) з вичерпним переліком центральних органів виконавчої влади, на які покладено обов'язок здійснювати координацію з гуманітарним штабом;

3) розроблення відповідного механізму регулювання діяльності, обов'язків та відповідальності всіх учасників, які залучені до сфери координації, обліку, звітності, розподілу, транспортування, зберігання, використання гуманітарної допомоги за цільовим призначенням;

4) врегулювання (за необхідності – шляхом внесення змін до законодавства) питання обмеження права військовозобов'язаних осіб на виїзд за межі України; прийняття нормативних актів щодо вдосконалення функціонування системи "Шлях", у тому числі з метою запровадження відповідальності за порушення порядку перетину державного кордону України, обміну інформацією; організації оперативного контролю взаємодії всіх органів виконавчої влади;

5) здійснення Кабінетом Міністрів України належного контролю за реагуванням міністерств та відомств на висновки і пропозиції звіту Комісії, а також інформування Комісії про врахування (частково чи в цілому) висновків та пропозицій, строки, протягом яких мають бути вжиті відповідні заходи, або

про недоцільність реагування на них (з наведенням обґрунтованих причин).

Результати голосування:

"За" – 11.

"Проти" – 0.

"Утрималися" – 0.

2. Закон України "Про гуманітарну допомогу" не відповідає вимогам сьогодення. В Україні відсутня єдина централізована скоординована система з формування потреби в гуманітарній допомозі набувачами, достовірних відомостей про осіб, які потребують допомоги, обсяг та види необхідної допомоги, що призводить до неефективного задоволення гуманітарних потреб потенційних набувачів та свідчить про потребу у реформуванні законодавства в зазначеній сфері.

Для виправлення існуючої ситуації внесено проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо спрощення порядку ввезення, обліку та розподілу гуманітарної допомоги (реєстр. № 9111 від 16.03.2023), співавторами якого є і народні депутати України – члени Комісії. Метою законопроекту є приведення Закону України "Про гуманітарну допомогу" у відповідність із надзвичайними обставинами воєнного часу шляхом спрощення порядку ввезення, обліку та розподілу гуманітарної допомоги, хоча він не забезпечує повною мірою контроль за обігом гуманітарної допомоги, оскільки не запроваджує єдиної централізованої скоординованої системи з формування потреби в гуманітарній допомозі, її отриманні та розподілі.

Враховуючи вищезазначене, Тимчасова слідча комісія рекомендує:

1) Верховній Раді України прийняти в цілому як закон проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо спрощення порядку ввезення, обліку та розподілу гуманітарної допомоги" (реєстр. № 9111 від 16.03.2023), що прийнятий за результатами розгляду в першому читанні за основу та наразі готується до розгляду у другому читанні;

2) Міністерству соціальної політики України спільно з Комітетом Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів розробити комплексний закон, що запровадить прозору систему обліку гуманітарної допомоги, ефективний облік потреб гуманітарної допомоги, донорів, набувачів гуманітарної допомоги, контроль за рухом цих товарів та їх цільовим розподілом серед набувачів гуманітарної допомоги;

3) Міністерству соціальної політики України, Міністерству цифрової трансформації України, Міністерству економіки України, а також, за необхідності, іншим міністерствам розглянути можливість запровадження

системи контролю за ввезенням, зберіганням та розподілом гуманітарної допомоги, зокрема шляхом запровадження маркування товарів.

Результати голосування:

"За" – 10.

"Проти" – 0.

"Утрималися" – 0.

3. Комісією встановлено, що за результатами проведення ревізій окремих питань фінансово-господарської діяльності обласних військових адміністрацій зафіксовано численні порушення у сфері обліку гуманітарної допомоги (як у частині її надходження на адресу військових адміністрацій, так і передання та розподілу серед кінцевих набувачів), що має наслідком втрату чи псування вантажів, що мають гуманітарне значення, зловживання у сфері ввезення в Україну транспортних засобів як гуманітарної допомоги, необґрунтовані витрати з державного та місцевого бюджетів на придбання матеріальних цінностей, що можуть використовуватися у гуманітарних цілях.

Комісія констатує, що в умовах надходження до України значних обсягів гуманітарної допомоги відсутність постійної і скоординованої роботи міністерств та відомств у частині проведення взаємозвірки наявної в міністерствах та відомствах (з урахуванням підрозділів, що їм підпорядковані) інформації про кількість товарів, які ввозилися, у тому числі за гарантійними листами, кількість отриманих таких товарів, кількість надісланих листів-підтверджень про їх отримання, кількість товарів, що не були отримані кінцевим користувачем, призвела до відсутності належного контролю за гуманітарною допомогою, ввезеною в порядку, встановленому постановою № 174.

Зафіксовано факти підробки гарантійних листів, подвійного (повторного) їх використання і ненадання командирами частин інформації. Встановлено, що існують непоодинокі випадки, коли серед кінцевих отримувачів гуманітарної допомоги, які видавали у 2022 році гарантійні листи, є юридичні особи, не включені до переліку кінцевих одержувачів, визначеного абзацом шостим пункту 1 постанови № 174 (ОВА, благодійні фонди, громадські організації тощо).

Враховуючи вищевикладене, Комісія рекомендує:

1) центральним органам виконавчої влади, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування:

а) забезпечити належний облік гуманітарної допомоги та майнових цінностей, що мають гуманітарне значення, які надходять або придбані за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів, у тому числі облік та контроль за ефективним та своєчасним використанням таких майнових цінностей задля недопущення їх псування;

б) оперативно реагувати на виявлені факти нецільового використання гуманітарної допомоги, у тому числі одержувачами гуманітарної допомоги, забезпечити систематичне проведення заходів внутрішнього контролю та оперативно інформувати правоохоронні органи про виявлені порушення;

2) Кабінету Міністрів України посилити контроль за цільовим використанням товарів, перелік яких наведено в додатку 2 до постанови № 174, та за наявності фактів неотримання таких товарів кінцевим отримувачем або невзяття на облік чи використання не за призначенням, а так само якщо встановлені факти їх продажу або відчуження з метою отримання прибутку, вживати заходів щодо притягнення винних осіб до відповідальності;

3) кінцевим користувачам товарів гуманітарної допомоги, зазначеним у пункті 1 постанови № 174, та Держмитслужбі організувати систематичне проведення звірок щодо оформлених гарантійних листів, їх використання при ввезенні гуманітарної допомоги в порядку, встановленому постановою № 174, а також підтвердження надходження відповідних майнових цінностей на адресу кінцевого користувача.

Результати голосування:

"За" – 10.

"Проти" – 0.

"Утрималися" – 1.

4. Комісією досліджено питання реалізації процедури примусового відчуження або вилучення майна в умовах воєнного стану. Висновки Комісії, викладені у попередньому звіті, щодо зазначеного питання залишаються актуальними, оскільки Міністерство оборони України, військове командування та більшість обласних військових адміністрацій не взяли їх до уваги, не надали пропозицій чи зауважень, а також не вжили заходів належного реагування для усунення та мінімізації порушень у майбутньому. Відсутнє реагування і з боку правоохоронних органів на можливе безпідставне примусове вилучення (відчуження) майнових цінностей та їх подальше використання з метою, не пов'язаною з потребами військовослужбовців.

Комісія наголошує, що фактично відсутня звітність про використання майна, щодо якого застосовано процедуру примусового відчуження (вилучення), а нечітке визначення предмета примусового вилучення становить ризик непередання такого майна на потреби особового складу органів та структур, які забезпечують відсіч збройній агресії російської федерації, може призвести до розтрати такого майна та неправомірного збагачення окремих осіб шляхом його продажу.

Враховуючи вищенаведене, а також висновки, викладені у попередньому звіті, Комісія вважає за необхідне рекомендувати Кабінету Міністрів України надати відповідні доручення щодо здійснення таких заходів:

1) розробити та внести на розгляд Верховної Ради України законопроект щодо внесення змін до Закону України "Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану", що виключатиме можливість відшкодування вартості примусово відчуженого майна, яке належить державі-агресору чи особам, пов'язаним з державою-агресором;

2) забезпечити неухильне дотримання вимог постанови Кабінету Міністрів України від 31.10.2012 № 998;

3) налагодити та забезпечити належний рівень взаємодії та обміну інформацією військового командування з обласними, Київською міською військовими адміністраціями;

4) забезпечити проведення контрольних заходів на предмет доцільності примусового вилучення (відчуження) майна у період дії воєнного стану за ініціативою військових частин та інших військових формувань, а також щодо забезпечення його цільового використання та розподілу.

Результати голосування:

"За" – 11.

"Проти" – 0.

"Утрималися" – 0.

5. Для забезпечення посилення взаємодії органів виконавчої влади у питаннях інтеграції внутрішньо переміщених осіб за новим місцем проживання, зокрема в частині розвитку потенціалу приймаючих громад для забезпечення внутрішньо переміщених осіб адміністративними, соціальними та культурними послугами, передбаченими законодавством, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 18.04.2023 № 330 створений Координаційний штаб з питань забезпечення реалізації прав і свобод внутрішньо переміщених осіб.

Зважаючи на це, висновки та пропозиції Комісії, викладені в попередньому звіті, частково виконані, однак Комісія звертає увагу, що проблема із забезпеченням внутрішньо переміщених осіб житлом вкрай складна, потребує постійної уваги і розроблення комплексної стратегії та програм для її вирішення.

З метою забезпечення реалізації права громадян України на житло, передбаченого статтею 47 Конституції України та статтею 31 Житлового кодексу Української РСР щодо надання його державою та органами місцевого самоврядування безоплатно громадянам, які потребують соціального захисту, Комісія дійшла висновку про необхідність координації на всіх рівнях програм щодо будівництва нового житла, придбання житлових приміщень на вторинному ринку, реконструкції відомчих гуртожитків, перебудови нежитлових приміщень, які не використовуються за призначенням,

кредитування, компенсації, створення фондів соціального (у тому числі тимчасового) житла.

Результати голосування:

"За" – 10.

"Проти" – 1.

"Утрималися" – 0.

6. Вирішення питання щодо забезпечення внутрішньо переміщених осіб тимчасовим житлом можливе за рахунок максимального використання для цих потреб державного майна, у тому числі майна, яке перебуває у віданні громадських організацій колишнього СРСР, зокрема Федерації професійних спілок України. Цього можна досягти лише у разі забезпечення відповідного рівня управління державою належним їй майном, а саме шляхом:

1) розроблення механізму належної ідентифікації державного майна;

2) прийняття в цілому як закону поданих Кабінетом Міністрів України законопроектів про правовий режим майна загальносоюзних громадських об'єднань (організацій) колишнього Союзу РСР (реєстр. № 6420 від 10.12.2021) та про мораторій на відчуження майна загальносоюзних громадських об'єднань (організацій) колишнього Союзу РСР (реєстр. № 6421 від 10.12.2021), які прийняті за основу та готуються Комітетом Верховної Ради України з питань економічного розвитку до розгляду у другому читанні;

3) виокремлення відомостей про кримінальні правопорушення щодо відчуження державного майна, що перебуває у віданні правонаступників загальносоюзних громадських організацій та яке є власністю держави;

4) застосування правоохоронними органами строків позовної давності відповідно до законодавства, що діяло на час виникнення правовідносин щодо передачі державного майна у відання громадських організацій.

Результати голосування:

"За" – 10.

"Проти" – 1.

"Утрималися" – 0.

7. Комісією проведено аналіз реагування правоохоронних органів на повідомлення про можливі правопорушення та встановлені факти таких правопорушень, зокрема зазначені в попередньому звіті, а також проаналізовано загальний стан розслідування кримінальних проваджень, відкритих за фактами порушення законодавства, що належить до предмета відання Комісії.

Комісія звертає увагу на відсутність належної комунікації під час роботи правоохоронних органів, неналежне виконання посадових обов'язків, допущення можливої бездіяльності або низького рівня вжиття заходів, що

призводить до зменшення ефективності досудового розслідування у кримінальних провадженнях, зареєстрованих за фактами порушення законодавства у сфері обігу гуманітарної та іншої допомоги, а також на необхідність дотримання всіх вимог кримінального процесуального законодавства, зокрема забезпечення проведення досудового розслідування у розумні строки.

Аналіз відповідей правоохоронних органів за результатами розгляду попереднього звіту Тимчасової слідчої комісії засвідчує, що більшість із них враховують висновки та пропозиції Комісії, беруть під контроль досудові розслідування кримінальних правопорушень у сфері отримання, розподілу, транспортування, зберігання, використання за цільовим призначенням гуманітарної та іншої допомоги, а також неефективного використання державного майна, яке може бути використане для тимчасового розміщення внутрішньо переміщених осіб.

Однак, наприклад, аналізуючи показники діяльності Національної поліції України, зазначені станом на початок травня 2023 року (лист № 4310/01/24-2023 від 04.05.2023), щодо ефективності досудового розслідування кримінальних проваджень, пов'язаних з протиправними діями з гуманітарною допомогою, благодійними жертвами та безоплатною допомогою, Комісія дійшла висновку, що лише у 21 відсотку кримінальних проваджень було повідомлено про підозру (157 кримінальних проваджень), з них лише у 36 відсотках обвинувальні акти направлено до суду.

До того ж Національна поліція України не надала відомостей та характеристик осіб, які вчиняли такі кримінальні правопорушення. Зокрема, не зазначено кількість кримінальних проваджень, порушених за фактами зловживань або протиправних дій посадових осіб органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних чи комунальних підприємств, установ, організацій.

Зазначене може свідчити про неефективність проведення досудового розслідування слідчими органами та процесуального керівництва органів прокуратури у кримінальних провадженнях даної категорії, реєстрацію кримінальних проваджень здебільшого стосовно волонтерів, громадських та благодійних організацій.

Наведена вище проблематика неефективності досудового розслідування та процесуального керівництва відображається і у статистиці кримінальних проваджень, що розслідуються Бюро економічної безпеки та Державним бюро розслідувань, та при аналізі окремих кримінальних проваджень, досудове розслідування в яких здійснюють органи Служби безпеки України.

На жаль, відповіді Національного антикорупційного бюро України та Бюро економічної безпеки на попередній звіт Комісії можна охарактеризувати як поверхневе реагування через відсутність у відповідях конкретики.

Також Офісом Генерального прокурора не виконано пункт 4 Постанови Верховної Ради України від 11.04.2023 № 3044–ІХ щодо обов'язку поінформувати Верховну Раду України про результати розгляду попереднього звіту Тимчасової слідчої комісії у двотижневий строк.

Разом з тим у серпні 2023 року Комісія провела засідання, заслухавши представників правоохоронних органів, на якому керівництвом Офісу Генерального прокурора було повідомлено таке.

Станом на дату засідання Комісії у провадженні Національної поліції України перебувають 424 кримінальних правопорушення за безпосередньо спеціалізованою статтею 201² Кримінального кодексу України та ще понад 200 кримінальних правопорушень у цій сфері, які розпочаті за іншою кваліфікацією (шахрайство, привласнення, розтрата майна, крадіжка, хабарництво тощо).

Про підозру повідомлено 186 особам. До суду направлено 86 обвинувальних актів, з яких за статтею 201² Кримінального кодексу України – 59. Загалом ухвалено 35 вироків, з них 18 – це вирoki за частиною третьою статті 201² Кримінального кодексу України.

Також у провадженні правоохоронних органів є три кримінальні провадження стосовно дев'яти учасників злочинних угруповань, обвинувальні акти щодо яких скеровані до суду, а у двох кримінальних провадженнях стосовно 13 осіб досудове розслідування триває.

За кримінальними провадженнями, які розслідуються Службою безпеки України, є один обвинувальний акт, який скерований до суду. У провадженні Державного бюро розслідувань перебуває дев'ять кримінальних проваджень, що стосуються незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги. У чотирьох провадженнях обвинувальні акти за обвинуваченням п'яти осіб скеровані до суду, і вони перебувають на стадії судового розгляду.

У Спеціалізованій прокуратурі у сфері оборони перебувало 115 кримінальних проваджень за фактами незаконного використання гуманітарної допомоги, вісім проваджень стосовно 11 осіб з обвинувальними актами скеровані до суду. По 21 кримінальному провадженню було прийнято рішення про закриття. У 83 кримінальних провадженнях триває досудове розслідування, з них у чотирьох провадженнях семи особам було повідомлено про підозру.

Також після проведеного засідання Комісії 25 серпня 2023 року від керівництва Офісу Генерального прокурора листом № 09/4-247ВИХ-23 від 28.08.2023 Комісію було повідомлено про додаткові заходи, вжиті після заслуховування правоохоронних органів на засіданні.

Так, за наслідками озвученої Тимчасовою слідчою комісією інформації про можливі порушення вимог кримінального процесуального законодавства у кримінальних провадженнях № 7202314000000031 від 04.02.2023 та

№ 720231400000000112 від 02.06.2023 було ініційовано проведення службового розслідування з приводу дій прокурорів Львівської обласної прокуратури під час здійснення процесуального керівництва у кримінальному провадженні № 720231400000000112 від 02.06.2023.

У кримінальному провадженні № 120230400000000142 від 10.02.2023 за фактом зловживання службовим становищем службовими особами Дніпропетровської обласної військової адміністрації при виданні розпоряджень щодо примусового відчуження зерна, яке перевозилось у вагонах регіональної філії "Придніпровська залізниця" АТ "Укрзалізниця" до ТОВ "ДМК "Дніпромлин", Офісом Генерального прокурора 28.08.2023 здійснення досудового розслідування доручено Головному слідчому управлінню Державного бюро розслідувань.

Тому можна зробити висновок, що після засідання Комісії 25.08.2023 Офісом Генерального прокурора вжито ряд заходів, спрямованих на реагування на озвучену Тимчасовою слідчою комісією інформацію.

У зв'язку з цим Комісія рекомендує:

1) Національній поліції України, Бюро економічної безпеки України, Державному бюро розслідувань, Національному антикорупційному бюро України, Службі безпеки України та їх територіальним органам:

а) взяти до відома інформацію, яка встановлена та викладена у цьому звіті, а також покращити співпрацю та комунікацію під час проведення досудового розслідування кримінальних правопорушень з метою підвищення ефективності розслідування;

б) забезпечити активізацію зусиль всіх правоохоронних органів з метою проведення всебічного, повного та об'єктивного розслідування з дотриманням розумних строків у кримінальних провадженнях, зареєстрованих за фактами порушення законодавства у сфері обігу гуманітарної та іншої допомоги;

2) Офісу Генерального прокурора та його територіальним органам вжити заходів для здійснення належного нагляду за додержанням законів органами, що проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання та досудове розслідування у кримінальних провадженнях, зареєстрованих за фактами порушення законодавства у сфері обігу гуманітарної та іншої допомоги, з метою забезпечення ефективного процесуального керівництва, а також притягнення винних осіб до відповідальності.

Результати голосування:

"За" – 10.

"Проти" – 0.

"Утрималися" – 0.

8. За результатами розслідування Комісія виявила факти підробки договору від 18.11.1990, яким передбачено право власності, користування та розпорядження майном профспілок, між Федерацією професійних спілок України та Загальною конфедерацією профспілок СРСР, який начебто укладений у Москві.

Так, відповідно до інформації, яку повідомив під час засідання Комісії 19.01.2023 представник Офісу Генерального прокурора, Службою безпеки України проведено експертизу зазначеного документа, у результаті якої встановлено, що договір був надрукований за допомогою знакосинтезуючого друкуючого пристрою з використанням стандартного набору шрифтів, а саме за допомогою шрифту "Times New Roman", який впроваджений лише 18.03.1992 і не міг бути використаний у листопаді 1990 року.

У дослідженні та висновку судово-технічної експертизи документів у кримінальному провадженні № 12020270000000218 зазначено: "...документи: "Договор о закреплении прав по владению, пользованию и распоряжению профсоюзным имуществом" от 18 ноября 1990 г.", "Постановление президиума совета всеобщей конференции профессиональных союзов СССР № 2-1а от 18 ноября 1990 г.", "Приложение к договору от 18 ноября 1990 г. Перечень объектов профсоюзного имущества, закрепленных за Федерацией независимых профсоюзов Украины на праве собственности", що вилучені в Господарському суді м. Києва та долучені до справи № 48/202-20/191 як заперечення Федерації професійних спілок України, копії яких надані на дослідження, були виготовлені не раніше 18.03.1992, що не відповідає даті створення документів, вказаній у їх реквізитах (18.11.1990)".

Зазначені факти свідчать про привласнення та нецільове використання державного майна, у тому числі про незаконну передачу зазначеного майна до статутних фондів ПрАТ "Укрпрофтур" та ПрАТ "Укрпрофоздоровниця", яке перебуває у віддані Федерації професійних спілок України, що може бути використане для тимчасового розміщення внутрішньо переміщених осіб та забезпечення інших потреб держави.

Однак, аналізуючи діяльність Державного бюро розслідувань та Служби безпеки України щодо фактів вчинення невстановленими особами суспільно небезпечних діянь, що містять склад злочину, передбаченого Кримінальним кодексом України (з листопада 1990 року по теперішній час), які скоєні у формі привласнення майна держави Україна, в особливо великих розмірах, шляхом протиправного і безоплатного вилучення (утримання, неповернення) державного майна з метою обернення майна держави Україна на користь невстановлених осіб, внаслідок чого такі особи почали незаконно володіти, користуватися та розпоряджатися майном держави Україна як своїм власним, тим самим спричинивши збитки державі Україна та національним інтересам, що, у свою чергу, завдає шкоди національній безпеці України, і стали можливими у зв'язку з підробкою зазначеного документа, Комісія дійшла

висновку, що правоохоронними органами після проведення зазначеної експертизи та встановлення факту підробки не вчинено всіх необхідних процесуальних дій за нововиявленими обставинами щодо повернення зазначеного у підробленому договорі майна у державну власність та притягнення винних осіб до відповідальності.

Комісія звертає увагу на відсутність належної комунікації з боку Федерації професійних спілок України, представниками якої, у порушення норм законодавства України, не надавалися запитувані відомості.

У зв'язку з цим за фактом умисного невиконання законних вимог Комісії, що виражено у неодноразовому ненаданні на запит необхідної інформації та створенні штучних перешкод у її роботі, Головним слідчим управлінням Національної поліції України внесені відомості щодо кримінального правопорушення, передбаченого частиною другою статті 351 Кримінального кодексу України, до ЄРДР за № 12023000000001208 від 30.06.2023.

Враховуючи вищезазначене, Комісія дійшла висновку про необхідність здійснення правоохоронними органами заходів реагування згідно з компетенцією, зокрема:

1) провести аналіз зазначених фактів та вжити заходів реагування відповідно до наданих повноважень та в межах законодавства для повернення державного майна, що перебуває у віданні Федерації професійних спілок України, ПрАТ "Укрпрофтур" та ПрАТ "Укрпрофоздоровниця";

2) у разі встановлення фактів порушення законодавства представниками Федерації професійних спілок України, ПрАТ "Укрпрофтур" та ПрАТ "Укрпрофоздоровниця" щодо незаконного відчуження (у тому числі передачу в оренду, управління тощо) державного майна провести необхідні процесуальні дії, передбачені законом;

3) провести службову перевірку та дати юридичну оцінку діям працівників, відповідальних за повернення державного майна, що перебуває у віданні Федерації професійних спілок України, ПрАТ "Укрпрофтур" та ПрАТ "Укрпрофоздоровниця", а також притягнення до відповідальності осіб, винних у незаконному відчуженні зазначеного майна.

За результатами проведення службової перевірки у разі наявності достатніх правових підстав вжити заходів реагування у межах компетенції щодо притягнення винних посадових осіб до відповідальності.

Результати голосування:

"За" – 9.

"Проти" – 1.

"Утрималися" – 0.

9. Існує потреба в удосконаленні Закону України "Про тимчасові слідчі і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України" з метою недопущення неоднакового трактування його положень, запровадження відповідальності посадових осіб органів державної влади перед Тимчасовою слідчою комісією за невиконання її законних вимог (ігнорування звернень та запрошень на засідання), належної організації роботи секретаріатів, їх фінансового забезпечення та залучення профільних фахівців.

Відсутність адміністративної чи кримінальної відповідальності за ненадання інформації Тимчасовій слідчій комісії та за неявку на засідання Комісії, враховуючи те, що Тимчасова слідча комісія не наділена правами і повноваженнями правоохоронних органів і не має змоги оперативно отримувати інформацію, користуючись правовими засобами, передбаченими кримінальним процесуальним законодавством, призводить до нівелювання функцій Комісії щодо розслідування та до зосередження роботи Тимчасової слідчої комісії на листуванні, витребуванні відповідей на свої звернення та забезпеченні присутності запрошених осіб на засіданні Комісії.

З метою підвищення ефективності діяльності тимчасових слідчих комісій пропонується:

1) Верховній Раді України прийняти законопроект про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та статті 18 Закону України "Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України" щодо встановлення адміністративної відповідальності за недодержання встановлених законом строків надання відповіді на звернення тимчасової слідчої комісії і тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України, ненадання або надання неповної інформації на таке звернення (реєстр. № 9567 від 07.08.2023), поданий народними депутатами України – членами Тимчасової слідчої комісії;

2) Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України підготувати зміни до законодавства щодо підвищення статусу тимчасових слідчих комісій Верховної Ради України, покращення організаційного забезпечення їх роботи (за необхідності створити робочу групу із залученням фахівців Апарату Верховної Ради України, міністерств та відомств, представників усіх діючих тимчасових слідчих комісій (за згодою).

Результати голосування:

"За" – 9.

"Проти" – 1.

"Утрималися" – 0.

ПРОПОЗИЦІЇ

З огляду на те, що Комісією протягом установленого Верховною Радою України строку її діяльності всебічно досліджено питання, що належать до предмета її відання, визначеного Постановою Верховної Ради України від 20 вересня 2022 року № 2603–ІХ, вважаємо за необхідне:

1. Звіт Тимчасової слідчої комісії про виконану роботу заслухати та обговорити на пленарному засіданні Верховної Ради України до 20 вересня 2023 року.

2. Верховній Раді України звіт Тимчасової слідчої комісії взяти до відома.

3. Направити звіт Тимчасової слідчої комісії Президенту України, Прем'єр-міністру України.

4. Направити звіт Тимчасової слідчої комісії до Кабінету Міністрів України, Ради національної безпеки і оборони України, Міністерства оборони України, Міністерства соціальної політики України, Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції України, Офісу Генерального прокурора, Служби безпеки України, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, Національного агентства з питань запобігання корупції, Бюро економічної безпеки України, Фонду державного майна України, начальникам обласних військових адміністрацій та Київської міської військової адміністрації, міським головам міст – адміністративних центрів областей та Київському міському голові для розгляду в межах компетенції та відповідного реагування.

5. Рекомендувати Офісу Генерального прокурора, Національній поліції України, Бюро економічної безпеки України, Державному бюро розслідувань, Національному антикорупційному бюро України, Службі безпеки України забезпечити належне досудове розслідування кримінальних проваджень, відкритих за фактами порушення законодавства у сфері обігу гуманітарної та іншої допомоги, зазначеними у звіті Тимчасової слідчої комісії.

6. Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців з дня набрання чинності цією Постановою підготувати та подати на розгляд Верховної Ради України законопроекти, спрямовані на вирішення проблемних питань, визначених у звіті Тимчасової слідчої комісії.

7. Кабінету Міністрів України, Раді національної безпеки і оборони України, Міністерству оборони України, Міністерству соціальної політики України, Міністерству внутрішніх справ України, Національній поліції України, Офісу Генерального прокурора, Службі безпеки України, Державному бюро розслідувань, Національному антикорупційному бюро України, Національному агентству з питань запобігання корупції, Бюро економічної безпеки України, Фонду державного майна України, начальникам обласних військових адміністрацій та Київської міської військової

адміністрації, міським головам міст – адміністративних центрів областей та Київському міському голові поінформувати Верховну Раду України про результати розгляду звіту Тимчасової слідчої комісії у двотижневий строк.

8. Звіт Тимчасової слідчої комісії опублікувати у газеті "Голос України", а також оприлюднити на офіційному веб-сайті Верховної Ради України.

9. Припинити повноваження Тимчасової слідчої комісії.